

מפתח כללי

- 367 מוחמד החשיב עצמו כצאצא ישיר שלו
- 328, 327 מוחמד טען שתורתו היא תורת אברהם
- 364, 327 מעמדו באסלאם כמוסלמי הראשון
- 364 יחסו המיוחד של מוחמד אל אברהם
- 327 תפקידים נוספים של איברהים באסלאם
- הקשר שלו להר הבית כסיבה העיקרית לקביעת הכיוון הקדום של התפילה המוסלמית. 365, 335, 326

אבשלום, בנו המורד של דוד המלך

- 48 על אודותיו, מראהו ואופיו
- אחותו תמר - ראו: תמר, בתו של דוד המלך
- 48 אחוזתו בעמק רפאים
- 48 מרד אבשלום
- ניצל את אי-שביעות רצונם של רבים משיפוטו של אביו 47
- אהבתו של דוד לאבשלום 49
- 'יד אבשלום', קבר עתיק בנחל קדרון 50
- תיאור הקבר, הידוע בשם 'יד אבשלום', ותמונתו 50, 49
- כסמל הבן הרשע כפוי הטובה 50

אדוניהו, אחד מבני דוד המלך

- בעת הכתרת שלמה היה הקשיש מבין בניו של דוד 67
- ראה עצמו כיוור הטבעי של דוד המלך 67

אדריכלות

- ככלי הביטוי של שליטים, המנציח את פעילותם 151, 150
- על אדריכלות בתקופת בית שני
- עיתורי הכיפות בשער חולדה כסימן היכר לרמת פאר האדריכלות בתקופת בית שני 147, 146
- על פאר המבנים שבנה הורדוס על הר הבית 156
- על אדריכלות מוסלמית בירושלים
- 'מחראב' כפרט ארכיטקטוני ואמנותי 329, 325
- כתובת כפרט חשוב בעיטור האסלאמי 343, 342, 341
- ארכיטראב כפריט של אדריכלות מוסלמית 332, 331, 330
- השפעות שונות על האדריכלות המוסלמית 349
- מקומו של מבנה 'כיפת הסלע' בתולדות האמנות והאדריכלות המוסלמית והעולמית 350, 346
- מבנה 'אל-אקצא' מהיבט אדריכלי 333, 332, 331

אואן, רוזמונד דייל, אשתו השנייה של ל' אוליפנט

- על אודותיה 409
- אוליפנט סבר שהיא דומה לאשתו הראשונה 409
- היכרותה עם אוליפנט ונישואיה עמו 409, 393, 390
- עדותה על חיי לורנס אוליפנט עם אשתו הראשונה 407
- הקימה קומונה מחודשת בבית אוליפנט לאחר מותו 393
- התגוררה בבית אוליפנט בחיפה שנים רבות 390
- הצליחה לקבל פיצוי על אדמות שרכש אוליפנט 397, 396

א

אבו-בכר, היוזרש הראשון של מוחמד

- יחסיו עם עומר, היוזרש השני 366
- בתו עאישה - ראו: עאישה, אשת הנביא מוחמד

אבו-טאלב, דודו של נביא האסלאם

- בביתו גדל מוחמד 307
- הגן על מוחמד מפני גילויי האיבה של תושבי מכה 308
- אביו של עלי - ראו: עלי אבן אבו-טאלב, הח'ליף

אביגד נחמן, פרופ', ארכאולוג

- כראש משלחת ארכאולוגית ברובע היהודי 137
- הקמת מוזיאון 'הרובע ההרודיאני' באתר החפירות 137, 139

אבי-יונה מיכאל, פרופ', ארכאולוג

- על אודותיו 303, 267, 172
- בונה התשתית לדגם ירושלים בסוף ימי בית שני 267

אבי-יונה חוה, ציירת, אשתו של מיכאל אבי יונה

- ציירה את החזיתות, החתכים ופרטי המבנים שבדגם 'ירושלים בסוף ימי בית שני' 172
- נסיעתה עם בעלה ליוון ולאיי הים האגאי במטרה ללמוד על עיטורי מבנים בעת העתיקה 267

אבן הרודיאנית

- אבני גזית, בעלות עיצוב מיוחד 152, 128
- מידות ומשקל של אבנים אלו 165, 152
- חיבור אבנים אלו נעשה ללא חומר מדבק כלשהו 128
- ניתן לראות אבנים מסוג זה במגדל ליד שער יפו וגם בכותלי הר הבית 152, 149, 128

אבן השתייה

- במסורת היהודית 335
- מסורות קודמות לגביה שהועתקו על ידי המוסלמים 338
- על זיהוי אבן השתייה עם הסלע שביכיפת הסלע' 339
- סימוכין לדעה שהאבן הנמצאת ב'כיפת הסלע'
- אינה אבן השתייה מן המקדש 335
- ראו גם: [ה]סלע שבמבנה 'כיפת הסלע'

אברהם אבינו (איברהים במסורת המוסלמית)

- האב התנ"כי המשותף של היהודים והערבים 365, 364
- מעמדו ביהדות 365, 335, 108
- מסורות שקשרו אותו לירושלים 43
- הקשר בינו למלכיצדק, מלך שלם וכוהן לאל עליון 43
- בנה מזבח על 'הר המוריה' לצורך עקידת יצחק 44
- מעמדו באסלאם
- איברהים ובנו ישמעאל היו, לפי המסורת, מייסדי מכה ובוני 'הכעבה' שבה 364-367, 327

אוגוסטוס (אוקטביאנוס), קיסר רומא

- ניצחוננו על אנטוניוס 167, 154
 - מייסד הקיסרות הרומית 128, 126
 - הרפורמה שעשה בצבא 270
 - שלום ופריחת הסחר הבינלאומי בימיו 139
 - פריחת הקיסרות בתקופתו 128, 126
 - גאוותו על שמצא את רומא, כדבריו, בנויה בלבנים והותיר אותה אחריו בנויה שיש 169
 - על התפשטות התרבות ההלניסטית-רומית בימיו 128
 - יחסו להורדוס 168
 - שאיפתו של הורדוס לזמות לו 169, 153
 - המתנות והירושה שקיבל מהורדוס 127
- אוזוביוס, היסטוריון של הנצרות הקדומה**
- על אודותיו 303, 298
 - דעתו על מקום הימצאות נחל כרית התנ"כי 117
 - על הלנה, אם הקיסר ועל הכנסיות שבנתה 245

אוזנגליונים קאנוניים - ראו: בשורות (אוזנגליונים)

אוזנגליסטים

- על אודותיהם 298, 259
- מחברי הבשורות הקאנוניות 298
- פסלי ארבעת האוזנגליסטים על חזיתה של כנסיית 'גת שמנים' בירושלים 302, 301
- על מתי-לוי - ראו: לוי-מתי ב'בשורה מהשטן'

אוליפנט אליס

- על חייה לפני נישואיה 406
- נישואיה ללורנס אוליפנט 380
- חייה בכת מיסטית בארצות הברית 407, 406, 380
- יחסיה עם לורנס אוליפנט וחיי המשפחה שלהם 407
- כציירת 408, 392
- כמנהיגת כת מיסטית בחיפה 390
- תורתם של בני הזוג אוליפנט וספרם המשותף 407, 391, 390
- אהבתו של נפתלי אימבר כלפיה ואגדות עליה 408, 404
- יחס הדרוזים כלפיה 416, 408
- יחסה לאימבר 414, 413
- יד לזכרה בכפר הדרוזי דלית אל-כרמל 416
- מותה ב-1886 והמצבה על קברה בחיפה 408, 393

אוליפנט לורנס

- ראו: אוליפנט לורנס, סופר, עיתונאי
- ראו גם: אוליפנט, אליס
- ראו גם: 'חיפה', לקט מאמריו של אוליפנט
- ראו גם: האריס תומאס, מייסד ומנהיג כת
- ראו גם: כת מיסטית בהנהגת בני הזוג אוליפנט
- ראו גם: ואן, רוזמונד, אשתו השנייה של ל' אוליפנט
- ראו גם: אורן רם, מחבר רומן על בני הזוג אוליפנט

- ראו גם: [ה]בתים של בני הזוג אוליפנט

אוליפנט לורנס, סופר, עיתונאי, איש ציבור אנגלי

- על אודותיו 379, 378
- חיבתו למסעות וספרים שכתב על מסעותיו 395, 379
- פעילותו כעיתונאי וסופר 381, 379
- כנציג דיפלומטי של בריטניה 383, 379
- יחסיו עם השלטון העות'מאני 381
- ביקורו הראשון בארץ ישראל 382
- משפחתו
- אביו 378
- יחסיו עם אמו 379, 378
- פעילותו בחיפה ובסביבתה
- ביתו במושבה הגרמנית 388, 387
- אהבתו לטיולים בהר הכרמל 388
- מאמריו שכתב בחיפה 388
- פעילותו כחוקר תולדות ארץ ישראל 416, 415, 389
- חפירות ארכאולוגיות שערך בהר הכרמל וחשיבותן 389
- הכנסת האורחים שלו 389
- אהבתו לחיפה ודאגתו לעתידה 390
- פעילותו כיום ומתכנן הנחת פסי הרכבת לחיפה
- תוכניתו כפיתרון משולב לבעיות רבות 382, 381
- תוכניתו יועדה גם לשיפור מצבה הכלכלי של תורכיה 383, 381
- תוכניתו 'ארץ גלעד' כללה הנחת מסילת ברזל 395
- תוכניתו 'ארץ גלעד' כללה הפעלת הרכבת 398, 381
- הקים חברה יזמית להנחת מסילת ברזל מחיפה 396
- רכישת שטחים לאורך תוואי המסילה 397, 396
- השתתפותו הכספית בתכנון תוואי המסילה 396, 395
- ביקוריו והמדידות שעשה בתוואי המסילה 396
- אוליפנט כפעיל בתחום הדת
- מאבקו להגשמת תוכניתו 383
- התלהבותו מתורתו של מייסד כת חדשה 379
- חייו בכת מיסטית בארצות הברית 378
- אכזבתו ממנהיג הכת האמריקאית ועזיבת הכת 390
- חייו עם רעייתו בכת שייסד בביתו בחיפה 390
- ספרם המשותף של בני הזוג אוליפנט 407, 391, 390
- יחסיו עם שכניו הטמפלרים 395, 393
- פעילותו למען היהודים
- תחילת התעניינותו בענייני יהודים 398
- אינו מואשם במיסיונריות 398
- ספרו 'ארץ גלעד' כתוכנית להתיישבות יהודים 383
- פעילותו למען קורבנות פוגרומים ברוסיה, ארגון סיוע חומרי עבורם ויישובם בארץ ישראל 409, 399
- מסע בני הזוג אוליפנט במזרח אירופה תוך כדי מתן סיוע לפליטים מרוסיה 399

– ארגן ועד ציבורי בלונדון למען סיוע ליהודי רוסיה. . . 399
 – יעץ ליהודי מזרח אירופה לעלות לארץ ישראל . . . 399
 – תכנן מושבות יהודיות בקרבת מסלול הרכבת . . . 399
 – פעילותו למען התיישבות יהודים בא"י . . . 402, 400, 399
 – התעניין ועזר רק לאותם יהודים (בודדים וקהילות)
 שיוכלו בעתיד להתיישב ליד מסילת הרכבת . . . 402
 – לא ידוע על מגעים כלשהם בינו לבין יהודים בחיפה
 בכל תקופת מגוריו בה. 401, 400
 – מיקומו בתולדות היהודים 402
 – מותו ב-1888 393

אורוות שלמה, אתר שהוא חלק מיסודות הר הבית
 – תיאור האורוות כאולמות תת-קרקעיים 150
 – מיקומן בפינה הדרום-מזרחית של הר הבית . . . 149, 148
 – מצב השטח לפני ואחרי הבנייה. 149, 148
 – על שם האתר 150

אוריה החתי, אחד מחייליו הנבחרים של דוד המלך
 – ציור המתאר אותו עומד לפני דוד המלך. 25
 – סירובו להיכנס לביתו 25
 – בגידתו של דוד המלך, מפקדו 26
 – סברה על קרבת הדם שלו לשליט היבوسي 25

אורן רם, מחבר רומן על בני הזוג אוליפנט
 – ברומן, פרי עטו, מתוארת גרסה נוספת של אישה
 המתמרנת בין בעלה לבין מאהב 413
 – אין למחבר הרומן ספק שאלים ומאהבה הצעיר
 הצליחו לרמות את בעלה התמים 414, 413
 – ציור מתוך הספר הממחיש את דמיון מחבר הרומן . . . 414
 – מחבר הרומן מסרב להבין שאלים אוליפנט חיה
 לפי כללים שקשה להבין היום 414

אהאב, מלך ישראל
 – תקופת מלכותו
 – התעצמות מדינית וצבאית של ממלכתו 73
 – ארמונותיו ויצירות האמנות שהיו בהם 121, 99, 74, 73
 – ממצאים שנתגלו באתר בו עמד ארמונו 74
 – כל הקרקעות בבירתו השתייכו לאהאב ולמשפחתו . . 99
 – אישיותו. 100, 74
 – שליט אחראי ואמיץ לב, נאמן לדת אבותיו 74
 – אגדות על בניו. 100
 – השפעת אשתו עליו 100

יחסיו עם אליהו הנביא
 – ביקור משותף של אליהו ואהאב ביריחו. 83
 – פגישותיו עם אליהו הנביא. 83
 – השערה שאחת מפגישותיו עם אליהו התרחשה בנחל
 שית, כאשר המלך עצמו חיפש מאכל לסוסים. 83

– ראו גם: נבות היזריעאלי, בעל כרם

– ראו גם: איזבל המלכה
 – ראו גם: חיאל, נציב יריחו בימי אהאב

אהרית הימים באסלאם
 – כאחד המושגים במערכת מונחים אסקטולוגית 355
 – ראו גם: יום הדין לפי המסורת המוסלמית
 – ראו גם: תחיית המתים במסורת המוסלמית

– ירושלים באחרית הימים לפי מסורת 'שבחי ירושלים'
 – ירושלים כאתר ההיאספות של הקמים לתחייה ולמשפט
 – הקוראן קובע שהאות לתחיית המתים יינתן על ידי תקיעת
 שופר שתישמע מעל הסלע שב'כיפת הסלע'. 356
 – ביום הדין יגיע מוחמד לירושלים על סוסתו אל-בוראק
 – תפקידו של מוחמד באחרית הימים 362
 – תפקידם של מבנים על הר הבית באחרית הימים . . . 361, 359

איזבל המלכה
 – בת מלך פניקי-כנעני שהוא דמות היסטורית 93, 82, 74
 – כוהנת של האלה אשרה ופעילותה 93
 – השפעתה על אהאב 94, 82
 – פעילותה נגד אליהו הנביא ותומכיו 94
 – התנהגותה בפרשת נבות 100

אימבר נפתלי
 – ראו: אימבר נפתלי הרין, משורר
 – ראו גם: אימבר ויחסיו עם בני הזוג אוליפנט

– ראו גם: בתי חולים בירושלים
 – ראו גם: פרומקין ישראל דב, בעל עיתון 'הבצל'ת'
 – ראו גם: בן-יהודה, עיתונאי ולשונאי

אימבר נפתלי הרין, משורר
 – אישיותו
 – תצלומים שלו 429, 425, 420, 403
 – על אודותיו לפני הגעתו לארץ ישראל 404
 – על זיכרונו המדהים ועל השכלתו. 416, 404
 – אהבתו לטיפה המרה והשפעתה החיובית
 על יכולת היצירה שלו 419, 418, 417, 405
 – על השיר 'התקווה' ושירים אחרים שכתב 421
 – הריב שלו עם אליעזר בן-יהודה 425

בארין ישראל
 – תקופת שהותו בארץ ישראל וחלוקתה 416, 405
 – שאיפותיו לקבל הכרה כמשורר לאומי 417
 – שירים שכתב בארץ ישראל 422, 421

– אימבר בחיפה בבית בני הזוג אוליפנט
 – הגעתו לחיפה יחד עם בני הזוג אוליפנט 380
 – ניסיון שלו פתיחת עסק בחיפה לתיקון שעונים 406

אימבר בירושלים
 – עדות על החדר בבלון 'קמיניץ' ששהה בו. 418, 417
 – אשפוזה בבית חולים מיסיונרי 420

– ארגן ועד ציבורי בלונדון למען סיוע ליהודי רוסיה. . . 399
 – יעץ ליהודי מזרח אירופה לעלות לארץ ישראל . . . 399
 – תכנן מושבות יהודיות בקרבת מסלול הרכבת . . . 399
 – פעילותו למען התיישבות יהודים בא"י . . . 402, 400, 399
 – התעניין ועזר רק לאותם יהודים (בודדים וקהילות)
 שיוכלו בעתיד להתיישב ליד מסילת הרכבת . . . 402
 – לא ידוע על מגעים כלשהם בינו לבין יהודים בחיפה
 בכל תקופת מגוריו בה. 401, 400
 – מיקומו בתולדות היהודים 402
 – מותו ב-1888 393

אורוות שלמה, אתר שהוא חלק מיסודות הר הבית
 – תיאור האורוות כאולמות תת-קרקעיים 150
 – מיקומן בפינה הדרום-מזרחית של הר הבית . . . 149, 148
 – מצב השטח לפני ואחרי הבנייה. 149, 148
 – על שם האתר 150

אוריה החתי, אחד מחייליו הנבחרים של דוד המלך
 – ציור המתאר אותו עומד לפני דוד המלך. 25
 – סירובו להיכנס לביתו 25
 – בגידתו של דוד המלך, מפקדו 26
 – סברה על קרבת הדם שלו לשליט היבوسي 25

אורן רם, מחבר רומן על בני הזוג אוליפנט
 – ברומן, פרי עטו, מתוארת גרסה נוספת של אישה
 המתמרנת בין בעלה לבין מאהב 413
 – אין למחבר הרומן ספק שאלים ומאהבה הצעיר
 הצליחו לרמות את בעלה התמים 414, 413
 – ציור מתוך הספר הממחיש את דמיון מחבר הרומן . . . 414
 – מחבר הרומן מסרב להבין שאלים אוליפנט חיה
 לפי כללים שקשה להבין היום 414

אהאב, מלך ישראל
 – תקופת מלכותו
 – התעצמות מדינית וצבאית של ממלכתו 73
 – ארמונותיו ויצירות האמנות שהיו בהם 121, 99, 74, 73
 – ממצאים שנתגלו באתר בו עמד ארמונו 74
 – כל הקרקעות בבירתו השתייכו לאהאב ולמשפחתו . . 99
 – אישיותו. 100, 74
 – שליט אחראי ואמיץ לב, נאמן לדת אבותיו 74
 – אגדות על בניו. 100
 – השפעת אשתו עליו 100

יחסיו עם אליהו הנביא
 – ביקור משותף של אליהו ואהאב ביריחו. 83
 – פגישותיו עם אליהו הנביא. 83
 – השערה שאחת מפגישותיו עם אליהו התרחשה בנחל
 שית, כאשר המלך עצמו חיפש מאכל לסוסים. 83

– ראו גם: נבות היזריעאלי, בעל כרם

- יחסיו עם יחיאל מיכל פינס 418, 423
 - יחסיו עם ישראל דב פרומקין 422
 - ספר שיריו הראשון שהוציא אימבר לאור בירושלים 424
 - חייו בארצות הברית 428, 429
 - מותו בארצות הברית 430
 - העברת עצמותיו לארץ וקבורתו בירושלים 430, 431
- אימבר ויחסיו עם בני הזוג אוליפנט**
- התחלת עבודתו המשותפת עם אוליפנט 380, 403
 - יחסיו עם בני הזוג אוליפנט 404, 417
 - יחסו לנצרות 420, 421
 - ניסיונות מצד בני הזוג אוליפנט לחנך אותו 404, 412, 413
 - על יחסיו עם כל אחד מבני הזוג אוליפנט בזיכרונותיו 404, 406
 - הסיבות לבריחתו מבית בני הזוג אוליפנט 405
- יחסיו עם לורנס אוליפנט**
- לורנס העריך את הזיכרון והידע העצום של אימבר וסבר שפגישתו עמו היא מתת-אל עבורו 416
 - רק לורנס ומנהל בית החולים האנגלי בירושלים העריכו נכונה את רמתו האינטלקטואלית של אימבר 416
 - לורנס לא שילם לאימבר שכר ראוי 416
 - הכיר היטב את כישורנותו של אימבר, ועם זאת ניסה להפוך אותו פעם לגנן ופעם לשען 406, 416
 - דווקא מיסיונר מבית החולים רצה לתת לאימבר עבודה המתאימה לו ('עבודה ספרותית'). 420
 - השיקום ביוזמת אוליפנט לאחר יציאתו מבית-חולים 420
- יחסיו עם אליס אוליפנט**
- אהבתו של אימבר לאליס הייתה ידועה ללורנס 405
 - על אהבת-האם שלה כלפיו סופר רבות 404
 - אגדות על יחסיו עם אליס – ראו: אורן רם, מחבר
- אל-אקצא', המושג, האתר והמסגד בירושלים**
- משמעות ופירוש שם זה 310, 319, 330
 - שם זה מוזכר בקוראן והוצמד לירושלים 310
 - המקום על הר הבית, בו נבנה המסגד הראשון, נחשב כמקום מקדש שלמה, ולא נקשר בשום אופן למוחמד 328
 - מבנה המסגד 'אל-אקצא'
 - תצלומים ושרטוטים של המסגד 330, 331, 332, 333
 - תולדות המסגד, הריסתו ובנייתו שוב ושוב 329-333
 - תפקידו של מסגד זה 330
 - המבנה מזהיב אדריכלי 331, 332, 333
 - הבדלים בין מסגד זה לבין מסגדים אחרים 331, 333
 - חלקו התת-קרקעי של המסגד 145, 316
- אל-בוראק', חיית הפלא**
- תיאורה וציוריו שלה 318, 319
 - מוחמד וסוסתו נחתו ליד הכותל המערבי והוא נכנס להר הבית דרך שער ברקלי – זוהי גרסה מתוקנת 320
 - מסגד 'אל-בוראק' ליד שער ברקלי 320
- הסמטה ליד הכותל שכונתה בשם 'אל-בוראק'. 321
- מוחמד וסוסתו נחתו ליד הכותל המזרחי והוא נכנס להר הבית דרך שער הרחמים – זוהי הגרסה הקדומה ביותר 322
- המקום בו קשר מוחמד את סוסתו 323
- ו'מדרגות אל-בוראק' ליד שער הרחמים 323
- הסיבות לתיקון המסורת ביחס למיקום נחיתת מוחמד 324
- אל-ואליד, ה'ליף מ'בית אומאיה'**
- על אודותיו 330
 - מקים מסגד 'אל-אקצא' 314, 330
 - נחשב ככונה קריית הממשל בירושלים 316
 - ראו גם: שושלת 'בית אומאיה'
- אל-חמיד השני, סולטאן האימפריה העות'מאנית**
- מגדל שהוקם בחיפה לכבוד 25 שנות שלטונו 384
 - שיחותיו עם אוליפנט על התיישבות יהודים 383
 - דחה אישית את תוכניתו של אוליפנט 383
- [ה]אלוהים**
- התגלותו באש בתנ"ך 97
 - האש האלוהית כילתה את הקורבן של אליהו 97
 - בתאוריה של פרופ' קנוהל
 - דרכו של אלוהים אל תוך הפנתיאון הכנעני 92, 108
 - מאבק הנביאים למען העמדתו בראש הפנתיאון הכנעני ובשלב נוסף – לסילוק אלים אחרים 92, 108, 110
 - אלוהים באסלאם 308
 - ראו: אללה, שם אלוהים באסלאם
 - ציווי אלוהים לאברהם לבנות לו מקדש במכה 365
 - בקשות מוחמד מאלוהים בעת עלייתו למרומים 336
 - דברי אלוהים נמסרו למוחמד בדרך כלל באמצעות מלאך במפגשים רבים ותועדו בקוראן 361, 308
 - מוחמד הרגיש עצמו כשליח אלוהים 308
- אליאס, הנביא מן הקוראן, וזיהויו עם אליהו הנביא**
- במקורות המסורת המוסלמית. 101, 102, 103
 - הכפיל שלו (אל-ח'דר) שנוצר במסורת העממית 101
 - עליו ועל הכפיל שלו בספרו של היסטוריון מוסלמי 101
 - במסורת המוסלמית, אליהו אינו מסוגל לרדת אל הארץ – המסורת המוסלמית הדביקה לו ולכפיל שלו את השם 'ירוק' ורחוב בחיפה בשם זה 102
 - תפילתו מבעירה אש שמחסלת את קורבנו 101
 - אגדה על אליהו ובית-העלמין בחזית שער הרחמים 113
- אליהו**
- ראו: אליהו הנביא
 - ראו גם: בצורת
 - ראו גם: תחרות אליהו עם כוהני הבעל
 - ראו גם: חפצים הקשורים עם שמו של אליהו
 - ראו גם: מערת אליהו היהודית בחיפה

- עדות היסטורית על הבצורת באותה תקופה 93
- הופיע על הר הכרמל פעמים רבות 83, 86
- במערת אליהו התגורר רק פרקי זמן קצובים 86, 82

אליהו בימי מלחמת העצמאות בחיפה

- מיקום הופעתו בליל שחרור חיפה 80
- שיחתו עם המפקד יוחאי בן-נון 81, 80
- בניין המטה הערבי המקומי שנכבש בעזרת אליהו 81, 80
- כמורה דרך במעברים התת-קרקעיים של חיפה 81
- הופעתו בפני בן-גוריון 84
- זכר אליהו הנביא השתמר בחיפה 76
- 'מעיין אליהו' בחיפה ואגדה על נס שעשה אליהו 107, 106

אליהו בירושלים ודרומה ממנה

- ביקור אליהו בבית כנסת בירושלים 115, 114
- בית הכנסת 'אליהו הנביא' כחלק ממתחם
- בתי כנסת ספרדיים בעיר העתיקה 115, 114
- מנזר 'מר אליאס' בדרך לבית לחם 115
- אגדה על נס סימני גופו של אליהו שנטבעו על סלע 116
- **בנהל כרית**
- בריחתו לממלכת יהודה ולסיני 119, 117
- זיהוי נחל כרית עם ואדי קלט 121, 118, 117
- עורבים המביאים מזון לאליהו במדבר 118
- עלייתו השמימה במרכבת אש 119, 90

אליהו הנביא במסורת הנוצרית

- דמותו לפי המסורת הנוצרית 104, 103
- אליהו ומשה יחד עם ישוע במסורת הנוצרית 104, 103
- כנסיות על שמו 105, 103

[ה]אליטה החדשה בזמן שלטונו של הורדוס

- טבח האליטה מימי שושלת החשמונאים 134
- הצלחת הורדוס בטיפוח האליטה החדשה 135, 134
- אפיינו אותה בני התרבות ההלניסטית-רומית 136
- עדות על האליטה בימי הורדוס 136
- רובע המגורים של אותה אליטה - ראו: [ה]רובע ההרודיאני

אלים פגאניים שונים

- **פנתיאון האלים הכנעניים**
- כללי 110, 108
- אלים כנעניים לפי התאוריה של פרופ' קנוהל 92
- שרידי מקדשים כנעניים על הכרמל 93
- בעל - ראו: **בעל, אל כנעני**
- אשרה - ראו: **אשרה, אלה כנענית**
- מולך - ראו: **מולך, אל כנעני**

אלים יוונים

- הליוס 108, 90, 83
- אלים פגאניים במכה, שנגדם נאבק מוחמד 308
- אלים, להם סגד אברהם לפני שגילה את אלוהים 108

- ראו גם: **נבות היזרעאלי, בעל כרם**
- ראו גם: **אליהו על הר הכרמל ובחיפה**
- ראו גם: **אליהו בירושלים ודרומה ממנה**

ראו גם: בני נביאים

- ראו גם: **ואדי קלט**
- ראו גם: **אליהו הנביא במסורת הנוצרית**
- ראו גם: **יוחנן המטביל כהתגלמות של אליהו הנביא**
- ראו גם: **מערת אליהו הנוצרית בחיפה**
- ראו גם: **אליאס, הנביא מן הקוראן**

אליהו הנביא

- מקומו בתולדות עם ישראל 74
- עלייתו לשמיים על מרכבת אש 110, 90, 89, 73
- **אישיותו**
- באזורים 73, 78, 82, 83, 90, 96, 97, 98, 99, 100, 104
- קווים עיקריים באישיותו 78, 73
- בהשוואה עם משה 112, 73
- על כוחו הגופני - רץ לפני מרכבתו של אחאב 98
- על שמו וחיו לפני שנקרא לתפקיד של נביא 73
- נבואתו על הבצורת שתבוא כעונש 83
- הנסים ומעשי הפלאים שחולל 101, 100, 86

הנודד בדרכים

- כדמות בודדת ללא בית, המשוטטת ברחבי הארץ 81
- נס הטבעת סימני גופו בסלע, עליו נח בדרך 116
- **תפקידיו במסורת היהודית**
- כמבשר בואו של המשיח וזועד לפניו 111, 110, 74
- שער הרהמים בירושלים באחרית הימים 113

תפקידיו האחרים

- טקס הקשור לאליהו בליל הסדר 77
- כמנהיג העם העתידי בתקופת הגאולה 111, 75, 74
- הוא יפתור את כל הספקות ויגלה כל הסתום 110
- הוא יענה על שאלות שונות בתחום הדת והמשפט 78

אגדות על הופעותיו כדמות אלמותית

- מופיע ונעלם במפתיע 78, 77
- הופעתו בבית כנסת בירושלים במאה ה-XIX 115, 114
- הופעתו ליד מערת רבי שמעון בר יוחאי 84, 78
- הופעתו בפני דוד בן גוריון 84
- הופעתו בפני הזקוקים לעזרתו 78
- כמסייע לאיש הפשוט הנמצא במצוקה 99
- דאגתו לערכי המוסר בתורת ישראל 99

אליהו על הר הכרמל ובחיפה

בתקופת הבצורת

- פסל אליהו על הכרמל 121, 98
- הכרתו על הבצורת כעונש בפני אחאב 95, 83
- בריחת אליהו מממלכת אחאב 83
- פגישת אליהו עם אחאב לקרת סיום הבצורת 83

- ראו גם: שושלת 'בית אומאיה'
 – אמנות הקליגרפיה הערבית
 – שימוש באותיות ערביות ובכתיב ערבי לצורך קישוט 342
 – כתובת כפרט קישוטי באדריכלות 343, 342
 – אמנות הכתיבה הערבית והשימוש בה כקישוט 342
- אמצעי תשלום בעולם העתיק**
 – הקשר ההדוק בין אמצעי התשלום למשקלם 185
 – בעלות על אמצעי תשלום כמודד למעמדו החברתי של האזרח ברומא העתיקה 269
 – כספים בעת העתיקה – ראו: מטבעות בתקופת בית שני
- אנטוניה** – ראו: מבצר 'אנטוניה'
אנטוניוס, אחד משליטי רומא
 – ידידותו עם הורדוס 166, 126
 – כגורם העיקרי להכתרתו של הורדוס ברומא 166
 – מבצר על שמו בירושלים 164
 – אהבתו לקליאופטרה, מלכת מצרים 125
 – הקרב בו נוצח בשנת 31 לפנה"ס 167
- אנטיפטרס, בנו הבכור של הורדוס**
 – חששו של הורדוס ממנו 168
- אסלאם**
 – פירוש המילה 310, 309
 – התפשטות האסלאם 310, 309
 – מיסד האסלאם – ראו: מוחמד, נביא האסלאם
 – ספר הקודש של האסלאם – ראו: [ה]קוראן
 – ערי הקודש של אסלאם – ראו: מכה וגם: אל'מדינה
 – עלייה לרגל – ראו: עלייה לרגל באסלאם
 – ראו גם: מונחים אסכטולוגיים
- אפיפיורים וארץ ישראל**
 – האפיפיור מס' 261, יוחנן ה' XXIII (כיהן בשנים 1958-1963)
 – על הצהרת הכנסייה בהנהגתו: הטלת האשמה במותו של ישוע רק על היהודים שהשתתפו באירוע התנינה 228
 – האפיפיור מס' 262, פאולוס VI (כיהן בשנים 1963-1978)
 – על ביקורו באולם 'הסעודה האחרונה' בירושלים המחולקת בשנת 1964 33
 – האפיפיור מס' 265, בנדיקטוס ה' XVI (כיהן 2005-2013)
 – נותן פרשנות חדשה לבשורות בספרו 229
 – סבור שהבשורה הרביעית נאמנה יותר 210
 – מעיר שדמו של ישו אינו דורש נקמה אלא פיוס 229
- אפרסמון (בלזאם)**
 – פרי נדיר שגודל רק בארץ ישראל 139
 – שוויו הגיע לכפליים משווי כסף באותו משקל 139
 – שימוש במוצרים שהופקו ממנו 139
 – כמקור הכנסה חשוב לארץ ישראל בתקופת הורדוס 139
 – שיח אפרסמון הובל בתהלוכת הניצחון ברומא 139
- אליצור, שני היסטוריונים, אב זבן, יהודה ויואל**
 – על אודותיהם 71
 – השערותיהם לגבי העברת קברי המלכים 36
 – דעתם לגבי המיקום המקורי של קברי בית דוד 65
- אלישע הנביא**
 – על אודותיו 107, 106, 82
 – כעד היחיד שחזה בעלייתו של אליהו השמימה 97, 90, 89
 – מערה על שמו 90, 88
 – מושל למלך מורד נגד הירוש של אחאב 101
- אללה, שם אלוהים באסלאם**
 – היה שמו של האל הפגאני בכעבה שבמכה 364, 308
 – מוחמד אימץ שם זה לאלוהיו החדש והיחיד 364, 308
 – מלחמת קודש למען עקרונות האסלאם – 'ג'יהאד' 309
- אל-מדינה – עיר הקודש של האסלאם**
 – ית'ריב – שם העיר לפני שמוחמד הגיע אליה 318, 309
 – על העיר ותושביה לפני בואם של מוחמד וחסידיו 309
 – ראו גם: היג'רה (המעבר של מוחמד לא'מדינה)
 – מעמדו החברתי של מוחמד בעיר זו 326
 – מסגד עם מחראבים המציינים שני כיווני תפילה 326
 – מאמציו של מוחמד לגרום ליהודי העיר להתאסלם 327, 326
 – מרכז דתי ופוליטי בימי שלושת הח'ליפים הראשונים, בה קיימו גם את טקס שבועת האמונים 313
 – יחסם שליטי שושלת 'בית אומיה' לעיר זו 314
- אל-קודס – ראו: ירושלים – עיר קדושה למוסלמים**
- אמות המים לירושלים**
 – אספקת מים לירושלים – הבעיה של שליטי העיר 132
 – הצורך בהבאת מים לעיר ממקורות חיצוניים 174, 133
 – מפת מערכת אספקת המים לירושלים ממרחק 175
 – בריכות שלמה – מרכז מערכת אספקת המים 174
 – אמות שהובילו מים לבריכות שלמה ממעיינות 177, 175
 – אמת המים התחתונה מבריכות שלמה להר הבית 176, 175
 – שרידים של אמת המים התחתונה 176
 – אמת המים העליונה שהובילה לבריכת המגדלים 176, 133
 – שרידים של אמת המים העליונה 177
 – ראו גם: מים בירושלים
- אמנון, בכור בניו של דוד המלך**
 – אנס את אחותו תמר 48
 – אביו לא נקט צעדי ענישה כלשהם כלפיו 48
 – הירצחו על ידי אחיו אבשלום 48
- אמנות מוסלמית**
 – השפעתן של תרבויות שונות עליה 350, 349
 – מבנה 'כיפת הסלע' כיצירה של אמנות מוסלמית 351, 341
 – מקומה של 'כיפת הסלע' בתולדות האמנות 351, 346

- מידע עליו על סמך גילויים בארמונות אחרים שלו . . . 132
- כאן התנהלו חיי חצר המלכות של הורדוס 130
- מים בארמון 133
- מים עבור הארמון - ראו גם: **אמנות מים**
- ראו גם: **מגדלים (שלושה) שבנה הורדוס**
- הארמון שימש גם את הנציבים הרומאים (כולל פילאטוס) 131
- נתגלו רק שרידים שהיוו בסיס ליסודות הארמון . . . 131, 267
- ויכוח בין החוקרים והארכאולוגים על שטחו 131, 267
- ארמונו הירושלמי של הורדוס ברומן של בולגאקוב**
- עיצובו בדגם ירושלים 267
- כמקום בו פעל ושפט פילאטוס בימי החגים 264
- כל פרטי הארמון שבספרו בן־מתתיהו הוזכרו גם ברומן 264
- ארקולפוס, הגמון, צליין צרפתי**
- תיאר בשנת 680 את המסגד הראשון על הר הבית . . . 329
- תיאר את כנסיית העלייה 246
- אש בדתות העתיקות**
- הליוס, אל השמש והאש היווני 90
- פולחן האש הכנעני בירושלים 109
- הזיקה בין אלוהים לבין אש בתנ"ך 97, 98
- כאחד המושגים המרכזיים בתנ"ך 97, 98
- האש האלוהית ירדה מן השמיים וכילתה את הקורבן . . 97
- מרכבות אש שונות 90, 108
- טקס נוצרי בשם 'האש הקדושה' בכנסיית הקבר 110
- האש ששורפת את אויביו של אליהו 101
- ראו גם: **פולחן האש בירושלים**
- אשרה, אלה כנענית**
- בת זוגו של בעל 92
- כוהני האשרה 93, 94
- פולחן האשרה בישראל ואורגיות כחלק ממנו 93, 94
- איובל המלכה - כוהנת לאלה אשרה ופעילותה 93
- ב**
- בהט דן, פרופ', ארכאולוג**
- על אודותיו 165, 225, 252
- דעתו על השער הנעלם בחומה המערבית 130, 291
- קביעתו ששטח מצבר 'אנטוניה' לא חרג מתחומי בית הספר 'עומריה' דהיום 165, 225, 226
- על זמן בניית שער הרחמים 324
- על מבנים הקשורים למסע הלילי של מוחמד 354
- עמק קדרון היה אזור מגורים מיושב 357
- דבריו על 'מסגד עומר' שעל הר הזיתים 369
- דבריו על 'ברכות בית חסדא' 195
- על קשת 'אקו הומו' כחלק מה'חומה השלישית' 229

- ארוונה, שליט ירושלים לפני כיבושה על ידי דוד**
- השערות לגבי פירוש שמו ומיקום הגורן שלו 42, 43
- מכירת 'גורן ארוונה' לדוד ובניית מזבח עליו 42, 43
- ארון הברית**
- על בנייתו, מיקומו ותפקידו 30
- עמד באופן ארעי בבית פרטי בקריית יערים 42
- העברת הארון לעיר דוד בטקס חגיגי 32, 42, 43
- דוד הציב אותו על אבן השתייה ובנה לידו מזבח 43
- ראו גם: **עוזא, פרץ עוזא וגן עוזא**
- ארכאולוגיה**
- התפתחותה כמדע 24
- מאפשרת מסקנות שונות על סמך אותם נתונים 51, 323, 324
- ככלי לגילוי האמת על שליטי העבר 151
- תחילת חפירות סדירות בירושלים 225
- התפתחות המחקר בתחום מערות קבורה 286
- עדות לשלטון הרומאים בירושלים 271, 272
- ראו גם: **חפירות ארכאולוגיות בירושלים**
- ארכאולוגים שחפרו ב'עיר דוד', ב'הר ציון' ובסביבתם**
- נחמן אביגד - ראו: **אביגד נחמן, פרופ', ארכאולוג**
- מאיר בן־דב - ראו: **בן־דב מאיר, ארכאולוג**
- גבריאל ברקאי - ראו: **ברקאי גבריאל, ארכאולוג**
- ריימון וייל 65, 66, 70
- לואי איג ונסן (האב) 70
- קתלין קניון (פרופ'). 59, 60, 61
- ינאל שילה (פרופ') 60
- בנימין מזור - ראו: **מזור בנימין, פרופ', ארכאולוג**
- אילת מזור - ראו: **מזור אילת, ד"ר, ארכאולוגית**
- רוני רייך - ראו: **רייך רוני, פרופ', ארכאולוג**
- אלי שוקרון - ראו: **שוקרון אלי, ארכאולוג**
- עמית ראם - ראו: **ראם עמית, ארכאולוג**
- [ה]ארכיון העירוני של ירושלים בימי הורדוס**
- בו נשמרו כל חוזי המסחר ושטרי חובות 141
- בניין הארכיון נשרף על ידי המורדים במרד הגדול . . . 141
- ארכיטראב, פריט של אדריכלות מוסלמית**
- תצלום אולם במסגד 'אל־אקצא' עם ארכיטראב 330
- תיאור הפריט 331, 371
- החלפת ארכיטראב (חלקית) בטפטים מצוירים 332
- ראו גם: **מוזיאון רוקפלר בירושלים**
- ארמונו של הורדוס בירושלים**
- עמד בסביבת שער יפו של היום 131
- שחזורו בדגם ירושלים במוזיאון ישראל 129
- בו חי הורדוס עם משפחתו רוב ימות השנה 129
- פארו בתיאורי בן־מתתיהו כביטוי לעושרו 128, 129

- 'הבשורה מהשטן' כתגובתו של בולגאקוב לתעמולה
 אנטי־דתית ברוסיה הסובייטית 293, 275, 274

- דמויות ודברים רבים מהביבליה מוזגו לתוך יצירותיו . . . 262

- מבליט פרטים חשובים בעיניו ומתעלם מפרטים אחרים 261

- בעקבות הביקורת המדעית על הביבליה - מרשה לעצמו
 לשנות פרטים שבמסורת ולהוסיף פרטים משלו 262

- אינו מייחס אותה רמת אמינות לכל דבר בביבליה 261

- יחסו אל הביבליה כפי שמשתקף ב'בשורה מהשטן' 262

- מצליח לשכנע את קוראיו בכך שרוב סיפורי
 הברית החדשה התרחשו במציאות 262

בולגאקוב ויחסו למתרחש ברוסיה בתיזמו

- סירובו לציית לתכתיבי השלטונות 256

- מחזותיו לא הוצגו בפני קהל בימי חייו 256

- בקשתו לעזוב את רוסיה לא כובדה 256

- הטענה העיקרית של התעמולה האנטי־דתית הייתה
 שישוע הנוצרי לא היה ולא נברא 274, 260

- השפעת התעמולה האנטי־דתית בחברה הסובייטית . . . 274

- 'הבשורה מהשטן' נוצרה כתגובה להתפשטות ההשקפה
 של המפלגה הקומוניסטית בנוגע לישוע 260

- ראו גם: **טיבריוס, קיסר רומא**

- ברומן מתוארת הלשנה מפוברקת שהזכירה לאזרחי רוסיה
 את התופעה הנפוצה בימי המחבר בארצם 293, 282

- חזיונות תעתועים כביטוי לפחדו של פילאטוס ברומן 281

- השוואה מרומזת בין האווירה החברתית בימי פילאטוס לבין
 המצב בארצו בימי כתיבת הרומן 294, 293, 282, 281

[ה]ביזליקה המלכותית (הסטיז המלכותי)

- שחזור הביזליקה 158, 157, 154, 143, 142

- מיקומה והמבנה שלה 157, 156

- קומת הקרקע הפתוחה לרשות המבקרים בהר הבית . . . 156

- ובה קומה נוספת ומרפסות לשימוש הפרטי של הורדוס . . . 156

- מקום חשוב לקבלת פנים של ארחי הורדוס מרומא 127, 154

- פרשיית העיט (או הנשר) מפורסם שהותקן, כנראה, על
 השער שהוביל אליה, שמעל קשת רובינסון 154, 127

- השימוש בה בימי ישוע הנוצרי - ראו: **[ה]סטיז המלכותי**

[ה]ביבליה, ספר הקודש של הנצרות

- ספר זה מהווה שילוב של התנ"ך והברית החדשה 257

- ראו גם: **[ה]ברית החדשה'**

- ראו גם: **הכנסייה הנוצרית והתנ"ך**

- שימוש בה כמדריך בידי צליינים 23

בירן אברהם, פרופ', ארכאולוג

- על אודותיו 18

- התגלית החשובה שלו מתל דן 18, 17

'בית דוד'

- הכתובת מתל דן 18, 17

בולגאקוב

- ראו: **בולגאקוב מיכאל, סופר רוסי-אוקראיני**

- ראו גם: **הלנה, אשתו של מיכאל בולגאקוב**

- ראו גם: **בולגאקוב והרומן 'האמן ומרגריטה'**

- ראו גם: **'הבשורה מהשטן' מאת בולגאקוב**

- ראו גם: **בולגאקוב ויחסו לנצרות**

- ראו גם: **אינובסקאיה לידיה, חוקרת יצירות בולגאקוב**

- ראו גם: **בולגאקוב ויחסו למתרחש ברוסיה בתיזמו**

- ראו גם: **ירושלים ב'בשורה מהשטן' של בולגאקוב**

- ראו גם: **גשרים תלויים בירושלים ברומן של בולגאקוב**

- ראו גם: **דתות ותעמולה אנטי־דתית ברוסיה הסובייטית**

- ראו גם: **גלאגוב אלכסנדר, פרופסור לתולדות הכנסייה**

- ראו גם: **לוי-מתי, תלמידו של ישוע ב'בשורה מהשטן'**

בולגאקוב מיכאל, סופר רוסי-אוקראיני

- תצלומיו 256, 255

- חינוכו ותפיסת עולמו 262, 257

- רופא שהפך לסופר, מחזאי ועיתונאי 255

- רומן הביקורים שלו 'הגווארדיה הלבנה' 255

- יחסו של סטאלין כלפי יצירה זו 256

- היה מחזאי פורה 255

בולגאקוב והרומן 'האמן ומרגריטה'

- על שמו של הרומן 'האמן ומרגריטה' 255

- אשתו הלנה כהשראה ומודל לרמותה של 'מרגריטה' . . . 256

- השם 'מרגריטה' המתאים כל כך לרומן שלו -
 זהו בעצם צירוף מילים בעברית 257

- מחברותיו מעידות על עומק לימודיו בנושא 276, 269

- שרף את הגרסאות הראשונות של הרומן 256

- חזר לעבוד על הרומן באוקטובר 1932 256

- כאשר התעורר הכתיב את השינויים הסופיים לאשתו . . . 256

- בסך הכול עבד על הרומן כתיסר שנים 256

- אמנות הכתיבה שלו יצקה אמינות לתוך גרסתו 271, 270

- תופעות טבע נדירות שליוו, לפי המסורת, את מותו של
 ישוע - מוצגות כריאליזם בספרו 289, 276

- על גרסאות שונות של הפרקים הירושלמיים 287

- הרומן פורסם לראשונה רק כ-26 שנים לאחר מותו 256

- תרגומי הרומן לעברית

- שמו המסתורי של מתרגם ראשון של הרומן לעברית 255

בולגאקוב ויחסו לנצרות

- נולד למשפחה בה שני הסבים שלו היו כמרים 257, 256

- אביו היה מרצה לתולדות הכנסייה הנוצרית 257

- התחנך באווירה דתית והיה איש דתי 257

- למד את הברית החדשה בשיעורים בנימנסיה 262

- התנ"ך והברית החדשה תפסו מקום חשוב בחייו 262

- מקום מיוחד שתפס בית זה במיפוי ארץ ישראל
 בסוף המאה ה-XIX ותחילת המאה ה-XX 394
 - וגוטליב שומכר - ראו: **שומכר גוטליב**

בן-גוריון

- כמשיח בעיני רבים 112
 - פגישתו עם אליהו הנביא 112, 84
 - והכותל המערבי 321
 - שדרות על שמו בחיפה 76

בן-דב מאיר, ארכאולוג, היסטוריון

- על אודותיו 143, 69

עדויות שלו לגבי חפירות בסביבת הר הבית

- פיגוי בתים על מדרונות הר הבית בימי הורדוס 143, 54
 - על גילוי קריית הממשלה המוסלמית ליד הר הבית 315

דעותיו והערכותיו

- על מפלס רחבת הר הבית בסוף ימי בית שני 157
 - חולק על הדעה המקובלת שאבן השתייה
 מן המקדש נמצאת ב'כיפת הסלע' 335
 - התרשמותו מאורוות שלמה ודעתו בנושא 150, 149
 - התרשמותו מביקור באל-אקצא הקדומה 147
 - דעתו על בונה קריית הממשלה ליד הר הבית 316
 - מסקנותיו לגבי בוני שער הרחמים ומיקומו 324, 323
 - על מפת מידבא 29
 - על הכתובת בארמית במוזיאון ישראל 28
 - על ה'פודיום' כבסיסו של ארמון הורדוס 131
 - על מספר תושבי ירושלים בסוף תקופת בית שני 144
 - על אמנות מתקופת בית שני 147, 146
 - ופירוש מעניין לשם 'שער חולדה' 147
 - על השער הנעלם בחומה המערבית 291
 - על חזרבים פתוחים על רחבת הר הבית 329
 - על התפעלות של מבקרים ב'כיפת הסלע' מפארה 347
 - צילומים ושרטוטים מספריו 150, 149, 148, 130, 128

בן-נון יוחאי, לוחם גיבור ישראל

- על אודותיו 120, 80
 - האגדה על שיחתו עם אליהו הנביא 80
 - האגדה על העזרה המעשית של אליהו הנביא לבן-נון
 במלחמת העצמאות 81, 80

בן-יהודה, עיתונאי ולשונאי

- קצבה חודשית שקיבל מהברון רוטשילד 425
 - הגן בעיתונו על אינטרסים של הברון ופקידיו 425
 - תמיד התייצבו בן-יהודה ואימבר משני צדי המתרס
 של יכוחים ציבוריים תוך הטחת עלבונות הדדיים 426
 - אימבר האשים את בן-יהודה בכך ששימש סוכן
 מטעם הבולשת הממשלתית הרוסית 427, 426

- הכתובת מתל דן כעדות לקיומם של דוד ושושלת יורשיו 17
 - ראו גם: **קברי 'בית דוד'**

בית חנן, ביתו של הכוהן הגדול לשעבר

- לאחר מעצרו הובל ישוע לביתו של חנן 222
 - כנסייה במקום בו עמד בית חנן, לפי המסורת הארמנית
 - ציור של הכנסייה 223

בית הכנסת 'אליהו הנביא' בירושלים

- מיקומו ותולדות המתחם הכולל בית כנסת זה 114
 - האגדה על ביקור אליהו הנביא בו 115, 114

בית הכנסת בדורה ארופוס

- על אודותיו 76

בית הכנסת הגדול בחיפה

- מיקומו וסיפור בנייתו 79, 78
 - המשותף בין הציור, החרות על חזיתו, לבין התבליט בשער
 טיטוס ברומא 75
 - אליהו, המוצג בציור, כגואל עם ישראל בארץ ישראל 74, 75
 - דרישות הרבנות ביחס לציור על חזית בית הכנסת 76

בית לחם והדרך בינה לבין ירושלים

- כעיר הולדתו של דוד המלך 21
 - באר בבית לחם שדוד המלך אהב לשתות מים ממנה 21
 - חפירות בדרך לבית לחם - גילוי מנזר נוצרי
 ואגדות על אליהו הנביא ומריה אם ישוע 116, 115

בית המקדש בירושלים בימי הורדוס

- הריסת בית המקדש מימי שיבת ציון 160, 159, 158
 - על מעמדו של בית המקדש בחיי עם ישראל 160, 159, 157
 - בניית המקדש וחזרתו הפנימיות מחדש 159, 158
 - מכלול בית המקדש כיצירת פאר של הורדוס 160, 159
 - בית המקדש במרכז המתחם על פסגת הר הבית 160
 - מידות המקדש התקדשו בהלכה 173, 160
 - גובה בניין בית המקדש שבנה הורדוס כמעט הוכפל 160
 - סברה שהסלע שבתוך מבנה 'כיפת הסלע' הוא אבן
 השתייה שבבית המקדש 335
 - השוואתו לדמות אריה 173
 - הבניין היה מצופה שיש וזהב ונצף למרחקים 160
 - שחזור בית המקדש שבנה הורדוס 173, 158, 154
 - ראו גם: הורדוס ותירומתו לעיצוב מתחם הר הבית

בית משפחת שומכר

- על הבית ומיקומו 394, 393
 - יעקב שומכר, בונה הבית, סגן קונסול של ארה"ב
 - זיכרונות נכדתו של בונה הבית 393
 - הפך הבניין לקונסוליה האמריקאית בחיפה 394
 - דגל ארצות הברית התנופף מעל הבניין
 משנת 1872 עד שנת 1904 394

- אימבר האשים את בן-יהודה בכך שניהל משא ומתן לקראת התנצרותו 426
- בן-יהודה ניצל את עיתונו כדי להכפיש את אימבר 427
- רוב האשמתיו של בן-יהודה נגד אימבר התבססו על מאמר באנגלית שלא ראה ולא היה מסוגל לקרוא 427
- הריב בין בן-יהודה לאימבר לא הסתיים עם עזיבתו של אימבר את הארץ 427
- בן-מתתיהו יוסף, היסטוריון**
- ידוע גם כיספוס פלאביוס 22
- דבריו על עיר דוד 22
- כגורם העיקרי לנדידת שמות מקומות בירושלים 23, 22
- כמקור למסורת הנוצרית לגבי מקומות קדושים 27, 23
- אינו מזכיר כלל את השם 'ציון' 27
- על מצבת 'קבר דוד' ושדידתה 29, 28
- על ארמון הורדוס בירושלים 268
- עדותו על מקרה, בו יהודי ניבא על חורבן בית המקדש 198
- תיאוריו משלימים ממצאים ארכאולוגיים 151, 132
- על צוואתו של הורדוס 130
- מונה 13 מפעלים שבנה הורדוס בחוף לארץ 140
- על מספרי עולי הרגל 144
- על מראה בית המקדש 161, 160
- הסתמך על חיבוריו של ניקולאוס מדמשק 125
- ראו גם: **ניקולאוס מדמשק**
- בני דוד המלך**
- שלמה – ראו: **שלמה המלך**
- אמנון – ראו: **אמנון, ככור בניו של דוד המלך**
- אבשלום – ראו: **אבשלום, בנו המורד של דוד המלך**
- אדוניהו – ראו: **אדוניהו, אחד מבני דוד המלך**
- בני נביאים**
- במקומות שונים בארץ סבבו אותו קבוצות שונות 81
- כעדים לאירועים, מספרי נפלאותיו ועושי דבריו 82, 81
- חזו יחד והתפרנסו מן המתנות שהובאו לנביא 82, 81
- ניתקו את קשריהם עם משפחותיהם ורכושם 82
- בנימין מטודלה, רב, עולה רגל יהודי**
- עדויות מתוך זיכרונותיו 83
- על קברי 'בית דוד' 35
- בעל, אל כנעני**
- עליו ועל כוהני הבעל 95, 94, 93
- והר הכרמל 91
- פולחן הבעל בישראל 95, 94
- לפי התאוריה של פרופ' קנוהל 108, 92
- הטבח בכוהני הבעל בהנהגת אליהו הנביא 98, 97
- הטבח בכוהני הבעל במסגרת המאבק על ראשות הפנתאון הכנעני (לפי התאוריה של פרופ' קנוהל) 108, 92
- בצורת**
- בצורת כעונש 95
- הודעתו של אליהו הנביא על הגעתה 83
- פגישתו של אליהו הנביא עם אחאב לפני סיומה 83
- עדות היסטורית על הבצורת באותה תקופה 93
- ברכות בירושלים**
- הברכה שבמגדל ליד המעיין 63
- 'ברכת השילוח' ו'נקבת חזקיהו' 63
- מפת הברכות בתקופה בית שני 132
- בריכת אגירה שנבנו בימי הורדוס 133
- שרטוט הברכות שמצפון-מזרח להר הבית 194
- ברכת המגדלים**
- בציור מהמאה ה-XIX 133
- מיקומה ומטרת בנייתה 133
- שמותיה בתקופות שונות 133
- ואמות המים שהביאו אליה מי גשמים מצפון 134
- תעלה שחיברה אותה עם ברכת ממילא 134
- ניקויה בשנת 2011 134
- 'ברכת הסולטאן' (כינוי המקובל היום)**
- מיקומה (צוינה גם במפת הברכות) 132, 28
- בן-מתתיהו מכנה אותה 'ברכת הנחשים' 28
- 'ברכת בת-שבע' בפי הצלבנים 26
- 'ברכות בית הסדא'**
- תצלום ושחזור הברכות 196, 195, 194
- זרימות מים, לפי הברית החדשה, התרחשו בתוכה מפעם לפעם עם הפסקות ממושכות 196
- פרט, שניתן לו פירוש מיסטי בברית החדשה, התברר כתכונה טבעית בברכה אחרת 196
- ייתכן שביסוד האגדה מן 'הברית החדשה' היה מקרה כלשהו שקרה ב'ברכת השילוח' 197, 196
- חפירות ארכאולוגיות בתחום הברכה וסביבתה 195
- ברכת ממילא בירושלים**
- מיקומה היום במרכז ירושלים (בגן העצמאות) 134
- זרימת מי שטפונות אליה מראש 'גיא בן-הינים' 134
- תעלה שיצאה ממנה לכיוון העיר העתיקה 134
- 'ה]ברית החדשה'**
- אסופת כתבים מראשית הנצרות 159
- הבשורות הקאנוניות – ראו: **[ה]בשורות (אוונגליונים)**
- ציור המציג את עליונות הברית החדשה על התנ"ך 214
- הברית החדשה כמדריך סוירים לצליינים 23
- ברצ'י אנטוניו, אדריכל איטלקי**
- על אודותיו 252
- הכנסיות שבנה בארץ ישראל

ה'בשורה מהשטן' של בולגאקוב
 - זהו אחד השמות המקובלים שניתנו לפרקים הירושלמיים של הרומן 'האמן ומרגריטה' 258, 255
 - הפרקים הירושלמיים מהווים מעין חטיבה נפרדת בספר, המתאר ברובו התרחשויות במוסקבה 258
 - מציגה גרסה אמינה של חלק מהאירועים הידועים מהברית החדשה 262
 - הפרקים הירושלמיים כ'בשורה' לגיטימית נוספת 262
 - זוהי בשורה לבני ארצו ובני זמנו של בולגאקוב 261
 - כתגובה ליחס לנצרות בחברה הסובייטית 275, 274
אגדה יבשה וקטועה מהברית החדשה הפכה ברומן להגיזנית ומלאת פרטים משכנעים 275
 - הבשורה מעידה על השפעת התעמולה הבלתי-פוסקת גם על מחברה 276
 - פרטים רבים מן המסורת נעלמו 293, 284, 283, 282
 - דמותו של מתי-לוי, ראו: **לוי-מתי**
 - קבורתו החשאית של ישוע ברומן 291, 290
 - הדבר המשותף היחיד לדמויות מתי-לוי ויהודה איש קריות במסורת וברומן - אלו שמותיהם 294
 - יש ברומן דמויות שאינן נזכרות במסורת 266
אמנות הכתיבה של בולגאקוב משכנעת את הקורא שהאירועים התרחשו כפי שתוארו 264, 262
 - שילוב מונחים עתיקים עם מונחים צבאיים בני זמננו מגדיל את אמינות האירועים שהמציא הסופר 271
 - ריבוי הפרטים מספרי בן-מתתיהו מחזק אצל הקורא תחושה שהדברים התרחשו כמתואר ברומן 264
 - אפילו תופעות טבע נדירות המתוארות ב'בשורה' מתקבלות כאמיתיות 277, 276
 - נרמזת תחושת פחד של פילאטוס מפני הלשנות - תופעה מוכרת בברית המועצות בימי בולגאקוב 281

בת-שבע
 - הייתה נוכרייה 25
 - גורלו של בעלה הראשון 26, 25
 - אהבתו של דוד אליה 25
 - בניה ותפקידה בקביעת יורש לדוד 67, 26
 - 'ברכת בת-שבע' - ראו: **ברכת הסולטאן**

ה[בתים של בני הזוג אוליפנט
ביתם במושבה הגרמנית
 - הבית בציריך ובתצלומים 392, 388, 387
 - מיקומו ותיאורו 388, 387
 - כתובות על חזיתו 388
 - החצר ומבני העזר שבה 392, 388
 - התאמתו לחיי כת נוצרית 391

- כנסיית 'האדון בכה' 199
 - כנסיית 'גת שמנים' 217

ברנדס יוכי, סופרת ועיתונאית
 - על סגנון השיפוט של דוד מלך 47

ברקאי גבריאל (גבי), פרופ', ארכאולוג
 - על אודותיו 71
 - פירושו לשם 'עיר דוד' 22
 - על קברי 'בית דוד' והעברתם 31, 28, 27
 - על הקשר בין השם 'הר ציון' לחלק המערבי של העיר 27
 - על מיקום 'גן עוזא' והקשר שלו עם 'קבר דוד' 31, 30
 - על ההתאמה בין התפסויות העיר והקברים סביבה 31
 - על השער בחומה הכנענית שגילתה פרופ' קניון 59
 - על התפתחות המחקר בתחום מערות קבורה 286

ברקלי ג'יימס תומס, רופא ומיסיונר
 - על אודותיו 320
 - על גילוי שער עתיק הנקרא על שמו 322, 320
 - איורים המסבירים את מיקומו של שער ברקלי 320, 319

ה[בשורות (אונגליונים)
 - שלב התגבשות הבשורות בעל פה 259
 - שלב רישום הבשורות לראשונה 259
 - כמות הבשורות שנתגלו שאינן קאנוניות 259, 219
 - מטרת חיבור הבשורות 260, 259
 - ידועות כ-300 בשורות שונות 260, 259, 219, 190
 - כל אחת מהבשורות נועדה לקהילה מסוימת 260
 - זמן רב ידעו בארצות שונות על בשורה אחת בלבד 260
 - האונגליונים הקאנוניים 259
 - כל בשורה קאנונית קרויה על שם מחברה המיטי 260, 259
 - זמן רישום הבשורות הקאנוניות 259
 - האונגליונים הסינופטיים 191, 190
 - הכרה בארבע הבשורות הקאנוניות כעדות שהן אינן תעודות היסטוריות 259, 219
 - על סתירות בבשורות הקאנוניות 261

התאמתן לתיאורי המשיח בתנ"ך
 - הבשורות התגבשו כדברי תעמולה דתית 259
 - ניסיון להוכיח שישוע היה מצאצאי דוד המלך 213
 - כל הסיפורים על ישוע תואמו עם נבואות בתנ"ך 213, 191
 - מקום לידתו 213
 - כניסת ישוע לירושלים התרחשה כפי שחזה הנביא זכריה את כניסת המשיח 205
 - בשורות שאינן קאנוניות (האפוקריפים) 260
 - ה'פרוטו-אונגליון של יעקב' 191
 - ראו גם: **ה[ספרות הנוצרית הקדומה**

- מראות הנוף שנסקף מחלונות הבית 388
- 'בית אוליפנט' כמרכז תרבותי תוסס 393
- בית הקיץ של משפחת אוליפנט על הר הכרמל
- הסיבות לבנייתו ומיקומו בכפר דרוזי 416, 412
- תיאור הביתו תצלומיו 415, 413, 388, 387
- יד לזכרה של לידי אוליפנט ליד ביתה בכפר דרוזי . . . 416
- בתים אלה כאכסניה מתמדת לאורחיהם 389
- בתי-חולים בירושלים**
- בית-החולים 'רוטשילד' 419
- בית-החולים 'ביקור חולים' 419
- בית-החולים של המיסיון האנגלי 420, 419
- מיקומו בעיר העתיקה והעברתו לרחוב הנביאים . . 419
- מנהיגי היישוב הישן לחמו נגד המיסיון ונגד חולים שקיבלו טיפול בבית-חולים זה 419
- מאמר של מנהל בית-החולים האנגלי, בו הוזכרה הרמה האינטלקטואלית של אימבר 420, 419
- בתי-קברות בירושלים**
- אתרי קבורה בעיר כעדות לכיווני ההתפתחות של העיר 31
- בית-קברות יהודי עתיק שהתגלה על הר הזיתים 199
- בית-קברות מוסלמי ליד הכותל המזרחי של הר הבית . . 113
- בית-קברות מוסלמי מול שער הורדוס בירושלים 357, 356
- בית-הקברות 'הר המנוחות' 430
- ג**
- גאולה**
- לפי המדרשים 111
- אליהו כמביא הגאולה 111, 75, 74
- ראו גם: מונחים אסקטולוגיים
- [ה]גולגותא, מקום צליבתו של ישוע**
- הסלע בכנסיית הקבר
- מיקומה, תולדות האתר והבנייה בו 236
- הכניסה לגולגותא מימי שלטון הצלבנים (צירור) . . . 236
- פירוש השם 'גולגותא' 235
- על פסגתה נמצאות תחנות של דרך הייסורים 237
- הקפלה השמאלית בבעלות היוונים-אורתודוקסים . . 237
- הקפלה הימנית בבעלות הקתולים 237
- האגדה על הסדק בסלע הגבעה שנפער כתוצאה מרעידת אדמה שהתרחשה בשעת מותו של ישוע 238
- בקפלות על הגולגותא שוררת אפלה מתמדת לזכר החושך המוחלט שירד בשעת מותו של ישוע 238, 237
- בתחתית הסלע נמצאת 'קפלת אדם', בה, לפי המסורת, נתגלה גולגולת אדם הראשון 238
- ספקות החוקרים לגבי מיקום הגולגותא וקבר ישוע בכנסיית הקבר 285
- חשיבות מיקומה לקביעת תוואי 'חומה השנייה' 240
- הגולגותא הפרוטסטנטית ליד 'קבר הגן'
- צילומים ורישומים של המקום 287, 286, 285
- תולדות המקום 285
- כל קברים בסביבה הקרובה הם מימי בית ראשון . . . 286
- דעות חוקרים בני המאה ה-XXI על המקום 286
- מעורבותו של הגנרל גורדון בהפיכת המקום לקדוש – ראו: גורדון צ'רלס ג'ורג', גנרל בריטי
- הגולגותא שב'כשורה מהשטן' של בולגאקוב
- לפי תיאורה – היא הגולגותא הפרוטסטנטית 288, 287
- תערוכה עם ציור פנוראמי של הגולגותא החדשה, שהגיעה לעיר בה גדל בולגאקוב 286
- רישום המקום שנעשה על ידי בולגאקוב עצמו 287
- גולדסמיד אלברט, קולונל בצבא הבריטי, פעיל ציוני**
- על אודותיו 410
- יחסיו עם הרצל 410
- ניהל מושבות יהודיות בארגנטינה 410
- דמותו כאב-טיפוס לגיבור ברומן מפורסם 409
- תמיכתו במאמר של אוליפנט הביא לפגישתם 409
- ביקורו בחיפה אצל אוליפנט וסירויו בארץ הקודש 399
- ותוכנית להגנת מסילת הרכבת שתכנן אוליפנט 399
- גוליית שנפל בקרב עם דוד הנער**
- תיאורו והתנהגותו כפי שמסופר בתנ"ך 19, 18
- המקום, בו התרחש הקרב בין דוד לגוליית 19
- מקום קבורת ראשו (לפי אגדה מוסלמית) 19, 18
- אזכור שמו בקשר לקרב אחר 20
- על האפשרות שבין צאצאיו וקרובי משפחתו היו בעלי אותו שם 20
- ג'ורג' אליוט, שם העט של הסופרת מרי אן אוונס**
- על אודותיה 409
- הרומן 'דניאל דירונדה' פרי עטה 409
- תמונת שתי כריכות של הרומן 410
- על אב-טיפוס של הגיבור הראשי בספר – ראו: גולדסמיד אלברט
- השפעת הרומן על יהודים רבים 410
- אזהרת נלהבת של הספר – ראו: דאונס פלורנס
- גורדון צ'רלס ג'ורג', גנרל בריטי**
- על אודותיו 303, 285
- דעותיו על מיקום צליבתו ומיקום קבורתו של ישוע 285
- גורמים שסייעו להתפשטות דעותיו 285
- תרומתו לפיתוח אתר קדוש נוסף בירושלים בשם "Gordon's Calvary" או 'קבר הגן' 285
- גיא בן-הינום**
- מיקומו בירושלים 109, 26

- פולחן האלים הכנעניים שהתקיים בו 109
 - כינוי זה הפך משם מקום למושג אסכטולוגי - 'גיהנום' 29
 - 'גיהנום' - כמזנה אסכטולוגי בדתות מזוונטאיסטיות**
 - במסורת היהודית
 - הקשר של מונח זה ל'גיא בן-היננים'. 109
 - גיהנום במסורת המוסלמית 361, 109
 - בגיהנום יש שבעה מדורים ובכל מדור שלו נמצא סוג מסוים של פושעים 361
 - גם המוסלמים קבעו את מיקום הגיהנום בירושלים . . 361
 - הגשר על פני הגיהנום 338
 - [ה]'גיהנון' - ראו: מעיין 'הגיהנון'**
 - גלאגולב אלכסנדר, כומר פרבוסלאבי**
 - חבר של משפחת בולגאקוב. 257
 - מומחה שנדרש להעיד במשפט בייליס והעיד לטובתו . . 257
 - גלוסקמאות וארונות קבורה מימי בית שני**
 - 122 גלוסקמאות שנתגלו בהר הזיתים 199
 - ארון הקבורה של הורדוס 183
 - גלוסקמה עם הכתובת 'בית דוד' 213
 - גלוסקמה עם השם 'קפא' 222
 - 'גן העדן' - כמזנה אסכטולוגי באסלאם**
 - 'גן העדן' של הצדיקים 109
 - דרישות ממוסלמים, השואפים להגיע אליו. 362
 - התענוגות הצפויים לצדיקים ב'גן עדן'. 362
 - שערי 'גן העדן' ייפתחו ביום הדין 361
 - ירושלים והסלע שב'כיפת הסלע' כמקום 'גן העדן'. . . 338
 - גרייבר יגאל**
 - על אודותיו 79
 - על יחסו לאגדה נשכחת 79
 - גשרים תלויים בירושלים ברומן של בולגאקוב**
 - אזכור גשרים תלויים שדמיין בולגאקוב בירושלים של ימי ישוע. 266, 263
 - גשרים תלויים שנחשבו לשיא של חדשנות לפני מותו של המחבר, נבנו בירושלים רק במאה ה-XXI. 268, 267
 - גשר, שלפי השערה שגויה, קישר בין קשת רובינסון לבין העיר העליונה 267
- ד**
- דאונס פלורנס, אחות אשתו של הגנרל אלנבי**
 - על אודותיה 411
 - ביקרה בחיפה בעקבות התרשמותו של אלנבי מהעיר . 411
 - התאהבה בחיפה ובכרמל והחליטה לגור בעיר 411
 - היא ובעלה מצאו מקום יפה בעיר ובנו בו בית 411
 - הביאה לכך שהרחוב ליד ביתה נקרא על שם מחברת הרומן האהוב עליה 412
- דגמים של ירושלים, של חלקיה ושל מבנים בודדים
 - על דגמים ראשוניים של ירושלים ובית המקדש 40
 - דגם ירושלים בתקופת בית ראשון 40
 - על הדגם הווירטואלי התלת-ממדי המוקרן בעיר דוד. . 41
 - דגם ירושלים של תקופת בית שני - ראו: מוזיאון ישראל
 - דוד המלך**
 - ראו: דוד המלך במסורת וכסמל
 - ראו גם: דוד המלך במקרא
 - ראו גם: גולייט שנפל בקרב עם דוד הנער
 - ראו גם: בתי-שבע
 - ראו גם: אבשלום, בנו המורד של דוד המלך
 - ראו גם: בני דוד
 - ראו גם: יואב בן צרויה, בן אחותו של דוד, שר צבא
 - ראו גם: ירושלים בימי דוד המלך
 - ראו גם: 'בית דוד'
 - ראו גם: קברי 'בית דוד' המקוריים
 - ראו גם: 'קבר דוד' שאותו ראה ועליו כתב בן-מתתיהו
 - ראו גם: 'קבר דוד' המסורתי ב'הר ציון'
 - דוד המלך במסורת וכסמל**
 - בהיסטוריה היהודית ובזיכרון הלאומי
 - דוד או דויד 17
 - התנ"ך - המקור היחיד המעיד עליו 17
 - נקראים על שמו בירושלים 45, 21
 - ממצאים ארכאולוגיים הקשורים לתקופת חייו . . . 18, 17
 - יוכוח ציבורי על אי-התאמה בין הכתוב במקרא לבין ממצאים ארכאולוגיים 53, 17
 - במסורת היהודית
 - מקומו בתולדות העם היהודי 17
 - אגדות עממיות מקומיות הקשורות אליו 18
 - כאגדה 31, 17
 - דוד והמשיח 31
 - במסורת הנוצרית
 - כמלך אידיאלי 32
 - טקס משיחת דוד כדגם למשיחת מלכים נוצרים . . . 32
 - הקשר בין ישוע הנוצרי לבין דוד המלך 32, 31
 - דמותו כסמל עבור ציירים נוצרים בתקופות שונות . . 17
 - הקשר בין אולם 'הסעודה האחרונה' לבין 'קבר דוד' - במסורת המוסלמית
 - בקוראן 46, 24
 - האגדה המוסלמית על שיפוטו של דוד 47, 46
 - באגדה מקומית 29, 24, 18
 - הפקת מסקנות מעשיות מסיפור דוד ובת-שבע . . . 27, 26

הדר הכרמל, שכונה בחיפה	
- תפקידה בהתפתחות חיפה	80, 79
- פעילות ועד הדר הכרמל	78
- במלחמת העצמאות - ראו: חיפה במלחמת העצמאות	
הורביץ אהרון, מנהל מכון 'עיר דוד', מחבר ספרים	
- על יחס החוקרים לממצאיו של ריימון וייל בעיר דוד	64
הורדוס אנטיפס, אחד מבניו ויורשיו של הורדוס	
- על אודותיו	251, 223, 193
- חלקו במשפט על ישוע	223
- על האפשרות שהתגורר בארמון שרידיו נמצאים	
במוזיאון 'הרובע ההרודיאני'	223
הורדוס	
- ראו: הורדוס כדמות היסטורית	
- ראו גם: הורדוס כמלך	
- ראו גם: הורדוס ויחסי עם העם היהודי	
- ראו גם: הורדוס ותרומתו לעיצוב מתחם הר הבית	
- ראו גם: הורדוס במסורת הנוצרית	
- ראו גם: ירושלים כבירתו של הורדוס	
- ראו גם: ממלכתו של הורדוס ושגשוגה הכלכלי	
- ראו גם: אבן הרודיאנית	
- ראו גם: פסל של נשר רומאי בירושלים	
- ראו גם: נצר אהוד, פרופ', ארכאולוג	
- ראו גם: [ה]אליטה החדשה בזמן שלטונו של הורדוס	
- ראו גם: [ה]רובע ההרודיאני	
- ראו גם: הר מלאכותי	
הורדוס כדמות היסטורית	
- אישיותו	
- תמונת דיוקנו	126
- מוצאו וחינוכו	153, 126
- שמועה על מוצאו שהפיץ ניקולאוס מדמשק	153
- השלים את השכלתו בגיל מבוגר יחסית	170, 130
- שלט בשש שפות לפחות ברמה גבוהה	170
- בריאותו הנפשית והשפעתה על חיי המשפחה	167, 166
- תכונותיו וכישרויו בדיפלומטיה, בנייהול ובתכנון	170
- מפעלי הבנייה שלו היוו תחליף לפעילות מדינית	
וצבאית	153
- ניתוח תוכניות ארמונותיו מלמד על אישיותו	159, 158
יהודי	
- סבו התגייר (הורדוס בן דור שלישי לגיור)	153
- החשיב עצמו כיהודי ושמר על כללי אורח חיים	
יהודי יומיומי	162, 154, 126
- לא הטביע על מטבעותיו דמות אדם מתוך כבוד	
למסורת היהודית	126
- תדמיתו בעיני הצדוקים והפרושים	158, 153
דוד המלך במקרא	
- כלוחם וכמפקד	
- ניצחונו על גוליית	19, 18
- אחריותו כלפי חייליו	22, 21
כאיש משפחה	
- רשימה של נשותיו המוזכרות בתנ"ך	24
- אהבתו לבת-שבע - ראו: בת-שבע	
- יחסו לילדיו	50, 49, 48, 47
- יחסו לנשיו	52, 48, 47
כמלך ובנאי, מחוקק ושופט	
- כיבוש העיר 'יבוס' והפיכתה לעיר דוד	22
- תקופת שלטונו	21
- כשרונו הארגוני ונכונותו ללמוד	46, 45
- יחסו אל תושבי העיר יבוס לאחר כיבושה	46, 43
- יחסו לבירתו ולתושביה	47
- יחסו לחייליו ולאוריה החתי במיוחד	25, 21
- האגדה על שיפוטו של דוד בעזרת שרשרת	47, 46
דמשק, בירת הח'ליפים מושולת 'בית אומאיה'	
- הפיכתה לבירת אימפריה	313
- השפעת מעמדה של דמשק על מעמדה של ירושלים	313
דניאל, נזיר, צליין רוסי	
- השאיר את אחת העדויות הראשונות על מערת אליהו	85
דרך הייסורים של ישוע (ה'זויה דולרוזה')	
- כחלק מהענישה הרומית ישוע חייב היה לשאת על גבו	
את קורות הצלב, עליו נצלב	230
- כתובת על הצלב כעדות לסיבת צליבתו	230
- התגבשות מסורת ההליכה בדרכו של ישוע	231
- טקסי שחזור אותו אירוע - ראו: [ה]'זויה דולרוזה'	
- דרכו האחרונה של ישוע ב'בשורה מהשטן'	291, 290
ה	
האריס תומאס, מייסד ומנהיג כת מיסטית בארה"ב	
- על אודותיו	379
- תמונתו	380
- הרושם שעשה על לורנס אוליפנט ואמו	379
- הרשים מאוד את אליס אוליפנט	406
- התנגדותו למימוש הזוגיות של בני הזוג אוליפנט	
407, 406	
- תורתו בנושא התאמת גבר ואישה וניצולה לטובתו	406
- שליטתו בקבוצות המאמינים שארגן	379
- במשך עשרים שנה גזרו על עצמם בני הזוג אוליפנט	
עבודה קשה וסבלו התעללות מצדו	407, 406, 380, 379
- אוליפנט זכה במשפט נגדו והחזיר לעצמו חלק מהונו	
380, 379	
- גם לאחר שעזבו אותו, המשיכו בני הזוג אוליפנט	
להאמין בחלק מתורתו	406

- במקומות שונים בנה מבצרים כמחסה לעת צרה . . . 163
- הכין לעצמו דרך מילוט בסתר מארמונו. 130
- **כאיש התרבות ההלניסטית-רומית**
- חצרו 130, 129
- היה מעריץ של התרבות ההלניסטית-רומית . . . 152
- עודד התפשטות התרבות ההלניסטית-רומית . . . 129
- אנשי רוח ומורים בתחומים שונים בחצרו 130
- בנה בממלכתו מתקני בידור וספורט בסגנון רומי . . . 173
- הביא לממלכתו בריכות שחייה, גינות נוי ואמבטיות . 129
- רוב פקידיו מן המתיוונים והנוכרים 129
- יבוא מאכלים ויינות מרחבי האימפריה הרומית . . . 129
- סגנונות הבנייה שלו 152
- **כאחד מעשירי תקופתו**
- המשאבים שקיבל כהכנסות מן המדינה. 131, 130
- הכנסתו השנתית הכללית מוערכת בכ- 51 טונות זהב . 131
- הכנסותיו משליטה על דרכי הסחר הבינלאומי . . . 141, 140
- הכנסתו מפיקוח וממיסים על מסחר 141
- היו ברשותו נכסי משפחתו באדום והנחלות
- שהחרים ממתנגדיו 130
- גול כ-75 טון זהב מתוך קבריהם של דוד ושלמה . . . 141
- הוריש יותר מ-50 טון זהב רק לשלושה: לקיסר
- אוגוסטוס, לאשתו ליוויה ולאחותו שלום 130
- בירתו ירושלים - ראו: **ירושלים כבירתו של הורדוס**
- **פעילותו לעידוד העלייה לרגל**
- הצפיפות על הר הבית בימי החגים והפתרון שמצא . . 153
- השלום המתמשך כגורם לגידול במספר עולי הרגל . . 144
- דאגתו לביטחונם של עולי הרגל בדרכים 144
- הכפלת מספר הנוכחים בירושלים בימי החגים . . . 144
- חשיבות העלייה לרגל מבחינה כלכלית. 144
- **תרומתו לפריחה הכלכלית בארצו**
- מאמציו לעיבוד מרבי של שטחים חקלאיים ופיתוח
- שטחים בלתי מנוצלים. 139
- טיפוח מטעי שיח האפרסמון. 139
- ניצול רווחים גם לצורך ביצוע תוכניות בנייה 139
- פיתוח הכלכלה והמסחר הבינלאומי 141
- אחזקת דרכים שהובילו לממלכתו ואלה שבתוכה . . 141
- ראו גם: **ממלכתו של הורדוס ופריחתה הכלכלית**
- **הורדוס ויחסיו עם העם היהודי**
- אכזריותו ביחס למשפחת השליטים הקודמים ותומכיהם
- עוררה את שנאת העם כלפיו 162
- הורדוס חש בשנאה העממית כלפיו וחי בפחד מתמיד . . 163
- הפחד מהתנקשות לא הרפה ממנו כל חייו. 166, 163
- איסור שהטיל לכנס אסיפות 163
- משטרה חשאית עקבה אחרי כל תנועה של האזרחים . 163

- 'הורדוס היהודי' לפי ההיסטוריון היווני פלוטרכוס . . 162
- תדמיתו בעיני הרומאים ויהודי הגולה. 126
- יום השבת נקרא ברומא 'היום של הורדוס'. 144
- סבל מרגשי נחיתות בגלל מוצאו (לדעת החוקרים) . . 153
- עדויות ארכאולוגיות על יהדותו של הורדוס 159, 158
- **ומשפחתו**
- נשא נשים רבות שילדו לו 15 בנים ובנות 166, 129
- דוריס, אשתו האדומית, ובנה אנטיפטרוס 129
- מרים, אשתו החשמונאית, ובניה 168, 167, 166
- ראו גם: **קבר בני משפחת הורדוס**
- יחסו לבני משפחתו האדומים והנבטים 166
- ואחותו שלומית. 168, 167, 166
- **הורדוס כמלך**
- על תקופת מלכותו 128
- **כשליט מטעם רומא**
- מוכתר כמלך היהודים ברומא 162, 126
- אביו ובני משפחתו כבר קיבלו אזרחות רומית 162
- נאמנותו וציינתותו כלפי רומא 163, 162, 158
- הצבת פסל העיט (או הנשר) על הר הבית 159, 127
- הטביע רק מטבעות ברונזה 140, 126
- חובותיו כלפי רומא
- חובה לשמור על הסדר 126
- חובה לשלוח סיוע צבאי. 126
- העלאת מס שנתי גבוה לרומא 127
- חובה לשלוח מתנות לרומא בתכיפות 127
- **כשליט מקומי**
- קיבל חופש פעולה ניהולי, כלכלי ומשפטי 162, 139
- ריכוז בידו את כל המנהל המלכותי 129
- מרשם תושבים לצרכי מיסוי 131
- גביית מס גולגולת ומיסים נוספים 130
- תקופת שלטונו נמשכה 33 שנים 162
- **הצטיין כמדינאי ופוליטיקאי מבריק**
- הצליח למצוא שפה משותפת עם שליטי תקופתו . . . 126
- עם אוגוסטוס, הקיסר הראשון של רומא 127, 126
- שאף לדמות לאוגוסטוס ופעל כשליט בהשראתו . . . 169
- ערך המתנות שהעניק למנהיגי רומא 127
- הפגנת נאמנותו לשליטי רומא 127
- **אכזרי כלפי מתנגדיו, יהודים ושאינם יהודים**
- עריצותו כלפי משפחת השליטים שקדמה לו 162, 127
- השתלטות על רכוש מתנגדיו 127
- **דאגתו לספק לעצמו הגנה מפני נתיניו**
- חי בפחד מתמיד מוקף בגודד שומרי ראש 130, 127
- הקים מנגנון פיקוח על אזרחים 130
- ארמונותיו נראו כלפי חוץ כמבצרים והמבצרים
- שבנה לעצמו נראו מבפנים כארמונות 127

- העניק יחס מיוחד לרבים מן הפרושים והאיסיים ושחרר אותם מן החובה להישבע לו אמונים 161
- **צעדיו לשם שיפור יחס העם היהודי כלפינו:**
- הפיכת ירושלים לעיר מפוארת. 170
- ביקש את הסכמת העם לשינויים בעיצוב הר הבית 155
- סיוע לתושבים בעת בצורת 153
- שיפור מצבם הכלכלי של האזרחים 139
- הקפדה שלא לפגוע ברגשות הדתיים של העם 154
- פגיעה במסורת היהודית רק במקרים בודדים, לצורך הפגנת נאמנותו לשליטי רומא. 154
- הקפדה על דרישות הדת בעת הבנייה על הר הבית - הימנעות משימוש בדמויות אנוש ובעלי חיים לעיטור ארמונות ובנייני ציבור שבנה 159
- ביחסיו עם עם ישראל היו מעלות ומורדות. 154
- **יחסו למוסדות הדת היהודית והשינויים שעשה בהם**
- שינויים בתפקיד הכהן הגדול בימי הורדוס 157, 158, 159
- סמכות הסנהדרין בתחום המדיני בוטלה והיא תפקדה רק כבית מדרש עליון ללימוד תורה 161
- **יחסיו עם יהודי התפוצות**
- ממדי התפוצה היהודית בימיו (5-8 מיליון) 154
- הקרבה בין השקפות העולם של יהודי התפוצות ושל הורדוס. 163
- קרבה בהשקפת העולם לגבי רומא והיחס אליה. 136
- תמיכתו ביהודי התפוצות והגנה עליהם מפני איומים חיצוניים 143
- דמותו של הורדוס בעיני יהודי התפוצות 158
- עליית יהודי התפוצות לארץ ישראל 144, 143
- העולים מיהודי התפוצות באליטה החדשה בזמנו 136
- תמיכת יהודי התפוצות במדיניותו של הורדוס. 137
- **הורדוס ותרומתו לעיצוב מתחם הר הבית מחדש**
- מתחם הר הבית המחודש כתוצאה תכנון וביצוע שלו. 154
- שחזור המתחם. 158, 170, 263, 264
- המתחם נחשב לאחד המפעלים המפוארים בזמנו 152
- **ראו גם: הר הבית**
- **עיצוב צורת ושטח מתחם הר הבית מחדש.** 155, 148
- שרטוט המתחם עם ציון השטחים שהוספו בימי הורדוס
- החלק העתיק של המתחם המקודש עוד מימי דוד 155
- הגדר הפנימית (הסורג) הפרידה בין בית המקדש לבין 'חצר הנוכרים'. 155, 156, 160
- לוחות האבן שנקבעו על הסורג ושרידיהם 156
- חלוקת רחבת הר הבית לשטחים בעלי דרגת
- קודש שונה 155, 156, 160
- מכל צד של החצר החיצונית עמדו סטווים, שהקיפו את כל רחבת הר הבית. 156, 157
- הסטיו הדרומי - ראו: [ה]בויליקה המלכותית
- כל שטח המתחם אשר מתחת לכיפת השמיים היה מרוצף אבנים צבעוניות 156
- בשטח הר הבית השתמרו יותר מ-30 בורות מים. 145
- **הורדוס ושגשוג כלכלי בממלכתו**
- על מרשם התושבים בממלכה ועל מספרם 131, 163
- שנות מלכותו - עידן של שלום וביטחון 139
- עיבוד מרבי של שטחים חקלאיים בממלכה ופיתוח שטחים בלתי-מנוצלים. 139
- בירתו הפכה למרכז של סחר פנימי ובינלאומי 139
- ריבוי שווקים בירושלים 140, 141, 142
- ממצאים ארכאולוגיים המעידים על שווקים. 140
- שחזורים של חנויות בפינת הר הבית 142
- בנה את העיר קיסריה שהפכה למרכז סחר ימי עולמי 141
- הבנייה בימי מלכותו סיפקה תעסוקה לאלפים 138
- עלייה ברמת החיים של תושבי הארץ בימיו 139
- על האוכלוסייה הלא-יהודית בממלכה 162
- **הורדוס במסורת הנוצרית**
- במטרה להמית את ישוע לאחר לידתו, ציווה להרוג את כל התינוקות בבית-לחם 125
- הברית החדשה אינה מבחינה בין הורדוס לבין צאצאיו
- שמו הפך במדינות הנוצריות לשם נרדף למילה 'עריץ' 125
- **היג'רה (המעבר של מוחמד אל-מדינה)**
- בריחתו של מוחמד ממכה לית'ריב 308, 309
- שינוי חד במעמדו החברתי של מוחמד בית'ריב 326
- תאריך אותו מעבר הפך לתחילת הספירה המוסלמית 309
- **הליוס, אל השמש והאש בפנתיאון היווני**
- על אודותיו ועל מרכבת האש שלו 108
- בימי אחז ומנשה עמדו מרכבות אש עבור אל השמש ליד בית המקדש בירושלים 108
- דמותו של הליוס בפסיפס בבית הכנסת בבית אלפא 108
- פולחן האל הליוס קדם לפולחן אליהו הנביא בכרמל 85
- שרידי פסלו של הליוס במנזר 'סטלה מאריס' 90
- **הלנה, אמו של קונסטנטיין, קיסר רומא**
- אוזיביוס על אודותיה 245
- קבעה, לפי המסורת, את מיקום הגולגותא וקבר ישוע ויזמה בנייה ראשונית באתרים אלה 235
- יזמה את בניית כנסייה 'אלאונה' על הר הזיתים 202, 203, 245
- **הלנה, אשתו של מיכאל בולגאקוב**
- תצלומים שלה 256, 257
- סיפקה לבעלה השראה ומודל לדמותה של מרגריטה 256
- רשמה את השינויים הסופיים לכתב-היד של הרומן שהכתיב לה בעלה כאשר התעוורר 256
- שמרה על עזבונו ופרסמה את הרומן לאחר מותו 256

העברת שמות אתרים מקוריים למקום אחר

- שמות עתיקים הודבקו לאתרים אחרים 29, 30
- דעתו של פרופ' רייך על תופעת העברת השמות 22
- סודיות העברת קברי 'בית דוד' כסיבה העיקרית לתופעת העברת השמות 29, 30
- כבר בימי בן-מתתיהו לא ידעו על העברת קברי 'בית דוד' וחשבו שמקומם באותם ימים הוא המקורי 23
- מקומו המקורי של קבר דוד ומקומו המסורתי 22, 23, 29, 32
- על הדבקת השמות 'ציון' ו'הר ציון' לאתרים חדשים 22, 23
- על העברת השם 'מגדל דוד' ממקום למקום 23

'הצבי', עיתון ירושלאמי

- העיתון בבעלות ובעריכת אליעזר בן-יהודה 423
- 'י"מ פינס, עורך העיתון בזמן היעדרותו של בן-יהודה 423
- פרסום שיריו ומאמריו של אימבר בעיתון 423

הר הבית

- ראו: בית המקדש בירושלים
- ראו גם: כותלי הר הבית (קירות תמך ענקיים)
- ראו גם: [ה]בזיליקה המלכותית (הסטיו המלכותי)
- ראו גם: אורוות שלמה, אתר ביסודות הר הבית
- ראו גם: הר הבית בסוף תקופת בית שני
- ראו גם: הורדוס ותרומתו לעיצוב הר הבית מחדש
- ראו גם: עלייה לרגל אחר הר הבית בירושלים
- ראו גם: הר הבית, תולדותיו לאחר חורבן בית שני
- ראו גם: עלייה לרגל של מוסלמים למכה ולירושלים

הר הבית בסוף תקופת בית שני

- כמרכזי חי הרזה והמעשה של העם היהודי 159, 160
- מוקד משיכה ועלייה לרגל ליהודים מהפזורה 143
- צורך בהגדלת רחבת הר הבית עבור מאות אלפי מתפללים 153, 154
- הר הבית והנהלתו לפי המסורת הנוצרית
- מאמצי ההנהלה להפסקת השפעתו של ישוע 215
- מעצרו של ישוע 217

הר הבית, תולדותיו לאחר חורבן בית שני

- הר הבית במסורת היהודית לאחר חורבן ירושלים
- חשיבות מקומות הקרובים אליו 112
- שער הרחמים - ראו: שער הרחמים
- הפיכת הר הבית למזבלה בתקופה הביזנטית 321, 370
- הר הבית וסביבתו בתקופה המוסלמית הקדומה
- בנייה על רחבת הר הבית והסיבות לכך 317, 329
- שחזורי בנייה על ההר ולרגליו באותם ימים 314, 315
- תפילה בהר הבית שווה ל-500 תפילות במסגד רגיל 354
- ראו גם: אל-אקצא, המושג והמסגד בירושלים
- ראו גם: 'כיפת הסלע'

הר הזיתים

- כמרכזי דתי ורוחני במסורת היהודית 112
- כאתר תחיית המתים ('סאהרה') במסורת המוסלמית. 356

הר הכרמל בחיפה ובסביבתה

- גבולותיו ושמותיו 90, 91
- ציור-מפה של ההר וסביבתו משנת 1650 91
- תולדות ההתיישבות עליו 91
- דברי אוליפנט על תולדותיו וקדושתו 94
- במסורת היהודית 91
- עליו פעלו מאות כוהני בעל 93
- מזבחות על פסגותיו לאלים שונים 93
- הקשר ההדוק של אליהו הנביא להר 86
- המזבח לאלוהים על ההר 96
- התחרות שארגן אליהו על אחת מפסגותיו 95, 96

הר המזריה - ראו: הר הבית

הר הצופים

- על אודותיו 311
- מסגד 'עומר', שניצב עליו, לזכר ביקורו של הח'ליף 311

הר 'ציון'

- השם 'ציון' בתנ"ך 27
- מיקומו המקורי 27
- מיקומו השגוי 22, 29
- הר 'ציון' של היום איננו 'ציון' שבמקרא 29
- הסיבות להדבקת השם העתיק 'ציון' למקום חדש 27
- הר 'ציון' כסמל לירושלים של מעלה 31
- ושער 'ציון' 29

הרודיון, הר מלאכותי

- תיאורו בחיבורי בן-מתתיהו 178
- במרחק 13 ק"מ מדרום לירושלים 178
- אירועים שקשרו את הורדוס למקום זה 179
- תצלום של ההר ממעוף הציפור 178
- על החפירות הארכאולוגיות במקום 182
- תרומתו של פרופ' אהוד נצר לחשיפת סודותיו של ההר 178
- שחזורים של הרודיון וחלקיו 180, 181
- נחשפו על פסגת ההר
- תוכנית המבנים על פסגתו 179
- מבנה המעטפת, הנחבא ברובו בבטן ההר 179
- ארבעה מגדלים, הבולטים מן המעטפת 179
- 'הרודיון תחתית' למרגלות ההר
- ארמון נוסף עם מבני עזר שונים 180, 181
- גן נוי רחבי-ידיים עם בריכה 180, 181
- בין המבצר על ההר לבין 'הרודיון תחתית' נתגלו:
- קבר הורדוס ותיאטרון 180, 181
- מדרגות מתחתית ההר עד לכניסה למעטפת 180, 181

- הרוננימוס, נזיר נוצרי מבית לחם
 - מתרגם המקרא מעברית ללטינית 302
 - קדוש נוצרי, מייסד מנזר בבית לחם 302
- ן**
- ואדי קלט**
 - מזוהה כנחל 'כרית' התנ"כי 117
 - אליהו הנביא הסתתר בנחל 'כרית' פעמיים 119, 118
 - שם הביאו עורבים מזון לאלהו הנביא 118, 117
 - במנזר שבוואדי מראים את מערת אליהו 118
- וורן צ'רלס, קצין בריטי, ארכאולוג**
 - על אודותיו 61, 24
 - האיש שגילה את מיקומה המקורי של 'עיר דוד' 24
 - ראשון מבין הארכאולוגים שחפרו ליד הר הבית 142, 141
 - 'פיר וורן' קרוי על שמו 61
- [ה]זויה דולורוזה'**
 - מסלול דרכו האחרונה (המסורתית) של ישוע וציוני דרך 287
 - שניי מסלול ותחנות בזמן התנבשות המסורת 232, 231
 - לשש תחנות 'רשמיות' ב'זויה דולורוזה' אין סימוכין
 בבכרית החדשה (III, VI, VII, IX) 234
 - תחנות רבות, שקודשו בעבר, נעלמו 234, 232, 231
 - מפת המסלול והתחנות בגרסה האחרונה של הדרך 232
 - דמות 'היהודי הנצחי' והתחנה ליד ביתו 234
 - מבצר 'אנטוניה' כתחנה הראשונה 226
 - שטח מבצר 'אנטוניה' - ראו: **מבצר 'אנטוניה'**
 - תחנה מס' V, המוקדשת לשמעון מקירינאה 235, 234
 - תחנה מס' VI וכנסיית סנטה ורוניקה 233
 - ראו גם: ורוניקה, יהודייה רחמנית
 - חמש תחנות הנמצאות בתוך 'כנסיית הקבר'
 - תחנה מס' X, כאן הסירו את בגדי ישוע וחילקו אותם 237
 - תחנה מס' XI, כאן מסמרו את ישוע לפני הצליבה 237
 - תחנה מס' XII, כאן עמדו הצלבים עם הצלובים עליהם 237
 - תחנה מס' XIII, כאן עמדה האם מרים ליד בנה הצלוב 237
 - תחנה מס' XIV היא הקבר עצמו 243, 240, 239
 - ראו גם: דרך הייסורים של ישוע
- ויי ריימונד, ארכאולוג ואגיפטולוג**
 - על אודותיו 70, 64
 - על שליחותו מטעם הברון רוטשילד 63
 - על החפירות שלו ב'עיר דוד' ומסקנותיו 64
 - ויכוח לגבי ממצאיו 65, 64
- וילנאי זאב, הלוחן כתיבת ספרות בידיעת הארץ**
 - על אודותיו 336
 - על היד מעל טביעת כף רגלו של מוחמד 336, 311
 - על 'כתובת עזויהו' 28
- סיפורים שהגיש לקוראיו על שער 'הרחמים' 113
 - מערת אליהו והתחדשות היישוב יהודי בחיפה 85
 - על ידיעות קדומות ביותר על 'קבר דוד' המסורתי 32
- ונסן, נזיר וארכאולוג**
 - על אודותיו 70
 - פרסם את מסלול 'נקבת חזקיהו' בספרו 63
- ויצטום אליעזר, פרופ', פסיכיאטר**
 - על מצבו הנפשי של הורדוס 166
- ורניקה, יהודייה רחמנית, קדושה בנצרות**
 - פני ישוע על מטפחת בידי ורוניקה (צירוף) 233, 230
 - כנסייה על מקום ביתה כתחנה מס' VI ב'זויה דולורוזה'
 - האגדה על הזמנתה אל הקיסר טיבריוס וריפוי לאחר
 שנגע במטפחתה 233
 - על 'נס' שמירת 'אותה המטפחת' בכמה כנסיות 233
- ז**
- זאבי רחבעם, אלוף בצה"ל, איש ציבור**
 - על אודותיו 431
 - כיוזם ועורך של מהדורה עברית לספרו של אוליפנט 389
 - אין למחבר ספר זה ספק, כי אם היו ידועים לזאבי
 מאמרים נוספים מאת אוליפנט על יהודי ארץ ישראל,
 היה מכניס אותם למהדורה העברית של הספר 400
- זיד אבן-ת'אבת, אספן אמירות של מוחמד**
 - מזכירו של מוחמד ואספן אמירות שלו 315, 312
 - עורך הגרסה הרשמית המאושרת של הקוראן 312
 - כעוזר של הח'ליף מועאווייה 315
 - סייע למועאווייה ביצירת מסורות שתאמו את צרכיו 315
- זקוביץ יאיר, פרופ', היסטוריון**
 - נימוקים לסברתו שאלחנן ניצח בקרב עם גוליית
 ולא דוד המלך בצעירותו 20
 - על הכתוב בתנ"ך על קבורתו של דוד המלך 62
- ח**
- 'הבצל'ת', העיתון הירושלמי**
 - על אודותיו ועל בעליו ועורכו - ראו: פרומקין ישראל דב
- ח'דיג'ה, אשת נביא האסלאם**
 - אשתו היחידה של מוחמד במשך 24 שנה 307
 - גם האדם הראשון שהאמין שמוחמד הנו 'שליח אלוהים'
 גולדו לה ולנביא מוחמד שבעה ילדים 307
 - לבני הזוג היו נכדים רק מהבת פאטימה 307
 - וטקסים שנתיים לזכרה - שולחן כיבוד לעניים 308
- חזוי אבא, ראש עיריית חיפה לשעבר**
 - על אודותיו 120
 - ותחרות שזים ליצירה אמנותית עבור חזית בית הכנסת
 יחסו לאמנים 120

חזקיהו, מלך יהודה

- על אודותיו 70, 63
- קברו המקורי 63, 30
- 'כתובת חזקיהו' 62
- 'נקבת חזקיהו' 63, 62
- השערה שצורת המסלול המזור של הנקבה נבחרה בגלל מיקום קברי 'בית דוד' 63

חיאל, נציב ריחו בימי המלך אחאב

- דברי פרופ' מזר על אודותיו 83
- ייסד את מבצר ריחו 83
- הקריב את שני בניו למען עתידו של מבצר ריחו 83
- ביקרו אותו בצוותא אחאב המלך ואליהו הנביא 83

חיפה

על העיר במאה ה-XIX

- התחדשות היישוב היהודי בחיפה 85
- חומות העיר והיעלמותן 401, 400
- התפתחות העיר מחוץ לחומות במאה ה-XIX 401, 400
- חיפה שבתוך החומות הייתה קטנה באופן מדהים 401
- על העיר ומספר תושביה בשנת 1882 402, 380
- תמונות מבנים בעיר מהמאה ה-XIX 401, 400
- מזח קטן במושבה הגרמנית 394
- השכונה היהודית שבתוך חומות העיר 402
- השכונה היהודית הראשונה שמחוץ לחומות העיר 402
- מושבה גרמנית - ראו: [ה]מושבה הגרמנית

על העיר במאה ה-XX

- שכונת הדר הכרמל - ראו: הדר הכרמל
- עדת הנוצרים הפרבוסלבים בחיפה 105
- ראו גם: חושי אבא, ראש עיריית חיפה לשעבר
- ראו גם: שבתי לוי, ראש עיריית חיפה לשעבר
- על זכר אליהו הנביא בעיר 76
- בית העלמין בנחל שיח בחיפה 107
- רחוב 'הירוק' 102, 101
- רחוב הרצל 78
- ראו גם: נחל שיח בחיפה

שחרור חיפה במלחמת העצמאות

- השתתפות אליהו הנביא בקרב על שחרור חיפה 81, 80
- שוך הקרבות תוך יממה 79
- מפת חלקי העיר, בהם התנהלו רוב הקרבות 79
- הקרב ליד מרכזיית הטלפונים 80
- קרבות רחוב בפיקודו של יוחאי בן-נון 80
- רחוב שיבת ציון 80, 79
- רחוב מעלה השחרור 80, 79

שדרות בן גוריון (בחיפה)

- על השם 76
- על קרבתן לרחוב 'הירוק' 102

'חיפה', ספרו של לורנס אוליפנט

- לקט כתבות שכתב בשבתו בחיפה 389, 388, 94
- על השם של לקט המאמרים 389
- מהדורה עברית של הספר 389
- מגעיו של אוליפנט עם יהודים בחיפה 400
- ראו גם: זאכי רחבעם

חנינה לנידונים לצליבה בימי פילאטוס

- ויכוח על החנינה התעורר רק לאחר שישוע נידון לצליבה והחייילים התעללו בו 228
- חנינה כמחווה רחמים לעם ישראל לכבוד החג וזכותו של העם לבחור על מי הוא מרחם 226
- ניסיונותיו של פילאטוס לשלול מהיהודים את זכותם לבחור נידון הראוי לרחמים 227
- סביר שפילאטוס העדיף לצלוב לוחם עם נשק נגד השלטון הרומי ולא היה מוכן לרחם עליו 227, 226
- סביר שפילאטוס רצה לשחרר נידון פחות מסוכן 227
- כדי להאשים את כל עם ישראל במותו של ישוע, עורכי הברית החדשה המציאו את הוויכוח וקריאות היהודים - לא הגיוני שקבוצה כלשהי עצמה, מרצונה החופשי, צעקה: 'דמו עלינו ועל זרענו' 228, 227
- האם הגיוני להאשים ברצח את אלה שבחרו לחוס על נידון אחר? 228, 227
- האשמת כל הדורות הבאים של עם ישראל גרמה לרדיפה מתמדת שהופסקה רק באמצע המאה ה-XX 228
- גרסת בולגאקוב לזיכוח על הנידון הראוי לחנינה
- הכוונה הגדול לבדו הציג את מועמד העם לחנינה 283, 284
- בולגאקוב התעלם מהאשמת כל עם ישראל בהריגת ישוע, והאשים רק את הכוונה הגדול 285, 284

חפירות ארכאולוגיות בירושלים

- על שיטות התיארוך ההיסטורי 24
- חפירות ארכאולוגיות בירושלים החלו בשנת 1863 22
- ראו גם: ארכאולוגים שחפרו ב'עיר דוד'
- ראו גם: ארכאולוגיה

חפצים הקשורים עם שמו של אליהו הנביא

- אגדות המקשרות את אליהו לחפצים שונים 77
- אדרת אליהו 73
- מרכבתו הרתומה לסוסי אש 110, 75, 73
- 'כיסא אליהו' - כיסא ברית מילה 78, 77
- כוס אליהו 77

ט

טוויין מארק, סופר אמריקאי, הומוריסטן

- על אודותיו 303
- ביקורו בארץ ישראל בשנת 1867 235, 234
- על הסלע שבמבנה 'כיפת הסלע' 337

- על המטפחת (עם פני ישוע) השמורה בכמה כנסיות . . . 233
- על 'היהודי הנודד' וביתו ב'וויה דולורוזה' 235, 234
- טונשווק, הנסיכה וקברה**
- מבנה הקבר כדוגמה לאמנות האדריכלות ממלוכית 422, 431
- טיבריוס, קיסר רומא**
- על אודותיו 281
- מוזכר בכתובת שנתגלתה בקיסריה 268, 272
- הכתובת מקיסריה מעידה על מקדש שהוקם לכבודו . . . 271
- דמותו המפחידה ב'בשורה מהשטן' 281, 282
- פחד כמרכיב בולט באווירה הציבורית בימיו 281, 282
- האגדה שנרפא לאחר שנגע במטפחתה של רוגניקה . . . 233
- טמפלרים, כת פרוטסטנטית גרמנית**
- על ארץ הקודש וההיכל באמנותם 378
- קשיי קליטתם בארץ הקודש והמושבה שלהם בחיפה . . . 378
- הטמפלרים כ'עם נבחר' בעיני עצמם 378
- מאבקם נגד תופעות של שוד ורצח בדרכים 399
- תרומתם להתפתחות חיפה 378, 386
- בית הקברות הטמפלרי בחיפה 408
- ראו גם: [ה]מושבה הגרמנית בחיפה
- טמפלרים (אבירים) - ראו: מסדר טמפלרים**
- יאנובסקאיה לידיה, חוקרת יצירות בולגאקוב**
- על אודותיה 302
- הקדישה את רוב חייה לחקירת יצירותיו של בולגאקוב
- נפגשה עם כל אדם שהיה במגע עם הסופר ותיעדה את דבריו 265, 266
- חקרה את כל כתביו וגם ספרים שהיו בספרייתו 265
- גילתה ציור של בולגאקוב עם הכותרת: 'גולגותא' . . . 287
- גילתה סקיצה של הסופר עם הכותרת: 'ירושלים המדומה', ממנה ניתן להבין כיצד דמיין את הקשר בין מתחם הר הבית לבין מבצר 'אנטוניה' 266
- על עומק מחקריו בכל נושא היסטורי שתיאר ביצירותיו
- על המצאות של בולגאקוב הקשורות לפילאטוס ברומן
- על מקורותיו הספרותיים של בולגאקוב 269
- יהודה איש קריות**
- לפי המסורת הנוצרית**
- אחד מתלמידיו של ישוע שסייע לביצוע מאסרו 291
- הנשיקה שנתן לישוע ומסורת על המקום, בו קרתה
- מסורות הקושרות את מותו עם אתר בשם 'חקל דמא'
- הפך לסמל של בוגדנות 292, 295
- השקפת המחקר הביקורתי על דמות זו 292
- **לפי 'הבשורה מהשטן' של בולגאקוב**
- בולגאקוב ממציא את הדמות וסיפורה ומתעלם מכל פרטי המסורת הנוצרית 295, 296
- הוצאת דברים במרמה מפי ישו ונוכחות עדים מוסתרים במטרה להפיל - דברים שהוכירו לרבים אירועים דומים בזמנם 294
- כדמות שביימה והלשינה דברי האישום שחייבו את צליבת ישוע 293
- שם המקום המסורתי של מאסר ישוע - הדבר היחיד מן המסורת בסיפורו של בולגאקוב על יהודה איש קריות
- [ה]יהודי הנצחי' או 'היהודי הנודד'**
- אינו נזכר בברית החדשה והנו דמות ספרותית . . . 234, 235
- אגדה על בעל בית שעמד בדרכו האחרונה של ישוע . . . 235
- סיפורו של מארק טוויין על ביתו של ה'יהודי הנודד' . . . 235
- יהודי התפוצות בימי הורדוס**
- אומדן מספר יהודי התפוצות בסוף ימי בית שני 154
- אומדן מספר עולי הרגל בסוף ימי בית שני 144
- על הזיקה שבין ארץ ישראל ליהודי התפוצות 143
- דאגתו של הורדוס לזכויות יהודי התפוצות 143, 144
- מיקומם של יוצאי התפוצות באליטה הירושלמית 134, 135
- חשיבות עלייתם לרגל לכלכלת ירושלים 144
- 'הושע', השם המקראי**
- 'ישו' זהו קיצור השם 'הושע' כפי שנהגה בגליל . . . 189, 190
- השם ישוע היה נפוץ מאוד בסוף ימי בית שני 190
- כיצד הפך השם ישו לראשי התיבות יש"ו? 190
- יואב בן צרויה, בן אחוזתו של דוד, שר צבא**
- תרומתו לכיבוש ירושלים היבוסית 62
- כיד ימינו של דוד 53
- מאמציו להביא לפיוס בין המלך ובנו אבשלום 48
- הרג את אבשלום שמרד באביו, בניגוד לבקשת דוד להשאירו בחיים 49
- השתתף בחגיגות אדוניהו בזמן הכתרת שלמה למלך . . . 67
- יוחאי בן נון, גיבור ישראל**
- על אודותיו 121
- פעילותו לשחרור חיפה 80, 81
- פגישתו עם אליהו הנביא 80, 81
- יוחנן המטביל**
- דמות היסטורית 105
- וכת מדבר יהודה 105
- כהתגלמותו של אליהו הנביא לתקופה קצרה 103, 104
- דמותו לפי המסורת הנוצרית 104
- קווי הדמיון בינו לבין אליהו בלבושם ובחזותם 104
- שתי כנסיות בחיפה המוקדשות לאלהיו וליוחנן המטביל
- יום הדין לפי המסורת המוסלמית**
- המשפט ביום הדין ייערך בירושלים 360
- הר הבית ימלא תפקיד מרכזי ביום הדין 360
- מסורות לגבי אירועים על הר הבית ביום הדין 360
- מאזניים לשקילת מעשי הקמים לתחייה ביום הדין . . . 361

- תפקידו של מוחמד ביום הדין. 362
- מסורת המציינת את מקומו של מוחמד ביום הדין. 362
- תצלום העמוד, עליו יישב מוחמד ביום הדין. 362
- הגשר שיקשר ביום הדין בין הר הבית להר הזיתים 357, 362
- השפעות שונות על מונחים אסכולוגיים באסלאם. 361
- ראו גם: **אחרית הימים במסורת המוסלמית**
- ראו גם: **מונחים אסכולוגיים**
- יוסף הרמתי ונקדימון**
- שני אנשים אמידים מבין תומכיו של ישוע. 238, 239
- קבלת אישור לקבור את ישוע לפני כניסת השבת. 238
- קברו את ישוע כמקובל בקרב היהודים. 239
- קברם כעדות לקיום קברים נוספים ליד קבר ישוע. 240
- יזרעאל, שם העיר התנ"כית**
- בה היה ארמון החורף של אחאב המלך. 99, 100
- תל-יזרעאל ושרידי העיר התנ"כית. 99
- זכרם נבות ליד ארמונו של המלך. 100
- ראו גם: **נבות היזרעאלי, בעל כרם**
- ירושלים**
- ראו: **ירושלים בימי דוד המלך**
- ראו גם: **כיבוש ירושלים על ידי דוד**
- ראו גם: **'מצודת ציון' כעיר יבוסית שהפכה ל'עיר דוד'**
- ראו גם: **'עיר דוד'**
- ראו גם: **דגם ירושלים בתקופת בית ראשון**
- ראו גם: **ירושלים בתקופת בית שני**
- ראו גם: **ירושלים כבירתו של הורדוס**
- ראו גם: **בריכות בירושלים בתקופת בית שני**
- ראו גם: **[ה]עיר העליונה' ובנייתה בימי הורדוס**
- ראו גם: **הדבקות שמות עתיקים לאתרים שונים**
- ראו גם: **ירושלים, קדושתה בעיני הנוצרים**
- ראו גם: **ירושלים ב'בשורה מהשטן' של בולגאקוב**
- ראו גם: **כנסיות בירושלים ובסביבתה הקרובה**
- ראו גם: **מגזרים בירושלים**
- ראו גם: **בתי-חולים בירושלים**
- ראו גם: **בתי-קברות בירושלים**
- ראו גם: **ירושלים - עיר הקודש בעיני המוסלמים**
- ראו גם: **ירושלים בתקופה המוסלמית הקדומה**
- ראו גם: **ספרות החדית'ים 'שבחי ירושלים'**
- ראו גם: **ירושלים - רובעים, רחובות וכיכרות בה**
- ראו גם: **הפירות ארכאולוגיות בירושלים**
- ירושלים בימי דוד המלך**
- כעיר יבוסית - ראו: **מצודת 'ציון'**
- ראו גם: **כיבוש ירושלים**
- זיהוי מיקומה ההיסטורי כתגלית ארכאולוגית. 37
- תצלום שטח 'עיר דוד' וגבולותיו. 39, 51
- שחזורים של 'עיר דוד' בתקופות שונות. 41, 55
- על גודלה של 'עיר דוד' בימי דוד המלך. 24, 38
- השערה לגבי שטחה ומספר תושביה בימי דוד. 38, 39
- שטח רחבת הר הבית היום גדול לפחות פי 2.5 מגודל 'עיר דוד' בימי דוד המלך. 38, 39
- ראו גם: **מבנה מדורג ב'עיר דוד'**
- הרחבת העיר בימי דוד. 24, 54
- המילוא, השטח שהפריד בין 'הר הבית' ל'עיר דוד'. 56
- **כבירתו של דוד המלך**. 38, 54, 55, 56, 57
- שינוי הרכב האוכלוסייה בעיר. 55, 56
- ויחסו של דוד אל תושבי העיר הכבושה. 46, 55, 56
- בנייה בעיר. 58
- כמרכז אדמיניסטרטיבי של הממלכה. 55
- הפיכת ירושלים לעיר הקודש של עם ישראל. 43
- רכישת 'גורן ארוונה' לצורכי פולחן. 42
- ראו גם: **ארון הברית**
- בניית מזבח על הגורן ועיצוב פולחן. 44, 46
- המקרא מעיד שדוד דאג לתכנון בניין בית המקדש ולהכנת חומרים וכוח אדם למפעל זה. 44
- דוד גם ארגן את הכהונה והלוויים למשמרותיהם. 44
- מסורות המקשרות את 'גורן ארוונה' לאברהם אבינו. 43
- תרומתו של דוד המלך להפיכת ירושלים לעיר הקודש. 44, 45
- ירושלים בתקופת בית שני**
- מפת ירושלים בסוף ימי בית שני. 135
- שחזור העיר בסוף ימי בית שני. 136
- העיר העליונה. 135
- הרובע ההרודיאני. 136-139
- העיר התחתונה. 135
- חומות העיר
- מפת העיר בימי הורדוס. 135, 171, 172
- החומה הראשונה. 135, 171, 172
- החומה השנייה, שלא נתגלו עקבותיה. 172, 173
- החומה השלישית. 172
- אספקת מים אליה - ראו: **מים בירושלים**
- צריכת המים של תושבי העיר. 132
- תפקידו של בית המקדש כמרכז חיי האומה. 159
- השפעת העלייה לרגל על העיר - ראו: **עלייה לרגל**
- ירושלים כבירתו של הורדוס**
- הורדוס פיתח ופיאר את העיר. 135
- על מספר תושבי ירושלים בסוף תקופת בית שני. 144
- מפעלי הבנייה של הורדוס בירושלים. 170

- ראו גם: מוזיאון ישראל ודגם ירושלים
 – כזירה העיקרית לפעילותו, כבירת מדינה גדולה 127, 135
 – בית המלוכה וחצר המלוכה 136, 137
 – פעילותו של הורדוס הפכה את ירושלים לאחת הערים
 היפות והמפורסמות בעולם 170
- ראו גם: [ה]רובע ההרודיאני
 – ראו גם: הר הבית ותרומתו של הורדוס לעיצובו מחדש
 – ראו גם: שווקים בירושלים
- ירושלים בתקופה המוסלמית הקדומה**
 – המצור על העיר 310
 – כיבושה 309, 310
 – שמה של העיר לאחר הכיבוש המוסלמי 310, 311
 – חשיבות העיר עבור שליטי 'בית אומאיה' 315
 – מעמד מיוחד שניתן לירושלים בימי 'בית אומאיה' 313, 315
- ראו גם: ירושלים – עיר הקודש בעיני המוסלמים
 – ראו גם: ראו גם: קריית ממשלה מוסלמית בירושלים
- ירושלים, קדושתה בעיני הנוצרים**
 – ציון מקומות קדושים אלטרנטיביים על מפת העיר 261
 – דגם ירושלים בימי פילאטוס לפי ספרי יוסף בן-מתתיהו 263
- ראו גם: כנסיות בירושלים
 – ראו גם: [ה]זויה דולורוזה'
- ירושלים – עיר קודש בעיני המוסלמים**
 – ירושלים אינה נזכרת בקוראן באף אחד מן השמות
 שהיו לה לפני הופעת האסלאם 321, 356
 – אחד משמותיה אצל המוסלמים – 'הראשון שבשני
 כיווני התפילה'. 326
 – עומר טרם ידע על קדושתה של ירושלים 321, 328, 369, 370
 – הצורך ביצירת מקום קדוש בקרבת דמשק 314
 – הח'ליף מועאווייה וקדושת ירושלים באסלאם 313, 314
 – עידוד יצירת אגדות ומסורות על ירושלים 314
 – ירושלים כ'ארמה קדושה' באסלאם 314
 – זיהוי רחבת הר הבית כ'אל-אקצא' 321, 330
 – הקביעה שעליית מוחמד לשמיים התרחשה בירושלים
 הפכה אותה לעיר קודש 334
- ראו גם: מוחמד, ביקורו באלי-אקצא
 – ראו גם: קריית ממשלה מוסלמית בירושלים
 – ירושלים כעיר תחית המתים באסלאם 313, 338
 – סברה שהסלע שבמבנה 'כיפת הסלע' היא אבן השתייה
 מבית המקדש היהודי. 335
 – המוסלמים קיבלו מסורות קודמות הקשורות לאבן
 השתייה 335
- ראו גם: 'שבחי ירושלים'
 – השפעת מסורות 'שבחי ירושלים' על קדושת העיר 329, 354
 – העברת תפקיד 'שער הנביא' ל'שער ברקלי' 324
 – מקומה השלישי בין ערי קודש באסלאם 338, 339
- ירושלים – רובעים, רחובות ומכרות בה**
 – כיכר צה"ל. 19
 – מפת הרובע המוסלמי 423
 – רחוב דוד 21
 – רחוב השלשלת 21
- ירושלים ב'בשורה מהשטן' של בולגאקוב**
 – העיר מתוארת ברומן בקווים כלליים בלבד 263
 – סקיצות הר הבית והגולגותא של בולגאקוב 265, 266, 287
 – ראו גם: גשרים תלויים בירושלים
 – העיר התחתית של ירושלים העתיקה ברומן 266
 – מצודת 'אנטוניה' ברומן 263, 266, 268
 – ההיפודרום, המוזכר על ידי בן-מתתיהו וגם על ידי
 בולגאקוב, שעקבותיו לא התגלו 264
 – פסלים בעיר, המוזכרים ברומן 264, 267, 268
 – כל פרטי ארמונו של הורדוס שהוזכרו אצל בן-מתתיהו
 נמצאים גם ביצירתו של בולגאקוב 264
 – הפרטים ההיסטוריים מופיעים טיפין-טיפין ברומן,
 וביחד יוצרים תמונה אמينة במיוחד 264
 – מבקרי הרומן שכתבו בשפה הרוסית התפלאו להיווכח
 עד כמה היטיב המחבר להכיר את העיר 264
 – ראו גם: ארמונו של הורדוס
 – בולגאקוב מעולם לא ביקר בארץ הקודש 264
- ישוע מנצרת**
 – ראו: ישוע מנצרת ההיסטורי
 – ראו גם: 'יהושע', השם המקראי
 – ראו גם: ישוע הנוצרי כדמות מיתולוגית עוד בימי חייו
 – ראו גם: ישוע הנוצרי כדמות מיתולוגית לאחר מותו
 – ראו גם: ישוע וירושלים
 – ראו גם: מרים (מריה), אם ישוע הנוצרי
 – ראו גם: משפטו של ישוע הנוצרי
 – ראו גם: חנינה לנידונים לצליבה בימי פילאטוס
 – ראו גם: [ה]זויה דולורוזה'
 – ראו גם: דרך הייסורים של ישוע (ה'זויה דולורוזה')
 – ראו גם: ורניקה, יהודייה רחמנית, קדושה בנצרות
 – ראו גם: [ה]גולגותא, מקום צליבתו של ישוע
 – ראו גם: ישוע הנוצרי ב'בשורה' של בולגאקוב
- ישוע מנצרת ההיסטורי**
 – מראהו וציורים בהם הוא מופיע 236
 – התגברותו והשכלתו 192, 200
 – משפחתו
 – מיקום בית הוריו 191, 192
 – הוריו ואחיו 191, 193
 – המידע על הוריו בבשורות הלא-קאנוניות 191
 – כיהודי
 – היה יהודי נאמן ליהדות 201, 202, 215

- גם בליל הסעודה האחרונה נשאר בתחום העיר כי
- שמר על דרישות היהדות 216
- הטיח ביקורת בצדוקים ובפרושים על המתרחש
- בהר הבית 215
- דבריו לא סתרו את הנאמר בתנ"ך 201, 213
- חף מאשמה בפשעים שביצעו המאמינים בו 189
- פעל בין יהודים ולמען יהודים בלבד 194
- לימד על פי המסורת היהודית 202
- חי ככל יהודי נאמן, תוך שמירה על מצוות התורה 201
- על יחסן של נשים כלפיו 236
- ותלמידיו
- ישוע ותלמידיו הזדהו לחלוטין עם העם ותורתו 201
- עיקר פעילותו הציבורית - בהוראה לתלמידיו 201
- ישוע ותלמידיו בילו זמן רב בצוותא 202
- דרשותיו ניתנו בצורת שיחות וגם שאלות ותשובות
- תפילה שלימד את תלמידיו
- מורכבת מחלקים הלוקחים מתפילות היהודים 202
- נוסח התפילה 'אבינו שבשמיים' בחצר הכנסייה
- בשפות שונות 204, 201, 200
- תפילה זו גרמה להתלכדות תלמידיו ליחידה אחת 202
- כנסייה בירושלים, במקום בו לימד ישוע 203, 202
- עימות עם החוגים ששלטו בהר הבית 215
- מאסרו בלילה, מחוץ לחומת העיר 217
- נאסר על ידי משמר בית המקדש בליווי יחידה
- צבאית רומית 217
- כנסייה בירושלים, במקום בו נאסר ישוע 218, 217
- שלבי משפטו
- לאחר מאסרו הובא לבית הכוהן הגדול 220, 219
- חקירה בבית חנן 220
- חקירת ישוע בבית הכוהן הגדול 220, 219
- העובדה שהחשיב עצמו למשיח כסיבה להעברתו
- לידי הרומאים 220
- חקירת ישוע על ידי פילאטוס 223
- ההתעללות בו וצליבתו
- חיילים רומאים ירקו עליו והטיחו כלפיו דברי לגלוג
- דרכו לצליבה - ראו: דרך הייסורים
- צליבתו 236
- קבורתו
- על מקום קבורתו ועל הקבר עצמו 239
- אישור מיוחד לקבור את ישוע באותו יום 239, 238
- קברו אותו לפני כניסת השבת קבורה יהודית 239
- ישוע הנוצרי כדמות מיתולוגית עוד בימי חייו
- אבות הנצרות התאימו את דמותו של ישוע מנצרת
- בברית החדשה לתיאורי המשיח ביהדות 213
- כנביא
- ראה עצמו כנביא יהודי 187
- תלמידיו ראו בו נביא יהודי 201
- היה מסוגל לצפות אירועים עתידיים 197
- נבואתו על חורבן בית המקדש וירושלים 198
- היחס להר הבית בימי הביזנטים התבסס על נבואתו
- רואה עצמו כמשיח ממש
- שאל את תלמידיו מה דעתם עליו והגיב לתשובותיהם
- הכינוי Christos (משיח) הפך לחלק משמו וגרם
- לטשטוש משמעות המונח 204
- סבר שכל אזכור של המשיח במקרא מתייחס אליו
- אישית 213
- כניסתו לירושלים בהתאם לדברי הנביא זכריה 206, 205
- גם הכתובת על הצלב מוכיחה כי ישוע נצלב
- מפני שהחשיב עצמו למשיח-מלך ישראל 224
- ישוע כבעל נסים ויכולת ריפוי מדהימה
- הופעת יכולת הריפוי אצלו רק לאחר הטבלתו 193
- ריפוי הכוחה לאמיתות שליחותו 193
- כוונתו לרפא ולהפיץ את תורתו רק בקרב בני ישראל 194
- אופן הריפוי שלו דומה לריפוי מידי נביאים קודמים
- מקרי ריפוי של 'יהודים' 194
- ריפוי משותק ליד בריכות בית חסדא 194
- ריפוי יד שיבשה בבית כנסת בשבת 201
- ריפוי פיסחים ופקיחת עיני עיוורים 194
- ריפוי עיוור מלידה ליד בריכת השילוח 196
- ריפוי חולי עצבים וחולי רוח (גירוש שדים ורוחות) 194
- ישוע הנוצרי כדמות מיתולוגית לאחר מותו
- הנצרות הקדומה הייתה תנועה יהודית משיחית כל זמן
- שישוע חי וגם עשרות שנים לאחר מותו 212
- כדי להוכיח ליהודים שישוע היה משיח התאימו מחברי
- הבשורות את דמותו לתיאורי המשיח בתנ"ך 213
- המסורת קבעה שהמשיח ייוולד בבית לחם, כמו דוד המלך,
- ולכן מקום לידתו של ישוע 'הועבר' לבית לחם 213
- המסורת קבעה שהמשיח יהיה נצר לדוד המלך
- ולכן בבשורות נטען שהוא מבית דוד 213
- ישוע עצמו לא טען להשתייכות לבית דוד, אך בעץ
- המשפחתי שלו, שתואר בבשורות, נמצא דוד המלך 33, 34
- אירועים שהתרחשו כמעשה וקיבלו משמעות מיסטית
- הטבלתו בירדן על ידי המטביל העניקה לו
- סגולות מיתולוגיות 197
- כניסתו לירושלים מוצגת במסורת כתהלוכה
- משיחית בהתאם לדברי הנביא זכריה 213
- נקבע ש'הסעודה האחרונה' שלו נערכה ממש מעל
- לקבר המסורתי של דוד המלך 213
- ראו גם: הסעודה האחרונה

- תגובת הטבע למוות. 237, 238
- טיפה מדמו נגעה בגולגולת אדם הראשון. 238
- **תחיית ישוע**
- ציור המתאר את תחיית ישוע. 241
- קברו הריק בכנסיית הקבר כהוכחה לתחייתו. 241
- סיפור תחייתו כבסיס תאולוגי לחג הפסחא הנוצרי. 241
- 'כנסיית התחייה' ולא 'כנסיית הקבר' בפי הנוצרים. 241
- פגישתו עם תלמידיו לאחר תחייתו. 242, 243
- ישוע עם מרים המגדלית לאחר תחייתו (ציור). 242
- שחזור פני הקרקע הטבעיים באתר כנסיית הקבר. 285
- **עלייתו לשמיים מהר הזיתים**
- טביעת כף רגלו בהר הזיתים. 246
- כנסיות המסמנות את המקום ממנו עלה ישוע לשמיים. 245
- דמותו של ישוע כשילוב תכונות אלוהיות ואנושיות. 244
- כאלוהים עצמו של הנצרות. 245
- הציפייה להופעתו השנייה של ישוע. 105, 244, 247
- האמונה שמועד שיבתו קרב והולך. 378
- חזרת העם היהודי לארצו כתנאי הכרחי לחזרתו של ישוע, לפי אמונת הפרוטסטנטים. 398
- חברי ארגון פרוטסטנטי אנגלי האמינו שישוע יחזור רק כאשר היהודים יחזרו לארצם ויתנצרו. 397
- הכנות לקראת הופעתו השנייה של ישוע. 378
- הפיכתו לסמל בעיניו נרדפו מיליוני יהודים. 189
- דרישות לקיום משפט חוזר לישוע כ-1,900 שנה לאחר שנשפט על ידי פילאטוס. 247, 248
- **ישוע וירושלים**
- כל שנה הוריו עלו להרגל לירושלים. 192
- על האגדה המספרת שסבו וסבתו התגוררו בירושלים. 191
- המקום בו התגוררו סבו וסבתו. 191
- ראו גם: **כנסיית סנטה אנה**
- עלייתו לעיר בגיל 12 יחד עם הוריו. 192, 200
- ראו גם: **הסעודה האחרונה**
- **ישוע על הר הבית**
- ישוע בבגרותו בין החכמים על הר הבית (ציור). 192
- כניסתו החד-פעמית להר הבית דרך שער הרחמים. 207
- הכניסות האחרות שלו נעשו דרך שערי חולדה. 207
- לימד וביילה זמן רב על הר הבית. 207, 215
- ניבא בפני ההמון שנאסף בהר הבית. 208
- מיקום הסחורים והחלפנים על דרכם של הנכנסים להר הבית הפריע הפריעו לנכנסים וגם לנמצאים בשוק. 208
- ניסה לטהר את רחבת הר הבית. 207, 208
- ביקורתו הרגיזה את הנהלת הר הבית והוא נעצר. 217
- ראו גם: **דרך הייסורים**
- **ישוע הנוצרי ב'בשורה' של בולגאקוב**
- מתואר כדמות ריאליסטית ללא כל גוון מיסטי. 275
- בולגאקוב מתעלם מרוב האירועים הנוצרים
- בברית החדשה. 283, 284
- הדמות המוצגת ברומן היא אמינה ולקורא אין ספק בקיומה ההיסטורי. 293
- מתואר כפילוסוף נודד, בעל קסם אישי רב. 275
- מתואר כאדם טוב לב, חד עין, צנוע וחכם. 275
- רופא ובעל נס, אשר מרפא מתוך אהבה לזולת. 275
- אמן שיחה וויכוח, הנגדר לדיבורים וגופל קורבן למלכות 275
- דמות הדומה מאוד לישוע המסורתי אך אינה זהה לו. 276
- פרטים רבים המסופרים ברומן אינם תואמים למסורת 276
- בעל יכולת לזהות את בדידותו וכאביו של פילאטוס. 275
- ישוע שברומן שולט בארמית, יוונית ולטינית. 276
- מקומות צליבתו וקבורתו של ישוע לפי גרסתו של בולגאקוב אינם תואמים למסורת. 285
- על האירועים שליוו את צליבתו. 288, 289
- קבורתו של ישוע ב'בשורה' של בולגאקוב. 289
- **ית'ריב - ראו: א'ימדינה, עיר קודש באסלאם**
- **כ**
- **כהן חיים, שופט**
- על אודותיו. 248, 251
- על היחס הראוי ל'ברית החדשה'. 261
- על העמדת הגרסה היהודית נגד גרסאות נוצריות על חלקה של הסנהדרין בגורלו של ישוע. 248, 249
- העריך את עיסוקו במשפט ישוע כחויבה כבירה. 189
- יחסו להלכה האוסרת לקרוא את 'הברית החדשה'. 248
- מחקר שערך על משפטו של ישוע. 261
- דעתו על המניע של היהודים ששפטו אותו. 248, 249
- דברי פרופ' פלוסר על הפתרון שמצא השופט כהן. 250
- בנייתו משפט ישוע התעלם מרוב העובדות הידועות עליו 250
- טען כי ישיבת הסנהדרין נועדה להצילו מידי הרומאים 250
- על קצב הופעת ספרים על ישוע הנוצרי בעולם. 261
- ראו גם: **משפטו של ישוע הנוצרי**
- **[ה]כוחן הגדול, המנהיג הדתי של עם ישראל**
- שינויים בתפקיד זה בימי הורדוס. 157, 158
- ראו גם: **קיאפה, הכוחן הגדול**
- **הכוחן הגדול ב'בשורה מהשטן' של בולגאקוב**
- בולגאקוב מסתפק בהצגה חד-פעמית שלו. 283
- דברי הכוחן הגדול על פעילות ישוע ב'בשורה מהשטן' 284
- כאן הוא האשם היחיד בגורלו של ישוע. 281, 284
- עמידתו בפני לחציו של פילאטוס ב'בשורה מהשטן' 281

- ראו: אבן השתייה וגם: [ה]סלע ב'כיפת הסלע'
 - תיאור המבנה 335, 339, 340
 - בעל שלוש יחידות אופקיות ובמרכזו - הסלע . . . 339
 - בעל שלוש יחידות אנכיות שאחת מהן היא כיפה . . . 341
 - פסוקי הקוראן על הקירות הפנימיים והחיצוניים . . . 343
 - זיוף שם בונה מבנה 'כיפת הסלע'. 343, 344
 - צלאח א-דין הורה להסיר את כל עקבות הצלבנים ועיטר את הכיפה בפסיפסים חדשים. 344
 - הסדר שהבטיח מימון שיפוצים בבניין לתקופה ארוכה . . . 345
'כיפת הסלע' כאחד משיאי האמנות המוסלמית
 - כתובות כקישוט על שטחים נרחבים, על הקירות החיצוניים והפנימיים. 343, 344, 345
 - הפסיפס כקישוט עיקרי. 347, 348
 - פאר האדריכלות החיצונית. 346
 - פאר אדריכלות הפנים. 347, 348
 - השפעות שונות על האמנויות שהעניקו פאר למבנה . . . 349
 - סיבות שהצדיקו השקעות אדירות בפאר המבנה . . . 348, 349
 - מקומו של המבנה בתולדות האמנות 350
 - על אפשרות ביקור ביצירת אמנות זו 339
 - ראו גם: 'כיפת הסלע' כמבנה זיכרון
'כיפת השלשלת'
 - כמקום כס המשפט של דוד המלך. 46, 47
 - האגדה המוסלמית על השלשלת בתפקיד 'מכונת אמת' . . . 47
'כיפת הנביא' (מוחמד)
 - מיקום המבנה ותיאורו 353, 354
 - זהו המקום הידוע גם בשם 'כיפת המלאך גבריאל'. . . . 355
 - כמקום בו התפלל מוחמד יחד עם הנביאים שקדמו לו . . . 353
כנסיות בירושלים ובסביבתה הקרובה
 - כנסיית 'אבינו שבשמיים' ('פאטר נוסטר') 202, 203
 - תולדות כנסיית אלאונה הביזנטית כחלק מתולדות כנסיית 'אבינו שבשמיים' 203, 245
 - חלקה התת-קרקעי של הכנסייה (קריפטא' ביוונית) . . . 203
 - חצר הכנסייה (הקלויסטר) 201, 204
 - לוחות חרס עם נוסח התפילה 'אבינו שבשמיים' בשפות שונות במסדרון הקלויסטר. 204
 - כנסיית 'ציון הקדושה' שכונתה גם 'אם הכנסיות'. . . . 34
 - 'כנסיית גת שמנים'
 - תולדות הכנסייה ותצלומיה 217, 218
 - על שמות הכנסייה 217
 - סלע המזבח בכנסייה הוא, לפי המסורת, אותו הסלע, עליו התפלל ישוע לפני מאסרו. 216, 218
 - האווירה הקודרת בתוך הכנסייה 218
 - ציורי האירועים באתו לילה של מאסר ישוע 218

כותלי הר הבית (קירות תמך ענקיים)
 - הכשרת השטח סביב פסגת הר הבית העתיקה במטרה להכפילה 148, 154, 155
 - קירות התמך של מתחם הר הבית (כתלים). 148, 149
 - כותלי הר הבית הושתתו על פני הסלע הטבעי 148
 - בניית הכתלים הכפילה את השטח על פסגת הר הבית . . . 155
 - ראו: ה'תפר' כעדות להרחבת הר הבית
 - ראו גם: אבן הרודיאנית
הכותל הדרומי 152
 - שחזור הכותל הדרומי של הר הבית 143
 - נבנה במרחק עשרות מטרים מהקצה הקודם של רחבת הר הבית. 150
 - גובה החומה בפינה הדרום-מזרחית היה כגובה 15 קומות של בית מגורים בימינו 149
הכותל המערבי
 - ושמות קודמים שלו 320
 - ראו גם: קשת 'רובינסון'
כיבוש ירושלים על ידי דוד
 - כיבוש העיר היבוסית והפיכתה ל'עיר דוד'. 22, 37, 38, 62
 - סיפורי תנ"ך על ביצורי העיר היבוסית ופירושהם 62
 - תיאור מעורפל של הכיבוש בתנ"ך ופירושו 62
 - שרידי 'עיר דוד' מתקופת בית ראשון 56, 57, 58
 - 'פיר וורן' כ'צינור' מהתנ"ך 62
 - קיימת אפשרות שתעלה אחרת שימשה כ'צינור'. 62
כיכר כאמצעי אומדן סכומים גדולים בעולם העתיק
 - 'כיכר' כמשקל (כ-26 ק"ג) וכאמצעי שומה והערכה של כלכלה מדינית, כגון הערכת הכנסות של מדינות. . . . 130
 - כל שנה גבה הורדוס מיסים מנתיני ממלכתו בגובה של כ-1,000 כיכרות זהב (כ-26 טונות זהב) 140
 - הכנסתו השנתית הכללית של הורדוס מוערכת בכ-2,000 כיכרות זהב 131
 - מתנות שהעניק הורדוס וחלקי הירושה שהשאיר הוערכו בכיכרות זהב. 127, 140, 185, 185
 - כ-3,000 כיכרות זהב הוציא הורדוס מקברי דוד ושלמה 141
 - כספים בעת העתיקה - ראו: מטבעות בתקופת בית שני
כיווני התפילה של המוסלמים
 - ראו: 'קיבלה', כיוון התפילה של המוסלמים
 - ראו: מחראב, פריט אדריכלי
 - ראו גם: תפילה באסלאם
'כיפת הסלע', יד זיכרון לביקור מוחמד בא-אקצא
 - טביעת כף רגלו של מוחמד על הסלע 335, 336
 - המבנה המונומנטלי הקדום ביותר בעולם המוסלמי . . . 343
 - שרטוטים של המבנה. 335, 337, 340
 - הסלע שבמרכז המבנה 335, 337, 338

- 247, 246 - מצב שרידי הכנסייה בסוף המאה ה־XX
- ראו גם: 'קתיסמה', כנסייה ביזנטית
- כנענים**
- כקבוצה הגדולה ביותר מבין הקבוצות שהרכיבו את עם ישראל לפי התאוריה של פרופ' קנוהל 108, 92
- ראו גם: **אלים כנעניים**
- כנענים שהתגוררו מחוץ לארץ ישראל - ראו: **פיניקים**
- כעב אל-אחבר, יהודי, יועצו של הח'ליף עומר**
- על אודותיו 328, 312
- אחריותו להשתרשות דעה שגויה על מיקום מקדש שלמה 312
- תפקידו בקביעת המחראב הראשון על הר הבית 328
- פסילת המלצתו על ידי עומר - מוכיחה שטרם קישרו בין הסלע (שהיום כ'כיפת הסלע') למוחמד 328
- [ה]כעבה, המקדש העתיק במכה**
- תיאורו 364
- ייחודה כמקדש פגאני 364
- מוחמד טיהר את הכעבה מכל פסלי האלים והיא הפכה למקדש החשוב ביותר באסלאם 364
- עלייה לרגל אליה והטקסים סביבה 363
- כסמל שציירו עולי הרגל על חזיתות בתיהם לאחר שחזרו מהעלייה 363
- אברהם מהתנ"ך כבונה הכעבה 365, 364
- מסורת, לפיה הכעבה תגיע ביום הדין ממכה להר הבית בירושלים ויחד הם יעברו לגן עדן 365
- כרמליתים - ראו: מסדרים קתוליים**
- כת מיסטיית בהנהגת בני הזוג אוליפנט בחיפה**
- מיסטיקה דתית בחייו של לורנס אוליפנט 390
- בני הזוג אוליפנט נשארו שבויים בתאוריות של מנהיג כת דתי אמריקאי גם אחרי עזיבתם 390
- ידידות ושותפות לדרך בין בני הזוג אוליפנט 390
- סדר חיי היום-יום של הכת 391
- יחסי ידידות וחיבה בין כל חברי הכת בבית אוליפנט 391
- כתובת 'בית דוד' - ראו: 'בית דוד'**
- כתובת עוזיהו**
- על גילוייה על ידי פרופ' סוקניק 28
- תצלום הלוח עם הכתובת 28
- על הכתוב בה ועל חשיבותה כעדות היסטורית 36, 28
- על המסקנות שמאפשרת עדות זו 36, 29
- ס**
- סבני-כפרי עופר, פרופ', היסטוריון**
- על הקשר בין בנייה מוסלמית על הר הבית לבין יצירת מסורות 'שבחי ירושלים' 329
- דעתו שהטיית הקיבלה מירושלים למכה לא פגמה בהילת קדושתה של ירושלים 329
- חזיתה המרשימה של הכנסייה 219
- שרידי כנסיות קודמות בתוך הכנסייה 218
- סמלי מדינות קתוליות שתרמו להקמת הכנסייה 217
- עצי הזית בגן גת שמנים 219
- **כנסיית 'סנטה אנה' בירושלים**
- תצלומים ותרשימים שלה 193, 191, 190
- מיקומה ותולדותיה 193, 192
- ככנסייה צלבנית טיפוסית בארץ ישראל 192
- האקוסטיקה המיוחדת באולם הכנסייה 193
- בית התפילה התת-קרקעי שלה (קריפטא) 193, 192
- הפיכת המבנה למדרסה מוסלמית 193
- הכתובת הערבית מעל פתח הכניסה הראשי 183
- החזרת הבעלות על המבנה לידי הכנסייה הקתולית 193
- **כנסיית 'Dominus Flevit' בהר הזיתים**
- מיקומה ותולדותיה 199, 198
- המבנה שלה 199
- שרידי רצפת פסיפס של כנסייה קודמת בתוכה 199
- שרידים של בית קברות מימי בית שני במקום 199
- **'כנסיית המולקות' או 'קפלת ההלקאה' בעיר העתיקה**
- תולדותיה 225
- הוקדשה לזכר סבלו של ישוע מידי החיילים הרומאים - **'כנסיית הקבר'**
- ציור המשחזר את האתר, עליו נבנתה הכנסייה 285
- תמונת הכנסייה וחלקיה העיקריים 239
- מיקומה ותולדותיה 236
- כמכלול מבנים עם גג משותף 235
- בתוכה נמצאים חמש התחנות האחרונות של 'דרך הייסורים' של ישוע 235
- הקבר הוא התחנה הסופית בדרך הייסורים 240, 239
- מערת הקבורה של ישוע וצורת מבנה הקבר המוזר הנקרא 'אדיקולה' 240, 239
- ספקות החוקרים לגבי זמן חציבת הקבר 240
- ספק באמינות מיקום הקבר והגולגותא 285, 240
- מערת קבורה נוספת כהוכחה לכך, שגבעת הגולגותא הייתה מחוץ לתחום העיר 240
- טקסים מיוחדים ב'כנסיית הקבר' 110
- ראו גם: **[ה]גולגותא, מקום צליבתו של ישוע**
- **כנסיית 'העלייה' של ישוע**
- כנסיית 'האלאונה' - הראשונה שהנציחה אירוע זה 245
- עדותו של ארקולפוס עליה בתקופה המוסלמית הקדומה 246
- כנסיית העלייה שהקימו הצלבנים 246
- עברה לידי המוסלמים מימי צלאח א-דין 246
- האבן עם טביעת כף רגלו של ישוע שבכנסייה 246
- מחראב לכבוד ישוע במסגד 'אל-אקצא' ובו אבן עם טביעת כף רגלו של ישוע 332

- 225, 224 - כתחנה הראשונה בדרך הייסורי
- לא כלל את השטח בצד הצפוני של רחוב
- 226, 225 'זיה דולרווה'
- קשת 'הנה האיש' נחשבה כחלק משער הכניסה למבצר
- ראו: קשת 'Ecce Homo' ('הנה האיש')
- 225, 224 - מבנה מוסלמי שנבנה על מקום מבצר 'אנטוניה'
- מבצר 'אנטוניה' ברומן של בולגאקוב**
- 268, 266 - נקרא פעם אחת 'מגדל' ופעמיים - 'מבצר'
- 266 - המבצר בשרטוט של בולגאקוב
- הגשרים התלולים שקישרו אותו עם הר הבית -
- ראו: גשרים תלולים בירושלים ברומן של בולגאקוב
- 'מגדל גולית' ('קלעת ג'וד') בירושלים**
- 18 - אגדה מוסלמית לפיה דוד קבר את ראש גולית בירושלים
- על המגדל - ראו: מגדל טנקרד
- 'מגדל דוד' בירושלים**
- תצלומים ושרטוט של שני המגדלים שכל אחד מהם
- מכונה 'מגדל דוד' 24, 23
- על העברת שמו - ראו: מעבר (הדבקת) שמות עתיקים
- שרידי מגדל, שבנה הורדוס, זוהו בטעות כ'מגדל דוד' 23
- צריח מוסלמי שכונה גם כן 'מגדל דוד' 24
- 'מגדל טנקרד' בירושלים**
- 19, 18 - מיקומו
- תרשים של שרידיו 20
- על כינויו כפי המוסלמים - ראו: 'מגדל גולית'
- מגדלים שהגנו על ארמון הורדוס בירושלים**
- שחזור המגדלים ותצלום יסודות של אחד מהם 130, 127
- כל אחד מהמגדלים היה מבצר בפני עצמו 127
- מכלול מגדלים אלה שלט על העיר העליונה 131
- שמותיהם ותיאוריהם של כל אחד ממגדלים אלה 128, 127
- הדבקת השם 'מגדל דוד' ליסודות של 'מגדל פצאל' 23
- 'מוזיאון ארצות המקרא' בירושלים**
- 74 - אוסף יצירות אמנות משנהב מתקופת בית ראשון
- 'מוזיאון הכט' באוניברסיטת חיפה**
- ציור קיר של תחרות אליהו עם נביאי הבעל 96
- שריד אמנותי מימי בית שני שקישט את שער חולדה ??
- מוזיאון 'הרובע ההרודיאני' ברובע היהודי**
- נמצא במרתף של בניין מודרני - 'שיבת הכותל' 137
- הוקם על אתר חפירות שעל הגבעה הצופה להר הבית 137
- ממצאים משכונת פאר שעמדה פעם במקום 138, 137
- אתר החפירות הנו רצף שרידים של שישה בתים 138
- בתים שנבנו בימי הורדוס ונהרסו עם חורבן בית המקדש 137
- שחזור בית בעל חצר עמודים 139
- 'בית המידות', שחזורו ותוכניתו 138, 137
- זיהוי 'בית המידות' עם ארמון החשמונאים וסברה שחקירת
- ישוע על-ידי הורדוס אנטיפס התרחשה בו 223
- 354 - על קרבת ירושלים לשמיים בדתות מונותאיסטיות
- 365 - על הגעתה של הכעבה לירושלים ביום הדין
- לוי-מתי ב'בשורה מהשטן'**
- 297 - הידוע עליו מן ה'ברית החדשה'
- 298 - המלומד ביותר בין תלמידיו של ישוע
- 298 - חשיבות רשימותיו
- 301 - תיאורו ברומן - פרי דמיונו של בולגאקוב
- 298 - התנהגותו בעת פגישתו הראשונה עם ישוע
- 299, 298 - דברי ישוע עצמו עליו ועל רשימותיו בספר
- סברה שקנאותו ברומן מסמלת דמות כללית של מהפכן
- יהודי במאה ה'XX 299
- דמותו ורמת נאמנותו ומסירותו לישוע בספר 299
- פסלו של האונגליסט מתי-לוי על חזיתה
- של כנסיית 'את שמנים' 302, 301
- לוי שבתאי, ראש עיריית חיפה לשעבר**
- 84 - על אודותיו
- לוי ישראל, פרופ', חוקר תקופת בית שני**
- דעתו על מספר היהודים בארץ ובעולם בימי הורדוס 154
- ליצינבלום משה ליב, מראשי 'חובבי ציון' ברוסיה**
- 431 - על אודותיו
- על פעילותו של אוליפנט למען יהודים נרדפים 400, 399
- ליפסקי לואי, פעיל ציוני בארצות הברית**
- 431 - על אודותיו
- על חייו של אימבר בארצות הברית ויצירותיו 429, 425
- לפי שולמית, סופרת**
- 388 - על ביתם של בני הזוג אוליפנט בחיפה
- מ**
- מבצר 'אנטוניה' (וגם מבנה שנבנה על שטחו)**
- 165, 164, 163 - מיקומו בפניה הצפון-מערבית של הר הבית
- 163 - המבצר שלט על שטח הר הבית
- נקרא על שמו של מנהיג רומאי - ראו: אנטוניוס
- 164 - בו התגורר הורדוס עד לבניית ארמונו במזרח העיר
- סברה שחלקו הדרומי של המבצר נהרס כדי לאפשר
- את הרחבת מתחם הר הבית 165
- על מבנה המבצר ושטחו לאחר הרחבת הר הבית**
- 165, 164 - תיאורו על ידי בן-מתתיהו
- 172, 163 - שחזורי המבצר לאחר הרחבת הר הבית
- 225 - סברות קודמות על שטח מבצר 'אנטוניה'
- תצלום גוש סלע (שהוא חלק מהחומה הצפונית של
- רחבת הר הבית), עליו עמד המבצר 165
- חפירות ארכאולוגיות הוכיחו ששטח המבצר לא חרג
- מתחומי בית הספר 'עומר'יה' דהיום 226, 225, 165
- כפרטוריום של פילאטוס, שם שפט את ישוע 225, 224
- ראו גם: הנינה לנידונים לצליבה בימי פילאטוס

- 307 בנו המאומץ זיד -
- ראו גם: **אבוטאלב**, דודו של נביא האסלאם
- בן דודו וגם בעלה של בתו - ראו: **עלי**, הח'ליף הרביעי
- חיי מוחמד במכה - ראו: **מכה**, עיר הקודש של האסלאם
- כמייסד דת חדשה
- 308 התגלות שליח אלוהים לפניו לראשונה
- 308 יחס תושבי מכה כלפיו
- 328 טענתו שתורתו תואמת את תורת אברהם
- מוחמד**, **ביקורו בירושלים (ב'אל-אקצא')**
- תיאור המעבר ל'אל-אקצא' בציורים 318, 319
- התגבשות תיאורי המסע הלילי במסורת שבעל פה 310, 318
- זמן הביקור (דקות ספורות) 318
- עדותה של עא'שה, אשתו, על אותו לילה 319
- כניסת מוחמד לחר הבית דרך שערים שונים (לפי גרסאות שונות) - ראו: **אל-בוראק**, **חיית הפלא**
- פגישתו עם הנביאים בשטח הר הבית 334, 336
- תפילתו המשותפת של מוחמד עם הנביאים 353
- מקומות המזכירים את התפילה המשותפת 353, 354
- טביעת כף רגלו של מוחמד על הסלע 335, 336, 337
- יד זיכרון לאירוע זה - ראו: **'כיפת הסלע'**, **מבנה זיכרון**
- מבנים נוספים בהר הבית המזכירים אותו ביקור לילי 354
- מוטיבים אגדתיים במסורת 318
- חג שנתי מיוחד לזכר אותו אירוע 321, 338
- המסע הלילי כעובדה היסטורית וכבסיס עיקרי לזכותם של המוסלמים על ירושלים 321
- **מוחמד**, **עלייתו השמימיה מרחבת הר הבית בירושלים**
- הגרסה, בה עלייתו השמימיה נעשתה על גבי סוסת הפלא שלו 334, 336
- הגרסה, בה עלייתו השמימיה נעשתה בעזרת סולם 334
- פגישתו עם הנביאים שקדמו לו במרומים 335, 336, 337
- חג שנתי מוסלמי 'ליל המעראג', לזכר עלייתו של מוחמד למרומים 336
- מוחמד כמנהיג דתי ומייסד האימפריה המוסלמית**
- חייו באל-מדינה - ראו: **אל-מדינה**
- **מלחמותיו של מוחמד**
- הקרבות הראשונים שלו - 'פשיטות' 309
- קרב חשוב בהנהגתו, לזכרו נקבע צום הרמאדן 309
- **יחסו ליהודים**
- ניסיונותיו לשכנע את השבטים היהודיים באל-מדינה שתורתו קרובה מאוד ליהדות 325, 326
- קביעת כיוון התפילה של המוסלמים לירושלים כאחד הצעדים לשכנוע היהודים 326, 328
- השבטים היהודיים לא הבינו שהברית שכרת איתם מוחמד תקפה לזמן מוגבל בלבד 328
- שפיכת דמם של שבטים יהודיים לאחר שסירבו להמיר את דתם 328
- 'מוזיאון ישראל' בירושלים**
- 'כתובת עזייה' הנמצאת בו - ראו: **כתובת עזייה**
- דגם ירושלים בסוף תקופת בית שני
- צילומים של חלקי הדגם 41, 158, 264, 265, 267
- מיקומו הראשון של הדגם ומיקומו הנוכחי 267
- היזם, הנדבן והוזהר רעיון הדגם - הנס צבי קרוך 267
- מתכנן הדגם - ראו: **אבייזנה מיכאל**
- השתתפות חוה אבייזנה בעיצוב הדגם 267
- הדגם נחנך בשנת 1966, כשהעיר העתיקה הייתה בשליטת הירדנים 267
- ארמונו של הורדוס בדגם 264, 265, 268
- ההיפודרום והאמפיטאטרון בדגם 263, 264
- על שווקים בדגם 140
- 'מוזיאון לאמנות האסלאם' בשכונת טלביה בירושלים**
- מציג אוסף עשיר של יצירות אמנות מוסלמית 329
- מחראב אמנותי המוצג במוזיאון 328, 329
- ציורים של צליינים מוסלמים על חזיתות בתיהם 363
- קטע של הפסיפס שהיה על הקיר החיצוני של 'כיפת הסלע' 347
- 'מוזיאון לאמנות יהודית' בירושלים**
- אוסף כיסאות אליו מבתי כנסת הנמצא בו 77, 78
- 'מוזיאון האסלאם' על הר הבית**
- אליו הועברו חלק מקורות עץ מגולפים ששימשו כארכיטראב מקורי ב'אל-אקצא' 332
- לוחות מתכת עם כתובות ארוכות מן התקופה האומאית שנלקחו מפתחים ב'כיפת הסלע' 343
- 'מוזיאון רוקפלר' בירושלים**
- אליו הועברו חלק מקורות עץ מגולפים ששימשו כארכיטראב מקורי ב'אל-אקצא' 332
- ראו גם: **ארכיטראב**, **פריט של אדריכלות מוסלמית**
- מוחמד**, **נביא האסלאם**
- **דמותו**
- על האיסור לתארו 309
- על תיאוריו הקיימים באמנות 307, 309
- שערות מוקנו של מוחמד השמורות בירושלים 336
- **תולדותיו**
- נולד במשפחה ענייה, אך אצילה 307
- התייתם לפני גיל עשר 307
- החל לעבוד בגיל צעיר 307
- על הופעתו החיצונית 307
- **נשותיו**, **ידידיו וקרובי משפחתו האחרים**
- ח'דיג'ה - ראו: **ח'דיג'ה**, **אשתו הראשונה**
- עא'שה - ראו: **עא'שה**, **אחת מנשותיו של מוחמד**
- בנותיו 312
- בתו פאטימה 307

385 בית הקהילה של המושבה -
 387, 386, 385 ציור הרחוב הראשי של המושבה -
 - ראו גם: **טמפלרים, כת פרוטסטנטית גרמנית**
מזר אילת, ד"ר, ארכאולוגית
 - על ממצאים ארכאולוגיים שנתגלו בעיר דוד . . . 39, 40, 56
 - סבורה שבסמוך למבנה המדורג בעיר דוד היו חומה,
 שער ושוק. 54, 52
מזר בנימין, פרופ', ארכאולוג
 - חפירות בראשותו בעופל וליד הכותל המערבי . . . 56
 - השערות לגבי השם 'בית המילוא' במקרא 56
 - על מתחם הר הבית כיצירה אמנותית 149
 - דברים שכתב על הקמת מבצר יריחו 83
מחבר הספר
 - על אודותיו 59
 - הסכמתו של פרופ' רייך עם מחבר הספר על אפשרות
 כיבוש ירושלים בימי דוד דרך 'תעלת השילוח'. 62
'מחראב', פריט אדריכלי חשוב למוסלמים
 - 'מחראב' כפריט המסמן כיוון תפילה למוסלמים 325, 329
 - 'מחראב' - פריט אדריכלי גם תחת כיפת השמיים . . . 329
 - מחראב כיצירה אמנותית 328
 - מחראב באולם 'הסעודה האחרונה'. 33
 - מחראבים בקיר הדרומי של מסגד 'אל-אקצא'. . . 326, 332
 - צילומי מחראבים 326, 328
 - ראו גם: **'קיבלה', כיוון התפילה של המוסלמים**
 - ראו גם: **תפילה באסלאם**
מטבעות בתקופות שונות
 - מטבעות בתקופת בית שני
 - למטבעות היה משקל מוגדר 185
 - הורדוס הטביע מטבעות ברונזה, בעריכים נמוכים . . 140
 - בשווקי ירושלים השתמשו במטבעות מכל הארצות
 - ססטרציי - מטבע שמעמדו החברתי של אזרח רומאי,
 היה תלוי בכמות מטבעות אלה שהיו ברשותו . . . 269
 - החלפת ופריטט מטבעות בהר הבית 207
 - **מטבעות בתקופה המוסלמית הקדומה**
 - מטבעות עם כתובת בערבית החליפו מטבעות זהב
 ביזנטיים ומטבעות כסף פרסיים 342
 - הינאר מזהב והדראהמה מכסף - עם כיתוב בערבית
מטבעות במאה ה-XIX
 - גרוש ומאג'עדיה - מטבעות תורכיים. 419
 - 200 פרנק לחודש - הקצבה שקיבל בן-יהודה . . . 425
 - ראו גם: **אמצעי תשלום בעולם עתיק**
 - ראו גם: **כיכר כאמצעי אומדן סכומים גדולים**
[ה]מילוא' (או 'העופל')
 - אזור זה, המחבר את גבעת 'עיר דוד' אל הר הבית,
 מוכר מן המקרא גם בשם 'עופל'. 56

- מסגד ב'אל-מדינה' בו ישנם מחראבים המציינים
 שתי קיבלות, גם אל לירושלים וגם אל מכה. 326
מוחמד ויורשיו הראשונים
 - הח'ליף הראשון של האימפריה האסלאמית -
ראו: אבו-בכר, ידידו ויורשו הראשון של מוחמד
 - ראו גם: **עומר, הח'ליף השני**
 - ראו גם: **עות'מאן אבו-עפאן, הח'ליף השלישי**
 - ראו: **עלי אבן אבוטאלב, הח'ליף הרביעי**
 - ראו גם: **מועאווייה, הח'ליף החמישי, מייסד השושלת**
מולך, אל כנעני
 - וצלמית שלו 109, 110
 - גיא בן-היגום בירושלים כמקום הפולחן שלו 109
 - נסיונות לפרש את הנאמר בתנ"ך לגבי פולחן המולך . . 109
[ה]מוחרקה', המקום בו עמד המזבח של אליהו הנביא - ראו: מנזר 'המוחרקה' (השריפה)
מונותאזים
 - תפקיד הנביאים בהתפתחותו 92
 - ותפקידו של אליהו הנביא בהתבססותו 93
 - התפתחותו לפי התאוריה של פרופ' קנוהל. 92, 93
מונחים אסכטולוגיים
במסורת של עם ישראל
 - גיהנום 109
 - גאולה - ראו: **גאולה**
 - במסורת המוסלמית
 - ראו: **אהרית הימים**
 - ראו: **גיהנום**
מוסר ותרומתו של אליהו לעליית רמתו ביהדות
 - עליונות המוסר בדת ישראל 99
 - ראו גם: **נבות הזירעאלי, בעל כרם**
 - עליונות המוסר בדת ישראל 99
מועאווייה, הח'ליף החמישי, מייסד השושלת
 - כמפקד בצבא ומושל סוריה 312, 313
 - טקס שבועת האמונים שלו כח'ליף נערך בירושלים . . 313
 - כשילט החמישי באימפריה האסלאמית 313
 - החל בתהליך הפיכת ירושלים לעיר קודש באסלאם
 לאחר הפיכת דמשק לבירתו 313, 330
 - ראו גם: **שושלת 'בית אומאיה'**
[ה]מושבה הגרמנית בחיפה
 - הסיבות למיקום המושבה הראשונה ליד חיפה 384
 - תכנון המושבה והרכב תושביה 384
 - האדריכל יעקב שומכר - האיש שתכנן את המושבה. . . 393
 - כיישוב קהילתי שיתופי שכלל כ-500 תושבים 393
 - קשיי ההתאקלמות של מייסדי המושבה 385
 - על המושבה בכללותה ועל הבתים שבה. 386

- זהו שטח המשתרע על המדרון הדרומי של הר הבית . . . 56
- בשחזורי 'עיר דוד' 55
- על התרחבות 'עיר דוד' אל תוך שטחו 56,39
- ו'בית המילוא' 56

מים בירושלים

- בתקופת בית ראשון
 - מקור מים טבעי בעיר - ראו: מעייני 'הגיהון'
 - הבאת מי 'הגיהון' לתוך העיר - ראו: 'נקבת חזקיהו'
- בתקופת בית שני
 - צריכת מים בהר הבית 145
 - מאגרי מים תת־קרקעיים בהר הבית 145
 - בבתים פרטיים נמצאו בורות מים ומקוואות 138
 - מקוואות טהרה ציבוריים עבור עולי רגל 145
 - בריכות ציבוריות בעיר - ראו: **בריכות בירושלים**
 - מערכות אספקת מים ממרחק - ראו: **אמות מים לעיר**

מיסים ששילמו תושבי ממלכתו של הורדוס

- נערך מרשם תושבים לצורך גביית מיסים 131
- סוגי מיסים ששילמו אזרחי ממלכתו 130
- מיסים על מסחר 141
- מכס בערי נמל 141
- חובת רישום כל עסקה והפקדתו בארכיון מיוחד 141

מירון אייל, ד"ר, העורך המדעי של הספר

- כעורך מדעי של הספר 154
- על מפת מידבא 29
- על דגם ירושלים 42
- על החולקים על דעתו של פרופ' ישראל פינקלשטיין 54
- על פירוש התבליט בקשת טיטוס ברומא 120
- על קברים בתוך העיר 67
- על עדכון דגם ירושלים במוזיאון ישראל 171
- על סתירות בהתנהגותו של הורדוס 154
- על איות השם 'קיאפא' 283
- על ספר סיורים בעריכתו 336

מירסקי נילי, ד"ר, מתרגמת

- על אודותיה 302
- על האפשרות שתרגמה גם את 'השטן במוסקבה' 255

מכה, עיר הקודש של המוסלמים

- כמרכז פוליטי, מסחרי ודתי בימי מוחמד וירשיו 312, 308
- חיי מוחמד במכה
 - בה נולד והחל להרביץ את תורתו 308
 - יחס ספקני ולגלגני מצד תושבי העיר כלפי מוחמד לאחר שהחל להרביץ את תורתו 359, 308
 - הסתלקות מוחמד ותומכיו מהעיר באישון לילה 309, 308
 - כיבוש מכה על ידי מוחמד וטיהור המקדש שבה 328
 - יחס שליטי שושלת 'בית אומיה' כלפיה 314

כעיר קודש

- ערך התפילה במכה 354
- חשיבות העלייה למכה והתואר המוענק לכל עולה 363
- ראו גם: **'כעבה', מקדש עתיק במכה**

[ה]מלאך גבריאל (ג'בריאל)

- על המלאכים בקוראן 351
- תפקידו כערוץ תקשורת בין אלוהים לבין מוחמד 352, 351
- תפקידו רב המשמעות בחיי הנביא מוחמד 318
- הפגישות בין המלאך למוחמד המתוארות בקוראן 351
- התפתחות דמותו באסלאם דרך מסורות בעל פה 352
- תפקידו במסע הלילי של מוחמד לאל-אקצא 338, 334, 318
- מסורות המקשרות אותו למקומות שונים בהר הבית 354
- המלאך הציע למוחמד משקה באל-אקצא 353
- המלאך גבריאל כמקור מעיין 'הזומם' במכה 365
- מקום מיוחד בהר הבית, בו התפלל המלאך 355
- תקיעה בשופר על הר הזיתים לפני תחיית המתים 356
- מלאך אחר יעמוד על הסלע שב'כיפת הסלע' ויתקע בשופר כאות לתחילת תחיית המתים 356
- תפקידו ודמותו באמנות ובתאולוגיה הנוצרית 351

מלון קמיניץ בירושלים

- על בעליו ועל מלון במאה ה-XIX 417
- על בניין המלון במאה ה-XXI 418

מלכי בית דוד'

- אחז 109, 108
- מנשה 109, 108, 36, 31
- עוזיהו 30, 28
- חזקיהו 62, 36, 30
- על מיקום קבריהם המקורי 30
- על העברת קבריהם 28, 27

מלכי צדק, מלך קדום של ירושלים

- מבצר בשם 'אורשלם' בשטחה של 'עיר דוד' עוד בימי אברהם אבינו 39
- האגדה על פגישתו עם אברהם אבינו 43

מגזרים בחיפה וסביבתה

- מגזר 'סטלה מאריס' בחיפה
 - חשיבותו, מיקומו ותולדותיו 89, 88
 - והכנסייה הכרמליתית הראשית בתוכו 89
 - מוזיאון ליד הכניסה לכנסייה 90, 89
- מגזר 'המוחרקה' (השריפה)
 - כמקום בו נשרף הקורבן של אליהו 98
 - תצפית מגג המגזר 98
 - ופסל אליהו 99, 98
 - מרפסת התצפית וסביבת המגזר 99

מנזרים בירושלים

- מנזר 'האחיות ציון'
- הבריכות שבתוך המנזר היוו חלק מן החפיר שהגן על מצודת 'אנטוניה'. 225
- שלושה ציורים המראים חלקי קשתות ברחוב 'ויה דולורוזה' ובכנסיית 'האחיות ציון'. 228
- הוכח שקשתות אלה הן חלק משער הניצחון שבנה אדריאנוס 229
- **מנזר 'מור אריאס'**
- מיקומו ותולדותיו. 116, 115
- לידו עוברת הדרך למדבר יהודה ולנחל 'כרית'. 117
- אגדה על נס טביעת סימני גופו של אליהו על הסלע (מול המנזר) עליו נח בדרך. 116

המנזר הפרנציסקני בתחילת רחוב 'ויה דולורוזה'

- קפלה או כנסיית 'ההלקאה' (מימין). 225
- קפלה או כנסיית 'כפיית הצלב' (משמאל). 225

מנשה, מלך יהודה, בן זמלך חזקיהו

- עלה לכס המלוכה בגיל 12 36
- ייתכן שבנה את ארמונו וטיפח גן סביבו ב'הר ציון'. 31
- השערה, שמנשה העביר את קברי 'בית דוד' בחשאיות למקום מסתור ליד 'קבר דוד' המסורתי. 36
- בימיו עמדו ליד בית המקדש בירושלים מרכבות עם סוסים של אל השמש. 108

'מסגד עומר'

- מבנה 'כיפת הסלע' נקרא לפעמים בטעות 'מסגד עומר'. 339
- 'מסגד עומר', שבנה במקום, בו התפלל הח'ליף עומר 367, 368
- 'מסגד עומר' על הר הצופים שהיה ונעלם. 369
- גם חלק קטן וצדדי של מסגד 'אל-אקצא' מכונה 'מסגד עומר'. 332

מסדרים קתוליים בארץ ישראל

- **מסדר 'האחיות ציון'**
- כנסיית ממנזר 'האחיות ציון' ברחוב 'ויה דולורוזה'. 225
- **מסדר הדומיניקנים**
- המנזר הדומיניקני הסמוך ל'קבר הגן' בירושלים. 286
- **מסדר הטמפלרים או אבירים טמפלרים**
- למבנה מסגד 'אל-אקצא' קראו 'מקדש שלמה' ומשם זה גזרו את שמם 150, 331
- צילין מספר שהאבירים יכולים היו להכניס לאורוות שלמה' אלפיים סוסים. 150

מסדר הכרמליתים

- תולדותיו בארץ ישראל 106, 88
- שרידי המנזר הראשון שלו בחיפה 106
- הקשר המיוחד של המסדר לאלהו הנביא 88
- שכירת מערת אליהו בכרמל בשנת 1631 85
- הופעת אגדות רבות הקשורות למערת אליהו לאחר שובם של הכרמליתים לכרמל (1631) 86

- נזירים כרמליתים קבעו את מיקומו של מזבח אליהו

- על הר הכרמל והקימו בו מנזר 99, 98
- המנזר הראשי של המסדר - הנמצא בחיפה 89
- ראו גם: פרוספר, ראש מסדר הכרמליתים
- **מסדר הפרנציסקנים**
- מסדר האחראי על שמירת המקומות הקדושים 232
- קבע את מסלול הדרך הייסורים של ישוע. 264
- ממצאים שגילו בסביבת כנסיית 'דומינוס פלביט'. 199
- רכשו את אולם 'הסעודה האחרונה' ב'הר ציון'. 212
- חזקת הפרנציסקנים על חלקים מכנסיית הקבר 243
- ראו גם: המנזר הפרנציסקני ברחוב 'ויה דולורוזה'

מסחר, חקלאות וזרכים בתקופת בית שני

- עיבוד מרבי של שטחים חקלאיים. 139
- גידול שיח האפרסמון - ראו: אפרסמון (בלזאם)
- הוצאות הובלה כמרכיב עיקרי במחירי הסחורות. 140
- המכסים שנגבו בדרך כחלק נכבד ממחירי הסחורות. 140
- בין מפעלי הבנייה של הורדוס בלטו גם שווקים. 140
- פיתוח דרכים ואבטחת הביטחון בהן בימי הורדוס. 141, 140
- דרך הבשמים והתבלינים מתימן עברה בממלכת הורדוס 141

מעייין אליהו הנביא בחיפה

- מיקומו 106
- אגדות על הקשר בין אליהו למעיין 107
- מנזר ליד המעיין בימי הצלבנים. 107

מעייין 'הגיחון' ליד 'עיר דוד'

- כמקור המים העיקרי ל'עיר דוד'. 60, 62, 70
- מימיו הגיחו בפעימות בקצב שונה בהתאם לעונה. 60
- מערכות אספקת המים לעיר התבססו על מעייין זה
- עד לימי החשמונאים. 61, 60
- התעלות שיצאו ממנו. 65, 63
- המגדל מסביב למעיין 62
- מגדל עם בריכה הסמוך למגדל המעיין 62
- המעיין נשכח במשך זמן רב 31
- גילוי המעיין וטבעו חשף את האפשרות שהנס המשיך ל'בריכות בית חסדא' יכול היה להתרחש בבריכה הקשורה למעיין זה 197, 196

מעייין 'עין רוג'ל'

- נבע בנחל 'קדרון', דרומה מ'הגיחון'. 67
- משתה גדול של אדוניהו לידו במקביל להכתרת שלמה 67

מערת אליהו היהודית בחיפה

- מיקומה, מידותיה והתוכנית הכללית שלה. 84
- תולדותיה 85, 84
- כתובות וציורים על קירותיה 85, 84
- סביבתה כמקום המפגש של אליהו עם אחאב המלך. 83
- קדושתה ליהודים. 87, 86

- קדושתה לנוצרים 87,86

- אגדות ומסורות הקשורות אליה 86

- בכתיבי נוסעים וצליינים 86

- המערה היחידה הנוכרת במקרא בחיי אליהו 119,84

- מסורות מאזורים שונים שקישרו את אליהו אל מערות מקומיות 119

- כגורם שהאיץ את התחדשות היישוב היהודי בחיפה 85

- כאתר תיירותי 88,87

מערת אליהו הנוצרית בחיפה

- היא מערת אלישע במסורת היהודית 89

- כחלק מרכזי בכנסייה שבמנזר 'סטלה מאריס' 89

מפת מידבא

- ו'עיר דוד' 71,31

'מצודת ציון' כעיר יבוסית שהפכה ל'עיר דוד'

- במשך זמן רב לא הצליחו שבטי ישראל לכבוש אותה 57,38

- כמובלעת הזרה האחרונה בתוך שטח שבטי ישראל 38

- על מידת סבירות ההשערה, שעיר זו כולה, ולא מצודה נפרדת בתוכה, כונתה כך 57

- ראו גם: **כיבוש ירושלים על ידי דוד**

- גילוי מיקומה המקורי - זהו הישג ארכאולוגי 37

- ממדי העיר הזעירים 38

- **המבנה המדורג ב'עיר דוד'**

- תצלומיו 51

- מיקומו המדויק ותיאורו 52,51

- כחלק מיסודות מבצר יבוס 51

- כחלק מיסודות מבצר שנבנה על יד דוד המלך 51

- ומבנה שעמד על גבי המבנה המדורג 55,54

- **החומה הכנענית (היבוסית)**

- שרידי החומה 58,57

- חשיבות גילוי החומה 58

- שער בחומה היבוסית 59

- פיר וורן 62,59

- מגדל ליד המעיין ומגדל סמוך עם בריכת מים 61

מקומות קדושים לנצרות

- הנוצרים הקתולים יודעים לקבוע מקומות קדושים בשטח 98

- הסיבה העיקרית לריבוי מקומות קדושים לנצרות 261,98

- קביעת מקומות הקשורים לדוד המלך 33

- כפילות מקומות קדושים בירושלים ומפה עם סימונם 289,261

- בולגאקוב ביצירתו, מתעלם גם הוא ממקומות קדושים מסורתיים ויוצר מקומות נוספים 289,288,287

מרים (מריה), אם ישוע הנוצרי

- אגדות על מקום הולדתה

- מסורת לגבי הולדתה בירושלים 191

- כנסייה בירושלים, בה מציינים את מקום הולדתה - ראו: **כנסיית 'סנטה אנה' בירושלים**

- מסורת לגבי הולדתה בציפורי 191

- הכנסייה בציפורי וחפצים המזכירים את ימי ילדותה 191

- מסורת לגבי הולדתה בנצרת 191

- שתי כנסיות בנצרת המציינות את מקום בית הוריה 191

- **אגדות על הקשר שלה ל'כרמל'**

- כנסייה במנזר 'סטלה מאריס' המוקדשת לה 89

- מסורת על ביקוריה במערת אליהו 87,86

- ראו גם: **'קתיסמה' כנסייה ביזנטית**

מרצי'נקובסקי נלי, בתו של גוטליב שומכר

- עדותה על המושבה הגרמנית 394

- על משפחתה ועל קהילת הטמפלרים בחיפה 393,378

- ראו גם: **שומכר גוטליב**

משה

- השוואתו עם אליהו הנביא 112,73

- במסורת המוסלמית כיועץ למוחמד 336

[ה]משיח

- **המשיח ביהדות**

- יהיה מצאצאי בית דוד 31

- הופעת אליהו הנביא כסימן היכר לבואו של המשיח 111

- **המשיח בנצרות**

- כניסתו של ישוע לירושלים ומותו כמשיח 230

- הקשר בין ישוע לדוד המלך כהוכחה למשיחיותו 31

- האמונה בחזרתו של ישוע - המשיח הנוצרי 105

משפטו של ישוע הנוצרי מזווית היסטורית

- המשפט מעורר עניין גם אלפיים שנה לאחר שהתקיים 247

- בקשות לקיום משפט חוזר אחרי אלפיים שנה 248,247

- השופט חיים כהן בתפקיד המגיב למבקשים דיון חוזר 248

מתי-לוי - ראו: לוי-מתי ב'בשורה מהשטן'

נ

נבות היזרעאלי, בעל כרם

- הצעות אחאב לקניית או החלפת כרם נבות 99

- גורלו המר של נבות 99

- ביקור אליהו בכרם ונבואותיו למשפחת אחאב 100

- סיפור כרם נבות כביטוי לתהליכים היסטוריים 100

- שרידים ארכאולוגיים בסביבת כרם נבות 99

- ראו גם: **יזרעאל, השם שמזכיר את העיר התנ"כית**

- ראו גם: **עיוות דין בימי המלך אחאב**

- ראו גם: **מוסר ותרומתו של אליהו לעליית רמתו ביהדות**

נביאים והנבואה בתנ"ך

- נביא עברי כ'שליח אלוהים' 76

- תפקידם לפי התאוריה של פרופ' קנוהל 92

- קדושתה לנוצרים 87,86

- אגדות ומסורות הקשורות אליה 86

- בכתיבי נוסעים וצליינים 86

- המערה היחידה הנוכרת במקרא בחיי אליהו 119,84

- מסורות מאזורים שונים שקישרו את אליהו אל מערות מקומיות 119

- כגורם שהאיץ את התחדשות היישוב היהודי בחיפה 85

- כאתר תיירותי 88,87

מערת אליהו הנוצרית בחיפה

- היא מערת אלישע במסורת היהודית 89

- כחלק מרכזי בכנסייה שבמנזר 'סטלה מאריס' 89

מפת מידבא

- ו'עיר דוד' 71,31

'מצודת ציון' כעיר יבוסית שהפכה ל'עיר דוד'

- במשך זמן רב לא הצליחו שבטי ישראל לכבוש אותה 57,38

- כמובלעת הזרה האחרונה בתוך שטח שבטי ישראל 38

- על מידת סבירות ההשערה, שעיר זו כולה, ולא מצודה נפרדת בתוכה, כונתה כך 57

- ראו גם: **כיבוש ירושלים על ידי דוד**

- גילוי מיקומה המקורי - זהו הישג ארכאולוגי 37

- ממדי העיר הזעירים 38

- **המבנה המדורג ב'עיר דוד'**

- תצלומיו 51

- מיקומו המדויק ותיאורו 52,51

- כחלק מיסודות מבצר יבוס 51

- כחלק מיסודות מבצר שנבנה על יד דוד המלך 51

- ומבנה שעמד על גבי המבנה המדורג 55,54

- **החומה הכנענית (היבוסית)**

- שרידי החומה 58,57

- חשיבות גילוי החומה 58

- שער בחומה היבוסית 59

- פיר וורן 62,59

- מגדל ליד המעיין ומגדל סמוך עם בריכת מים 61

מקומות קדושים לנצרות

- הנוצרים הקתולים יודעים לקבוע מקומות קדושים בשטח 98

- הסיבה העיקרית לריבוי מקומות קדושים לנצרות 261,98

- קביעת מקומות הקשורים לדוד המלך 33

- כפילות מקומות קדושים בירושלים ומפה עם סימונם 289,261

- בולגאקוב ביצירתו, מתעלם גם הוא ממקומות קדושים מסורתיים ויוצר מקומות נוספים 289,288,287

מרים (מריה), אם ישוע הנוצרי

- אגדות על מקום הולדתה

- מסורת לגבי הולדתה בירושלים 191

- צורך בהוכחת הנבואה	95	- דבריו על מפעלי הבנייה של הורדוס	
- וחשיבות המוסר בדת	99	- על האדריכלות של הורדוס	152
- התגשמות נבואותיו של אליהו	101, 100	- על גילוי ארמונות הורדוס ביריחו וב'הרודיון'	132
- אליהו הנביא - ראו: אליהו הנביא		- על אדריכלות ככלי ביטוי בולט של השליט	151, 150
- הנביא משה - ראו: משה		נצרות	
- השוואה בין הנביאים משה ואליהו	120, 112, 73	- הספרות הנוצרית הקדומה	
- הנביא ירמיהו	121, 109, 67, 36	- כל המסורות הנוצריות התפתחו בעל פה וההבדלים	
- הנביא יחזקאל	67, 36	ביניהן גדלו עם הזמן.	259, 258
- הנביא ישעיהו	38	- רוב היצירות הנכללות בה לא מוכרות על ידי הכנסייה	
- הנביא מיכה	38	ונקראות 'אפוקריפים'.	261, 260
- הנביא נתן	69, 26	- מתוך כ־300 בשורות שנתגלו, נבחרו רק ארבע אשר	
- הנביא שמואל	31	הוכרו על ידי הכנסייה כקדושות	259, 219, 190
נחל יקנעם		- בשורות אפוקריפיות - ראו: בשורות	
- מפריד בין הר הכרמל להרי שומרון	90	- במהלך כל שנה במאה ה-XX הופיעו כאלף ספרים	
נחל כרית' - ראו: ואדי קלט		חדשים על ישוע	261
נחל קישון'		- התאולוגיה של הנצרות	
- כמקום הריגתם של כוהני הבעל	99, 98	- התגבשות התאולוגיה הנוצרית נמשכה מאות	
נחל שיח' בחיפה		שנים תוך מאבק בין דעות שונות.	214
- כזירה לפעילות מסדר הכרמליתים	107, 88	- לפי תורת הנצרות, העם היהודי היה עם נבחר, רק	
- המעיינות שבו ושרידיו של בוסתן.	107	עד להופעת ישוע	214
- שרידי מנזר שהיה בו	107, 106	- טוענת שבגלל יחסו אל ישוע עם ישראל הפסיק להיות	
- סברה שבשיא הבצורת הגיע אחאב המלך למעיינות		העם הנבחר.	214
הנובעים כאן, לחפש מזון לסוסיו, וכאן פגש בנביא.	83	- הנצרות החשיבה עצמה כיורשת הרוחנית של היהדות,	
- מעיין אליהו בנחל 'שיח'	107, 106	כשהיא הפכה לעם הנבחר.	214
ניקולאוס מדמשק		- גם הכת הטמפלרית החשיבה עצמה ל'עם הנבחר'.	378
- על אודותיו	170, 125	- ראו: אונגליונים קאנוניים וגם: ביבליה	
- על ה'היסטוריה' שכתב, בת 144 כרכים	136	- התנ"ך קדוש בעיניה עם פירוש כנסייתי ולא מילולי.	214
- חיבוריו כמקור ליוסף בן-מתתיהו.	125	- הפרשנות שנותנים הנוצרים לתנ"ך.	214, 32
- עדותו על האליטה בממלכתו של הורדוס	136	- ציורים כנסייתיים כביטוי ליחס הנוצרים אל התנ"ך	214
- הפיץ שמועה על מוצאו של הורדוס.	153	- כמדריך סיורים עבור צליינים נוצרים.	23
- עדותו על החשש לחייו שליווה את הורדוס יום ולילה.	166	- היחס לנצרות כברית המועצות	
נצר אהוד, פרופ', ארכאולוג		- ההשקפה הרשמית של המפלגה הקומוניסטית ביחס	
- על אודותיו ותצלום שלו	183, 151	לישוע כדמות דמיונית בלבד.	260
- חפירות שניהל באתרי הבנייה של הורדוס	129	- התפשטות תעמולה אנטי-דתית.	260
- חקר במשך 50 שנה מפעלי הבנייה של הורדוס, דרכם		- יחס החברה לישוע הנוצרי כגורם ליצירת 'בשורה'	
ביטא את אישיותו	150, 126	נוספת, בה הוא מוצג כדמות היסטורית.	260
- פענח את סודות מבצר 'הרודיון'.	183	'נקבת הזקיהו'	
- ראו גם: קבר הורדוס ב'הרודיון'		- נתונים	65, 64
- דבריו על הורדוס עצמו		- על הכתובת העתיקה המספרת על חציבתה	65
- "אדם הרואה את הנולד ומצוי בשתי רגליו על הקרקע"		- על הקשר המשוער שלה עם 'קברי בית דוד'.	65
- ל'מלך הבנאי' הייתה הבנה עמוקה במלאכת		נקדימון	
הבנייה והאדריכלות.	153, 152	- יהודי מתומכי ישוע - ראו: יוסף הרמתי ונקדימון	
- מגדיר את הורדוס כדינאמי, נמרץ ורב-מעוף	151	נתן הנביא	
- על כשרונו האדריכלי של הורדוס	152	- ציור המתאר את השיחה בין הנביא לדוד המלך	26
		- על דברי הנביא לדוד המלך.	26

- ט**
- ספרוניוס, פטריארך ירושלים**
- במצור על ירושלים ובזמן ביקורו של הח'ליף עומר. 310
- חוזה כניעת ירושלים למוסלמים, עליו חתם. 369,368
- נסיגותיו להניא את הח'ליף עומר מלבקר בהר הבית. 369,368
- סוקולוב נחום, סופר, עיתונאי, מנהיג ציוני**
- על ספרו 'ארץ חמדת'. 383
- סוקניק א. ליפה, פרופ', ארכאולוג**
- על 'כתובת עוזיהו'. 28
- [ה]סטיו המלכותי בהר הבית (הבזיליקה המלכותית)**
- בתוכה ובסמוך לה התקיים בימי ישוע שוק קורבנות וחלפנות כספים. 207
- קרבת הסטיו והשוק למדרגות (היציאה מהחלק התת-קרקעי של שערי חולדה) והשלכות מצב זה. 207
- תרשים המסביר כיצד נתקלו הנכנסים להר הבית בסוחרים וחלפנים. 208
- פעילות ישוע לסילוק הסוחרים והחלפנים מהר הבית. 207
- על מבנה הסטיו ראו: **[ה]בזיליקה המלכותית**
- [ה]סלע שבתוך מבנה 'כיפת הסלע'**
- בציורים ובתצלומי. 340, 338, 337
- על אודותיה. 339
- תרשים של הסלע. 337
- על האגדה המוסלמית בנוגע לסלע. 337
- מסורת מוסלמית המציינת את הסלע כ'גן עדן'. 338
- טביעת כף רגלו של מוחמד ומבנה המגן עליו. 336, 335
- בימי הצלבנים הפך המבנה לכנסייה וצליינים החלו לקלף מהסלע פיסות אבן למזכרת. 337
- הסורג המגן על הסלע במרכז המבנה. 337
- ראו גם: **אבן השתייה**
- סנהדרין**
- תפקידיה המסורתיים. 161
- מקום התכנסותה בהר הבית. 161
- צמצום סמכויותיה בימי הורדוס. 161
- הלל הזקן – נשיא הסנהדרין בימי הורדוס. 161
- תפקידה במשפטו של ישוע הנוצרי לפי דעת השופט כהן. 249
- בסנהדרין ישבו חבריו וקרוביו של המלך הורדוס. 161
- [ה]סעודה האחרונה**
- ציור של 'הסעודה האחרונה' ומפת מקום חדר הסעודה המסורתי. 211, 210
- במהלך הסעודה ידע ישוע על מאסרו המתקרב. 210
- גביע שהיה מונח לפני ישוע באותה סעודה. 211
- סברה, לפיה הייתה פגישה זו מסיבת מהפכנים. 211
- הסתירות בין הבשורות לגבי זמן קיומה. 210, 209
- קיימות שתי מסורות מקבילות הטוענות שהאירוע התרחש במקומות שונים. 211
- תולדות מקום הסעודה האחרונה בגרסה הקתולית. 212
- ואולם 'הקנאקולום', הנמצא בקומה שמעל 'קבר דוד'. 211
- האם נערכה במנזר 'מרקוס הקדוש' בעיר העתיקה? 212
- ספראי שמואל, פרופ', היסטוריון**
- על אודותיו. 159
- ספרות החדית'ים**
- יצירת חדית'ים ופרשנויות התואמים לצרכים פוליטיים. 315
- על מעמדה של ספרות זו בעיני המוסלמים. 315
- 'חדית'ים' התפתחו כמסורות בעל פה. 352, 321
- על שלב התפתחותה בימי מועאווייה. 318, 315
- ראו גם: **זיד אבן'ת'אבת**
- ראו גם: **תורת מוחמד שבעל פה (ה'חדית'ים)**
- ראו גם: **'שבחי ירושלים'**
- ספרי הדרכה למטיילים**
- על מידע לא בדוק המופיע בהם. 335
- ספרן יאיר, סופר, חוקר חובב של תולדות חיפה**
- איתר את תוואי חומות חיפה. 401
- ע**
- עאישה, אחת מנשותיו של מוחמד**
- בתו של אבו-בכר. 308
- חדרה באל-מדינה הפך לחלק ממסגד. 308
- עדותה על אותו לילה, בו התרחש לכאורה מסעו הלילי של מוחמד. 319
- עבד אל-מלכ, ח'ליף מ'בית אומאיה'**
- יחסו למכה ולא-מדינה. 314
- מקום מבנה 'כיפת הסלע'. 314
- עדויות על שיקום דרכים בארץ ישראל בימיו. 342
- תרומתו לעיצוב האימפריה האסלאמית. 342
- ורפורמות הקשורות לשימוש בשפה הערבית. 342
- גילוי החלפת שמו בשם אחר ב'כיפת הסלע'. 343, 343
- ראו גם: **שושלת 'בית אומאיה'**
- עבודה זרה בישראל**
- עבודה זרה לא פסקה מישראל עד גלות בבל. 109
- כללה את פולחן המולך – ראו: **מולך, אל כנעני**
- כללה את פולחן הבעל – ראו: **בעל, אל כנעני**
- על אלים כנעניים – ראו: **אלים פגאניים שונים**
- ראו גם: **תחרות אליהו עם כוהני הבעל**
- [ה]עדה הערבית הפרבוסלבית בחיפה**
- על האוכלוסייה המרכיבה אותה. 105
- על יחס ההנהלה היוונית-אורתודוקסית כלפיה. 105

- והכנסייה הישנה על שם אליהו הנביא 105
- והכנסייה החדשה על שם יוחנן המטביל 105
- עובדיהו**
- שר של המלך אחאב 82
- עווא, 'פרץ עווא' ו'גן עווא'**
- השם 'עָזָא' מופיע במקרא 30
- עווא, בנו של בעל הבית, בו שופך ארון הברית, ומותו 30
- על שם המקום 'פרץ עווא' והקשר שלו לארון הברית 30
- 'גן עווא' כשם אתר לקבורת מלכי 'בית דוד' האחרונים 30
- על העברת קברי מלכי 'בית דוד' שנקברו ב'עיר דוד'. 28
- פינוי שדה הקבורה ב'גן עווא' לצרכי בנייה 28
- מיקום המקום היום 31
- עוזיהו המלך**
- על קבורתו. 36,28
- ראו גם: 'כתובת עוזיהו'
- עומר אל-ח'טאב, הח'ליף השני**
- על אודותיו ודמותו בציור. 366
- על צניעותו ונטייתו לסגפנות 369,368
- בתו הפכה לאחת מנשות מוחמד 366
- השפעתו בקהילה שנוצרה סביב מוחמד 366
- **כח'ליף, שליט האימפריה המוסלמית**
- הניח את היסודות למנהל האימפריה 367
- קבע כללי יסוד לגבי מצבן המשפטי של הקרקעות 367
- חילק את האוכלוסייה למעמדות וקבע זכויות כל מעמד 367
- יחסו לנוצרים וליהודים 369,368,367
- כמורחב גבולות האימפריה האסלאמית 367
- וביקורו בירושלים**
- כניעתה של ירושלים 368,310
- העיר לא נפגעה לאחר כניעתה. 311
- רצונו לראות את המקום אליו הפנו הוא וחבריו את תפילותיהם במכה. 311
- היה עדיין רחוק מלחשוב על קדושתה של ירושלים. 321
- סיבות לקושי לבקר בהר הבית באותם ימים. 311
- שם קץ לתקופת הביזוי של ההר 370
- נתן דוגמה אישית שלו כשהחל בניקוי הר הבית בעצמו 311
- השתתפותו בחנוכת מסגד הראשון על הר הבית 312
- אישר ליהודים להתיישב בירושלים לאחר תקופה ארוכה של איסור 370
- אחריותו לשריפת ספריות בפרס ובמצרים. 370
- נתן דוגמה אישית כשהחל בניקוי הר הבית בעצמו 311
- השתתפותו בחנוכת המסגד הראשון על הר הבית 312
- אישר ליהודים להתיישב בירושלים 370
- אחריותו לשריפת ספריות בפרס ובמצרים. 370
- '[ה]עופל' (או המילוא) - ראו: '[ה]מילוא' (או 'העופל')**
- עוט'מאן אבן'עפאן, הח'ליף השלישי**
- קרבתו למוחמד - חתן כפול של הנביא 312
- בחירתו ליורש שלישי של עומר. 312
- ויכוחים בפירוש הקוראן בימיו ופתרון לבעיה זו 312
- התנקשות בחייו בעת שהתפלל 313
- עיוות דין בימי המלך אחאב**
- האשמות ועדויות שקר במשפט המעוות של נבות, בנו נידון למות ונסקל. 100
- 'עיר דוד'**
- הופעת שם זה בתנ"ך והפירושים שניתנו לו 22
- על מעבר שמות עתיקים - ראו: **העברת שמות עתיקים**
- על מיקומה המקורי ועל מיקומה המוטעה 32,29,23,22
- כבירתה של דוד המלך 22
- מידע על מיקומה המקורי התפוגג ונשכח עוד לפני ימי בן-מתתיהו 29,27,25,24
- הגורם העיקרי למיקומה השגוי 25
- גילוי מיקומה המקורי - הישג ארכאולוגי 37
- במפת מידבא 29
- על התפתחותה בימי דוד - ראו: **ירושלים בימי דוד**
- ראו גם: **'מצודת ציון' כעיר יבוסית**
- '[ה]עיר העליזונה' (שכונה בירושלים)**
- בשחזור של מפת ירושלים 135
- בה נבנו ארמונותיהם של הורדוס ואנשי האליטה החדשה 137
- כמרכז החיים החברתיים של הבירה 136
- ראו גם: **[ה]רובע ההרודיאני**
- עלי אבן אבן'טאלב, הח'ליף הרביעי**
- בן דודו של מוחמד וחתנו, בעלה של בתו פאטימה 307
- בחירתו כח'ליף הרביעי. 313
- כופה - בירתו. 372
- גרסה, לפיה 'אל-אקצא' היא כופה ולשם הגיע מוחמד 321, 371
- עלייה לרגל להר הבית בירושלים**
- זיקה בין הפזורה היהודית לבין ארץ ישראל 143
- השלום בעולם הרומי הידק את הקשר של יהודי התפוצות לירושלים 144
- חובת עולי רגל להגיע לירושלים שבעה ימים לפני המועד ממדי התפוצה היהודית בסוף תקופת בית שני 154
- העלייה דרשה הוצאות רבות בדרך ובירושלים 145
- שימוש מותר בכספי תרומות לבית המקדש 144
- בחגים עולי הרגל הכפילו את אוכלוסיית העיר. 144
- בחגים לא היו מספיק מקומות לינה לכל האורחים בעיר 216

עלייה לרגל של מוסלמים למכה ולירושלים

- עלייה לרגל למכה
- איסור עלייה למכה בימי 'בית אומיה' 314
- תואר שמקבל כל מוסלמי שהשתתף בחגיגות במכה 363
- ערך כל תפילה במכה 354
- עלייה לרגל של מוסלמים לירושלים
- תקופת עידוד עלייה לרגל לירושלים מטעם השלטון . . 314

עם ישראל והאשמתו במות ישוע

- כעס נבחר
- טענות נוצרים שעם ישראל איבד זכות זו בגלל היחס לישוע, וזכות זו עברה אליהם 214
- הוואשם במות ישוע לפי המסורת הנוצרית
- ישוע הוסגר לידי הנציב הרומי כמחשיב עצמו למשיח-מלך ישראל. 223
- בברית החדשה נטען שכל עם ישראל לכל דורותיו אשם במותו של ישוע 228, 227
- האם ייתכן שקבוצת יהודים צעקה מרצונה החופשי פה אחד: 'דמו עלינו ועל זרענו'? 227
- רצון עורכי הברית החדשה לשחרר את פילאטוס מאשמה במות ישוע אינן אותם להמציא הסברים מדוע צלב אותו כביכול בניגוד לרצונו. 270
- מנהג ה'חנינה' הוענק ליהודים לכבוד החג ומשמעותו הייתה זכות לבחור מועמד לחנינה 226
- העם עמד על זכותו לבחור בעצמו את זכאי לרחמים רק שילוב בין הכרזת פסק הדין לישוע לבין הענקת חנינה אפשר לעורכי הברית החדשה להאשים את עם ישראל במותו של ישוע 226
- פילאטוס, האיש שחקר, החליט וביצע. 223
- פילאטוס עצמו קבע את אשמתו של ישוע שצוינה בשלט על הצלב וגם בתיאור הצגת-הלעג של החיילים הרומאים. 224
- עונשו של ישוע נשא אופי רומאי מובהק: שלט עם כתב אישום, התעללות החיילים, דרך ייסורים וצליבה. . . 224
- בולגאקוב מתעלם מהסיפור המסורתי המאשים את כל העם היהודי במותו של ישוע. 284
- הוויכוח ברומן למי להעניק חנינה התנהל בין פילאטוס לכוהן הגדול. 283
- ב'בשורה מהשטן' האשם היחיד במותו של ישוע הוא הכוהן הגדול ולא העם היהודי כולו. 284, 283

עמק האלה

- כמקום הקרב בין דוד לגוליית 20
- מיקומו בשפלה, דרומה מבית שמש. 20
- זיהויו המוטעה על ידי הצליינים 20

עמק יזרעאל

- תל יזרעאל 99
- ארמונו של אחאב בעמק ופרשת נבות 100

ערבית, השפה העיקרית של האסלאם

- תחילת השימוש בשפה הערבית בכל משרדי הממשל. . 342
- שימוש בשפה הערבית בכל תחומי הייצור והמסחר . . 342
- שימוש בכתב ערבי ובאותיות ערביות באמנות כגורם להתפתחות הכתב הערבי. 342
- שימוש בערבית במטבעות 343, 342
- קליגרפיה ערבית. 343, 342
- גילוי זיוף בכתובת זיכרון 343
- שימוש באותיות באמנות שימושית ובאדריכלות. . . 343, 342

פ

פאברי פליקס, נזיר דומיניקני וצליין

- עדותו על 'עמוד מוחמד'. 362

פאולוס, שליח נוצרי

- לא ידע על קיום הבשורות 190
- השוואת ההשכלה שלו ושל ישוע 200
- דבריו ב'מעשי שליחים' על 'קבר דוד' 32
- מקומו בנצרות והשוואתו עם מוחמד 363

פאטימה, בתו של מוחמד

- נישאה לעלי אבן אבו-טאלב 307
- רק ממנה נותרו בחיים צאצאים למוחמד. 307
- ראו גם: עלי אבן אבו-טאלב, הח'ליף הרביעי

פולחן האש בירושלים

- האמונה באש במזרח הקדום 108
- הליוס, אליאס ואליהו. 108, 90
- מולך, אחד האלים שבפולחנו היה תפקיד חשוב לאש . . 109
- הקרבת ילדים בירושלים של ימי בית ראשון. 110, 109
- בתנ"ך נותרו עדויות שליד בית המקדש בירושלים עמרו מרכבות עם סוסים עבור אל השמש. 108
- חג מיוחד של הורדת אש בכנסיית הקבר בירושלים . . 110

פיירוטי ארמטה, מהנדס

- על אודותיו 69, 35
- עדותו על הממצאים התת-קרקעיים בקרבת 'קבר דוד' 35
- על אמינותו האישית ויחס החוקרים כלפי עדותו. . . . 37

פילאטוס

- ראו גם: פילאטוס, נציב (פרוקורטור) רומי
- ראו גם: פילאטוס ויחסו לישוע
- ראו גם: פילאטוס ויחסו ליהודים ולירושלים

פילאטוס, נציב (פרוקורטור) רומי

- לפי עדויות היסטוריות
- אישיותו לפי מקורות היסטוריים 277, 273, 272, 223
- אזכורו בכתובת על אבן מקיסריה 272, 271, 269, 268
- אזכור שמו על טבעת חותם שנתגלתה בהרודיון. . . 182
- אכזריותו ביחס ליהודים נזכרת בברית החדשה. . . . 268
- העדיף לגור בקיסריה, רחוק ככל הניתן מהיהודים. . 274

- השינוי ביחסו של פילאטוס אל ישוע נראה טבעי, כיחסו של אדם שסבל ונרפא 279, 278
- רצונו להציל את ישוע ב'בשורה' של בולגאקוב
- ממצאי אמפילו ניסיונות של פילאטוס לרמוז לישוע כיצד לענות לו בחקירתו 280, 279
- יחסו הפומבי של פילאטוס כאשר הבין שרמזיו אינם מובנים ומסוכן עבורו לרחם על ישוע 280
- ניסיונו לשחרר את ישוע במסגרת חנינה 280
- הסכים, בניגוד לרצונו, לדרישת הכוהן הגדול לחון את המורד האמיתי 281

פילאטוס ויחסו ליהודים ולירושלים

- **צפי עדויות היסטוריות**
- עדויות על מקרים היסטוריים של זלזול במסורת היהודית 273, 272
- העדיף לגור בקיסריה, הרחק ככל הניתן מהיהודים 274
- **יחסו ליהודים צפי המסורת הנוצרית**
- בברית החדשה נרמז שהוציא להורג יהודים ללא משפט בעת שהקריבו את קורבנותיהם 268
- מאמציו לצלוב מורד מסוכן יותר מוצגים בברית החדשה כרצונו להציל את ישוע 227
- **צפי תיאורו של בולגאקוב ב'בשורה' מהשטן'**
- לא אהב את ירושלים וסבל מחובתו לבקר בה בימי החגים 274
- כל זמן שהייתו בירושלים חש בראשו 277
- גילויו זלזול בעם ישראל ושנאתו כלפיו 273, 272
- סיבות לרצונו להמשיך בתפקידו ופחד מהלשנות 270
- ביטויי זלזול ושנאה בוויכוח שניהל עם הכוהן הגדול 273
- חושש מתלונות עליו שיוגשו לקיסר 281

פיניקיה

- כללה ערים כנעניות מחוץ לארץ ישראל 91
- אתבעל, מלך פיניקיה של צור, אביה של המלכה איזבל 93, 74

פינס יחיאל מיכל, סופר, הוגה דעות

- על אודותיו 423, 418
- על עריכת עיתון - ראו: 'הצביל', העיתון הירושלמי
- העריך את כישורו ושיריו של אימבר ועזר לו 423, 418
- הקדמה שכתב לספרו של אימבר 424

פינקלשטיין ישראל, פרופ', ארכאולוג

- על אודותיו 38
- סבור ש'עיר דוד' בימי דוד לא הייתה גדולה מ-16 דונם ואוכלוסייתה לא עלתה על מאות תושבים 38
- על חסר בממצאים מתקופת שלטונו של דוד המלך 59
- על אי-ההתאמה בין דלות הממצאים לבין חשיבותה של 'עיר דוד' על פי המקורות הכתובים 53
- סבור שישנן רק שתי אפשרויות לקיום אי-ההתאמה הנ"ל - עולמם של דוד ושלמה היה רחוק מן המתואר במקרא 57

- עדויות אמנות על מקרי זלזול במסורת היהודית 273, 272
- **צפי המסורת הנוצרית**
- דמותו לפי הברית החדשה 279
- כאיש ישר והגון 224
- נתן לחייליו אישור להתעלל בישוע 224
- חושש מתלונות עליו שיוגשו לקיסר 228
- מאמציו לצלוב מורד לוחם ולחון מורד בדיבורים, מוצגים כניסיון להציל את ישוע 226
- טקס רחיצת הידיים שלו כהסרת אחריות לגורלו של ישוע 228

ב'בשורה' מהשטן' (צפי דמיונו של בולגאקוב)

- ציורים המתארים אותו 268, 272, 273, 274, 275, 277, 278, 281, 283
- בולגאקוב המציא לו עבר צבאי מפואר 269, 268
- תפקידו בארץ יהודה סיפק לו הזדמנות להתעשרות מהירה והיה יקר לו 270
- מצב רוחו ורגשותיו כגורם עיקרי למעשיו 273
- בולגאקוב המציא את הכלב כדי להדגיש את בדידותו 273
- רוחש אהבה רק לכלב שלו 273
- הפחד שלו מפני הלשנה ואיבוד תפקידו 282
- פועל באווירה ציבורית הדומה מאוד לאווירה הציבורית סביב יוצר רומן 282

פילאטוס ויחסו לישוע

- **צפי המסורת הנוצרית**
- האשים את ישוע במרדנות 223
- קבע את אשמתו, חומרת עונשו ואישר את התעללות חייליו בו 224, 230
- קבע את הכתובת על הצלב (סיבת צליבתו) 224
- ישוע חייב היה לשאת את הצלב, עליו נצלב 230
- רצונו לחון את ישוע, מורד בדיבורים, כדי לצלוב את המורד שלחם עם נשק ביד, נראה סביר 226
- עורכי הברית החדשה ניצלו את רצונו לצלוב מורד אמיתי וטענו שרצה להציל את ישוע 227
- כדי להאשים את היהודים במות ישוע הומצאו הוויכוח שלו עם היהודים ורחיצת ידיו מן החטא 228
- **יחסו כלפי ישוע ב'בשורה' של בולגאקוב**
- יחסו האכזרי לישוע בשלב הראשון של חקירתו 272, 277
- דמותו מייצגת פקידות קולוניאלית של רומא 269, 268
- כשופט שגזר את דינו של ישוע 277, 278, 279
- התנהגותו הפומבית כלפי ישוע ברומן נראית מבוססת ומובנת - יהודה איש קריות מוצג כמדובב וכמלשין 294
- שינויים ביחסו כלפי ישוע 277, 278
- מצב רוחו ורגשותיו כמניע עיקרי למעשיו 273
- כאבי ראש חזקים במשך כל זמן שהותו בירושלים 277
- תוך כדי חקירתו ריפא ישוע את פילאטוס 278

- דעתו על מבנה מונומנטלי ב'עיר דוד' 40
- ביקורת חריפה על דעותיו מצד החולקים עליו 54
- פיר וורן, מנהרה טבעית בקרבת מעיין הגיחון'**
- סברה על תפקידו בכיבוש 'מצודת ציון' על ידי דוד המלך 62
- גילוי השלבים בחיבור 'פיר וורן' למנהרה אופקית 61
- פלוסר דוד, פרוץ, חוקר תולדות הנצרות**
- על אודותיו 251, 249
- דבריו לגבי ישוע וגורלו**
- על השם המקראי 'הושע' 190, 189
- סבר שישוע היה אחד מחכמי ישראל בני זמנו 200
- משווה את השכלתם של ישוע ופאולוס 200
- סבור שישוע היה שומר מצוות ואין בדבריו שום רמז לביטול התורה 201
- על תפקידו של אליהו הנביא בהכרה בישוע כמשיח 104
- על פעילותו של ישוע נגד הנהלת בית המקדש 208
- סבר ששיבת הלילה של הסנהדרין ופסק דין המוות שפסקה לישוע – הם בנגד המצאה ספרותית. 220
- סבר שישוע הועבר לידי הרומאים ללא מסמך של פסק דין 223
- דבריו על פילאטוס ומעשיו**
- פירש את כתובת האבן מקיסריה כשם מקדש קטן שהקים פילאטוס לכבוד טיבריוס 271
- סבור שפירוש הכתובת מקיסריה דורש הערכה מחודשת של פילאטוס 272
- על סבירות בהתנהגותו של פילאטוס 226
- על האמינות ההיסטורית של מנהג החנינה 226
- דבריו לגבי מחקרו של השופט חיים כהן**
- על התאוריה של השופט חיים כהן שהסנהדרין עצרה את ישוע במטרה להציל אותו 250, 249
- בעת ניתוח אירועים היסטוריים אסור להתעלם משאר תולדות חייו של ישו 250
- פלישתים**
- גולית הפלישתית – ראו: גולית 18
- מנחה פלישתים 18
- שליטתם בבית לחם 21
- לא מוכנים היו לקבל את דוד כמלך עצמאי 50
- מפלתם הייתה ניצחת וכוחם נשבר 50
- פנתיאון האלים הכנעניים**
- כללי 110, 108
- בעל – ראו: בעל, אל כנעני
- אשרה – ראו: אשרה, אלה כנענית
- מולך – ראו: מולך, אל כנעני
- פסל הנשר (או העיט) הרומי בירושלים**
- פסל כזה הוצב על ידי הורדוס בהר הבית 174, 154, 127
- הורדוס הוציא להורג שני יהודים שהורידו אותו 127
- ניחוש לגבי המקום המדויק בו הותקן הפסל 127, 174
- שחזור השער מעל לקשת רובינסון, עליו הותקן, אולי, הפסל 174
- [ה]פרוטו־אונגליון של יעקב**
- הופיעה במאה ה-II לספירה הנוצרית. 191
- כמקור למסורת לידתה של אם ישוע בירושלים 191
- כמקור מידע על הורי מרים, אם ישוע 191
- אין בו מידע לגבי ביקורי ישוע את סבו וסבתו בירושלים 191
- נזכרת בו מערת אליהו בוואדי קלט 118
- פרומקין ישראל דב, בעל עיתון 'הבצלת'**
- על אודותיו 422
- 'חצר הבצלת' כאתר ירושלמי ידוע ברובע המוסלמי 422, 423
- העיתון 'הבצלת' 423
- פרוספר, ראש מסדר הכרמליטנים**
- ראש המסדר הכרמליטי בחיפה במאה ה-XVII 85
- והסכמים שחתם בשנת 1631 עם השלטונות המוסלמיים 85
- קיבל לרשות הכרמליטים את מערת אליהו ואת ראש הכרמל תמורת תשלום שנתי 85
- [ה]פרטוריום (מקום, בו הרומאים ערכו משפט)**
- מבצר 'אנטוניה' כפרטוריום של פילאטוס 229, 225, 224
- כתחנה הראשונה בדרך הייסורים של ישוע 225, 224
- זיהוי מוטעה שטח של מבצר 'אנטוניה' 229, 226
- על מבצר 'אנטוניה' – ראו: מבצר 'אנטוניה'
- ארמון הורדוס כפרטוריום 229
- ארמון הורדוס כפרטוריום ב'בשורה מהשטן' 264
- [ה]פרנציסקנים – ראו: מסדר הפרנציסקנים**
- פרשת כרם נבות**
- רצונו של המלך אחאב להרחיב את השטח סביב ארמונו 100
- ראו גם: עיוות דין בימי מלך אחאב
- תפקידו של אליהו בפרשה זו 101, 100
- השפעת הפרשה על ערכי המוסר ביהדות 99
- ושרידי הכפר הערבי 'זרעין' על מקום העיר מהתנ"ך 99
- צ**
- [ה]צבא הרומי ב'בשורה מהשטן' של בולגאקוב**
- הרפורמה של אוגוסטוס בצבא הרומי 270
- סמלי עשרים לגיונות רומיים עם דמויות בעלי חיים 273
- שמות היחידות הצבאיות (שמוכרז בולגאקוב) כללו גם את שם המקום בו גויסו החיילים לאותה יחידה 270
- ריבוי מונחים, הקשורים לצבא, ב'בשורה' 271, 270
- עדות לנוכחות יחידות צבא רומיות בירושלים 271, 270
- 'ציון', 'הר ציון'**
- 'הר ציון' מופיע בתנ"ך 18 פעמים מתוך 154 פעמים 27
- שנזכר השם 'ציון' 27

- 68 - סיבות לעליבות הממצאים במיקום המקורי
- יחס שלילי של חוקרים רבים לזיהוי המיקום המקורי
- 64 של קברי 'בית דוד'

קבר דוד' המסורתי בהר ציון

- תולדותיו של קבר דוד המסורתי
- 29 - דברי בן־מתתיהו על מיקומו של 'קבר דוד'
- 28 - האוצר שגול המלך יוחנן מקבר דוד.
- האוצר שגול המלך הורדוס מקבר דוד 141,36
- הידיעות ההיסטוריות הקדומות ביותר עליו 32
- כחלק ממנוזר פרנציסקני 35,34
- כמקום קדוש ליהודים 35,34
- על העברת עצמותיהם של מלכי בית דוד
- רק העברת 'קבר דוד' בחשאי יכולה הייתה לאפשר
- את שמירת אוצרות שבתוכו עד לימי הורדוס 28, 27
- עדות להעברה למעשה - ראו: 'כתובת עוזיהו'
- על העברת עצמותיהם של כל מלכי 'בית דוד' 36
- זיהוי 'קבר דוד' המסורתי עם 'קבר דוד' בימי הורדוס
- אזכורו ב'ברית החדשה' 32, 24, 23
- הקשר שלו לאלום 'הסעודה האחרונה' של ישוע 32
- התקנים מתחת ל'קבר דוד' המסורתי - ראו: פירוטי
- על מבנה 'קבר דוד' המסורתי
- מפה, המציינת את מיקומו 32
- כחלק ממנוזר פרנציסקני בעבר 35,34
- כמקום קדוש ליהודים 35,34
- הסרופג הנמצא ב'קבר דוד' 37
- ומצבה נוספת על שם דוד המלך בקומה השנייה 39,37
- חזית המבנה בו נמצא 'קבר דוד' והחצר שלידו כסמל
- של קדושת ירושלים לדתות מונותאיסטיות 33

קבר בני משפחת הורדוס בירושלים

- תצלום האתר 167
- מיקומו מול החומה המערבית של העיר העתיקה 168
- אזכורו בחיבוריו של בן־מתתיהו 168
- תולדות חשיפתו 169
- סיפור הריגת מרים החשמונאית ובניה 168, 167
- ספקות לגבי שייכות קבר זה למשפחת הורדוס 169

קבר הורדוס בהרודיון

- מאמצי החוקרים בחיפוש קבר הורדוס וגילוי 183, 169
- תצלומי אתר הקבורה ושחזור ארון הקבורה של
- הורדוס על ידי פרופ' נצר 183, 182
- שחזור המונומנט שעמד על קברו 181, 180
- תיאורו של בן־מתתיהו את הלוייתו של הורדוס 183
- מיקם קברו והממצאים שבו 184, 183
- גילוי קברי בני משפחתו סמוך לקברו 169
- על חיפושיו - ראו: נצר אהוד, פרופ', ארכאולוג

- פירוש המילה והמקום המקורי שנשא שם זה 27
- על הקשר של מקום בשם 'הר ציון' עם שם זה 27
- ראו גם: העברת שמות עתיקים

צלאח א-דין

- מצביא בקרב שחרץ את גורל ממלכת הצלבנים 106
- שיקם את המחראב המרכזי במסגד 'אל-אקצא' 332
- הורה להסיר את הסימנים הנוצריים מ'כיפת הסלע' ועיטר
- אותה בפסיפסים חדשים 344
- כנסיית 'סנטה אנה' הפכה למדרסה ונקראה על שמו 193

צלבינים

- הפכו את מסגד 'אל-אקצא' לארמון המלוכה שלהם 331
- העברת הבעלות על מבנה 'אל-אקצא' למסדר 'טמפלרים' 331
- משמעותו של קרב קרני חטיין 106

צליינים נוצרים, עדויותיהם

- התנ"ך כמדריך עבור צליינים ועולי רגל 28
- זיהוי מוטעה של 'מגדל דוד' על ידי צליינים 26
- זיהוי מוטעה של 'ברכת בת־שבע' על ידי צליינים 26
- אגריה על דרך הייסורים בנצרות הקדומה 231
- ראו גם: ארקולפוס, הגמון, צליין צרפתי
- ראו גם: דניאל, נזיר, צליין רוסי
- ראו גם: פאברי פליקס, נזיר דומיניקני וצליין

צמד ארכאולוגים - רוני רייך ואלי שוקרון

- חפירות שניהל הצמד ב'עיר דוד' 68, 59, 60
- גילויים מפתיעים של הצמד - שני מגדלים לצרכי הגנה
- על מעיין 'הגיהון' ועל בריכה לשאיבת מים 61,60
- חשפו המשך של רחוב לרגלי הר הבית 142
- הצעת המחבר להעניק למגדלים אלה את שמות
- הארכאולוגים שגילו אותם 62
- ראו גם: רייך רוני, פרופ', ארכאולוג
- ראו גם: שוקרון אלי, ארכאולוג

צפיר יורם, פרופ', ארכאולוג

- על המסורת העתיקה - הכניסה להר הבית מדרום 145
- על דגם ירושלים 267
- על צבי קרון, יוזם ומממן בניית דגם ירושלים 303, 267

ק

קברי 'בית דוד' המקוריים

- בתנ"ך כתוב שדוד נקבר עם אבותיו, אך למעשה נקבר
- בירושלים ואילו אבותיו בבית לחם 64
- האתר המקורי המוזכר בתנ"ך 65,32
- הקברים המקוריים היו ב'עיר דוד' 65,64
- על העברתם למקום חדש 28,27
- ממצאים במיקום המקורי 66
- על אתר הקבורה העוזב ועל הקברים שנתרו ריקים 30

- סורה 53 נקראת 'סורת המלאך'. 351
 - הקוראן קובע שהאות לתחיית המתים ינתן עם תקיעת השופר שתישמע מהסלע שב'כיפת הסלע'. 356
 - אין בו אזכור של ירושלים באחד משמותיה הקודמים 321
 - כל עיון ביקורת, אפילו עיון לשוני-ביקורתי בקוראן, אסורים. 352, 351
 - דקלום פסוקי קוראן במקדש במכה 318
 - ראו גם: [ה]מלאך גבריאל במסורת המוסלמית
 - הקוראן כיצירת אמנות גרפית וקליגרפית 345
 - שילוב פסוקי הקוראן בעיטור שטחים נרחבים על קירות מבנים ציבוריים. 345, 344, 343
קיאפה, הכוהן הגדול וביתו
 - על אודותיו 283
 - בולגאקוב מסתפק בהצגתו החד-פעמית. 283
 - האשם העיקרי במותו של ישוע 284
 - ראו גם: [ה]כוהן הגדול ב'בשורה' של בולגאקוב
 - ביתו של קיאפה לפי הגרסה הארמנית
 - מיקומה ותולדותיה של הכנסייה באתר בו, לפי המסורת הארמנית, עמד בית קיאפה 222
 - מיקומה תואם לתיאורי עולי הרגל הקדומים 221
 - מפת המבנים ליד הכנסייה. 211
 - ביתו של קיאפה לפי הגרסה הקתולית (הפרנציסקנית)
 - מיקומה ותולדותיה של כנסיית 'סנט פטרוס אין גליקנט' באתר בו עמד בית קיאפה. 221
 - ממצאים ארכאולוגיים באתר. 221
 - מפלסים תת-קרקעיים ובהם מחסנים וקברים. 222
 - הכלא במפלס הרביעי, בו העביר ישוע לילה אחד. 222
 - האסיפה כביתו הנזכרת בבשורות הקאנוניות
 - השוני בתיאור אותה ישיבה בבשורות הקאנוניות 219
 - האם הייתה זו ישיבת סנהדרין או ישיבה של הנהלת בית המקדש? 220, 219
 - מטרת האסיפה בבית קיאפה. 220, 219
'קיבלה', כיוון התפילה של המוסלמים
 - הקיבלה הראשונה סימנה את כיוון התפילה לירושלים והייתה בשימוש במכה. 325
 - הסיבות לקביעת ירושלים ככיוון התפילות 326
 - מאמציו של מוחמד לשכנע את היהודים לקבל את האסלאם 327, 326
 - שינוי כיוון התפילה כביטוי לאכזבתו של מוחמד מהיהודים. 326, 325
 - הקיבלה השנייה ותפילות ככיוון מכה 326, 325
 - קביעת 'הקיבלה' על הר הבית על ידי הח'ליף עומר 328
 - מסגד בעל שני כיווני תפילה. 326
 - ראו גם: 'מחראב'
 - ראו גם: תפילה באסלאם
- 'קדרון', עמק או נחל בין הר הבית להר הזיתים**
 - השערה שתגלה בו בעתיד בריכה עתיקה של 'עיר דוד' 61
 - תפקידו ביום הדין לפי המסורת המוסלמית 362
 - סברה שבתקופה המוסלמית הקדומה היה אזור מגורים מיושב. 357
קויפמן יחזקאל, היסטוריון, חוקר מקרא והוגה דעות
 - דעתו על הפולחן של אלים כנעניים בעם ישראל 94
 - תקדירה על שמו 91
קונגרס ברלין הבינלאומי ב-1878
 - החלטות לגבי מתן עצמאות לחלק מעמי הבלקן 398, 381
 - בקשה של קבוצת יהודים לחדש את עצמאות העם היהודי בארץ ישראל 398
 - השפעת ההחלטות שנתקבלו אז וגם הספר 'דניאל דירונדה' על תוכנית 'ארץ גלעד' של אוליפנט 398, 382, 381
 - על האווירה הבינלאומית סביב פתרון שאלת היהודים 410
קונסוליות בירושלים
 - על התחרות בין הקונסוליות על מספר התושבים הנמצאים תחת חסותן 398
 - הקונסוליה הבריטית בירושלים
 - פרישת חסות בריטניה על היהודים בארץ ישראל כצעד בתחרות בין הקונסוליות 398
 - מינוי קונסולים בריטיים בירושלים תואם את מדיניות בריטניה ביחס לחזרת היהודים לארצם 398
 - אנגליקנים רבים האמינו שבריטניה נבחרה על ידי האל להחזיר את היהודים לארצם. 398
[ה]קוראן - ספר הקודש של המוסלמים
 - על אודותיו 328, 327, 318
 - קוראן - כדברי אלוהים 351, 318
 - שלבים בהתגלות התורה לפי הקוראן. 328, 327
 - על תהליך התגשותו 371, 312
 - גרסאות שלו - ראו: ז'ד אבן'אבת
 - הקוראן ומוחמד
 - תיאורים של מוחמד והתנהגותו כאדם רגיל 318
 - סורה 96 מספרת על ההתגלות הראשונה של מוחמד
 - בסורה 17 מסופר על מסעו הלילי של מוחמד. 336, 318
 - עדויות בקוראן שלא כל בני זמנו של מוחמד האמינו לסיפורי הפלאים שלו. 336, 335
 - השפעת ספרי קודש יהודיים ניכרת ב'סורות' (פרקי הקוראן) שהתגלו למוחמד באל-מדינה 328
 - ראו גם: התורה שבעל-פה של מוחמד
 - קביעת הגרסה הרשמית היחידה שלו 312
 - בסורה השנייה נטען שאברהם ובנו ישמעאל בנו את הכעבה כמקדש 366
 - בסורה החמישית נטען שאברהם ותורת האסלאם קדומים מן התורה היהודית והנוצרית 365

- הקריה כללה את ארמון המושל, מבני עזר ומעבר
 317, 316 ישיר למסגד אל-אקצא
 316 על אפיוני הקריה
קשת 'Ecce Homo' ('הנה האיש') ב'זויה דולורוזה'
 - חוקרים סבורים שהיא חלק מקשתות שער הניצחון
 של הקיסר אדריאנוס. 229
 - יש חוקרים הסבורים שהיא חלק משער שהיה ב'חומה
 השלישית' בתקופת בית שני 229
 - נחשבה כחלק משער הכניסה למבצר 'אנטוניה'
 229
 - נחשבה כחלק מהפרטוריום ולידה התרחש טקס הענקת
 החנינה על ידי פילאטוס 229
 - עדות עליה של נוסע שסייר באתר בשנת 1867. 279
 - על החלון בקשת 280, 279
 - חלקים נוספים של אותו שער ניצחון משמשים
 כמזבח בכנסייה של מנזר 'האחיות ציון'. 228
 - המדרגות דרכן ירד ישוע הועברו לרומא ומהוות
 מזבח באחת הכנסיות שם 230
 - ראו גם: חנינה לנידונים לצליבה בימי פילאטוס

קשת 'רובינסון'

- בציר ובשחזורים 143, 142, 141
 - על מיקומה ועל שמה 185, 141
 - נחשבה זמן רב כבסיס של גשר לעיר העליונה 267, 141
 - רק ממצאים ארכאולוגיים אפשרו לשחזר את המבנה
 שעמד במקום 267, 141
 - שרידי המבנה בעל גרמי מדרגות שהוביל לכניסה
 העתיקה להר הבית 143, 142
 - שחזור חנויות בקרבת מקום ושרידיהן. 143, 142
 - השערה שפסל הנשר הרומי הותקן על שער שהוביל את
 אורחיו של הורדוס לבזיליקה המלכותית 174, 159, 127
'קתיסמה', כנסייה ביזנטית
 - מיקומה בדרך בין ירושלים לבית לחם 115
 - שרידים ארכאולוגיים במקום 116
 - אגדה המקשרת את המקום לאם ישוע הנוצרי 116
 - אגדה על המקום (בקרבת המנזרים 'קתיסמה'
 'ר'מר אליאס'), בו נח אליהו הנביא בדרכו 116, 115

ר

ראם עמית, ארכאולוג

- על 'קבר דוד' המסורתי. 36, 31
 - על תולדות המבנה, בו נמצא 'קבר דוד' המסורתי 37
 - על יחס החוקרים לעדותו של פיירוטי 39
 - על ה'פודיום' כבסיסו של ארמון הורדוס. 224, 131
רגב אייל, פרופ', היסטוריון
 - סבור שכ-40 מקוואות הטהרה, שנתגלו בארמונותיו
 של הורדוס, מעידים שהוא עצמו טבל בהם 158

קייב, בירת אוקראינה

- על ריבוי כנסיות בקייב. 286
 - בה נולד, גדל ולמד מיכאיל בולגאקוב 255
 - תערוכת פנוראמה של הגולגותא בקייב 286

קלונר עמוס, פרופ', ארכאולוג

- ערך סקר ארכאולוגי בסביבת מנזר 'מר אליאס'. 116
 - על מערכות מים לירושלים. 133

קליגרפיה ערבית

- אמנות כתיבת אותיות ערביות ושילובן בשטחים
 נרחבים באדריכלות 345, 344, 343
 - דוגמאות מדהימות של קליגרפיה ערבית 343
 - סגנונות שונים של כתיב ערבי 342
 - כחלק מאמנויות אסלאמיות שונות 343

קלרמון-גנו, שגריר צרפת וארכאולוג

- על אודותיו 70
 - הגה את ההשערה שצורתה של 'נקבת חזקיהו' הושפעה
 ממיקום 'קברי בית דוד'. 63

קנוהל ישראל, פרופ', היסטוריון

- על אודותיו 91
 - זווית מיוחדת על ראשית תולדות עם ישראל 108, 92, 91, 82
 - המרכיב הכנעני בעם ישראל 92
 - והמונח 'דת מקראית'. 108, 92
 - והמונח 'דת ישראלית'. 108, 92
 - היחס הכרונולוגי בין 'דת ישראלית' ל'דת מקראית' 108, 92
 - תפקיד אליהו בתאוריה שלו 108, 93, 92

קניון קתלין, פרופ', ארכאולוגית

- גילתה את שרידי החומה הכנענית ב'עיר דוד'. 58, 57
 - על תרומתה של קתריין קניון לחקר תולדות ירושלים 58, 57
 - קרבות מלחמת העצמאות בחיפה 80, 79
קרויאנקר דוד, מחבר ספרים על אדריכלות בירושלים
 - על כנסיית 'סנטה אנה'. 192

קרן הנס צבי, בעל מוזון 'הולילנד'

- על אודותיו 303, 171
 - היום והוגה רעיון דגם ירושלים של סוף ימי בית שני 267

קריית הממשל המוסלמית בירושלים

- גילוי קריית הממשלה ליד הר הבית וקביעת זמנה 315
 - היעלמות כל זכר לקריה במקורות היסטוריים 317, 315
 - תצלום שרידי הקריה. 314
 - שחזור ארמונות קריית הממשל 316, 315, 313
 - כבר לח'ליף מועאווייה היה ארמון משלו בירושלים 313
 - טקס שבועת האמונים של מועאווייה בירושלים 313
 - חשיבות תפקידו של מושל ירושלים בתקופת שלטונם
 של הח'ליפים מ'בית אומאיה'. 315

יד לתקופה, בה חיילים רומאים הוצבו בירושלים. . . . 270

שער הניצחון של טיטוס ברומא עדות לשוד בית המקדש בירושלים. . . . 75

רומן אלי, עו"ד, חובב תולדות חיפה

על אודותיו 102, 79

על הסיוע שלו למחבר הספר 102

על הקשר בין שם רחוב בחיפה ('הירוק') לבין כפילו של אליהו הנביא במסורת המוסלמית. 102

על הבית הפרטי עם גן מפואר ב'וואדי שיח'. 107

[ה]רומן 'האמן ומרגריטה' ופרקים ירושלמיים שבו

קיום גרסאות רבות של הרומן. 258

הצגות על בסיס הרומן בתיאטרון ירושלים. 258

יחס קוראים בשפה הרוסית לרומן זה. 261

ראו גם: 'הבשורה מהשטן' של בולגאקוב

ראו גם: ישוע הנוצרי ב'בשורה' של בולגאקוב

ראו גם: הכהן הגדול ב'בשורה' של בולגאקוב

ראו גם: מתי-צ'אי, אוונגליסט, ב'בשורה' של בולגאקוב

ראו גם: יהודה איש קריות ב'בשורה' של בולגאקוב

ראו גם: יאנובסקאיה לידיה, חוקרת יצירות בולגאקוב

ראו גם: ירושלים ברומן 'האמן ומרגריטה'

ראו גם: ארמונו הירושלמי של הורדוס ב'בשורה מהשטן'

ראו גם: דתות ותעמולה אנטי-דתית ברוסיה הסובייטית

ראו גם: הגולגותא ב'בשורה' של בולגאקוב

רוסיה והאווירה החברתית בה ב'אמן ומרגריטה'

ההשקפה הרשמית על ישוע כדמות דמונית בלבד. 260

השפעתה של תעמולה אנטי-דתית בחברה הסובייטית 274

'הבשורה מהשטן' נוצרה כתגובה למדיניות הממשלית 260

ברומן מתוארת הלשנה מפוברקת המזכירה לאזרחי רוסיה תופעה שהייתה נפוצה בארצם. 293, 282

השוואה מרומזת בין האווירה החברתית בימי פילאטוס לבין המצב במוסקבה בימי כתיבת הרומן. 294, 293, 282, 281

ריבלין יוסף יואל, פרופ'

תרגם לעברית לראשונה ספר על הנביא מוחמד. 335, 318

רייך רוני, פרופ', ארכאולוג, חוקר תולדות ירושלים

על אודותיו 37

דבריו על 'פיר וורן'. 64

על עומק תולדות היישוב בשטח ירושלים. 38, 37

על דוד המלך במסגרת הוויכוח עליו. 18

על הקושי בזהויה מקומות היסטוריים. 24

על תרומתה של קתריין קניון לחקר תולדות ירושלים. 57

על מעיין 'הגחון' וביצוריו. 63, 62

ראו גם: צמד ארכאולוגים - רוני רייך ואלי שוקרון

[ה]רמב"ם

והחזון המשיחי. 112, 111

סבור שכמות המקוואות היא עדות ארכאולוגית ליהדותו של הורדוס. 158

מסקנותיו על אישיותו של הורדוס על סמך ניתוח תוכנית ארמונותיו. 159, 158

רוגל נקדימון, חוקר ארץ ישראל ואנשיה

על אודותיו 416

על חיי נפתלי אימבר בארץ ישראל. 416

על פעילות אשתו השנייה של לורנס אוליפנט. 397, 396

חקר ומצא שרוב האשמותיו של בן-יהודה נגד אימבר התבססו על מאמר באנגלית שלא ראה. 427

לא הצליח להשיג עדות לשיתוף פעולה של בן-יהודה עם הבולשת הרוסית. 427

רובינשטיין ישראל, צייר ופסל חיפאי

על אודותיו 120

מה בין קשת טיטוס ברומא לבין אליהו הנביא? 74

זכיותו בתחרות בחיפה. 76, 75

יצירה שלו בחזית בית הכנסת ברחוב הרצל בחיפה. 74

[ה]רובע הרודיאני

שחזור מפת ירושלים עם ציון העיר העליונה שהרובע ההרודיאני היה חלק ממנה. 135

כחלק משכונת פאר שעמדה במקום. 139, 138, 137

בה התגוררו אנשי האליטה החדשה של הורדוס. 135

חפירות ארכאולוגיות ברובע היהודי. 139, 138, 137

המוזיאון שהוקם על בסיס הממצאים באתר החפירות 138, 137

שחזור 'בית המידות' ותיאורו. 138

שחזור אולם ב'בית המידות'. 137

שחזור חצר העמודים באחד הבתים ברובע. 139

רוזר סרז', ד"ר, חוקר תולדות הנצרות הקדומה

על הדבקה התואר-הכינוי 'כריסטוס' לשמו של ישוע. 204

על הופעת יכולת הריפוי של ישוע רק לאחר טבילתו. 193

[דה] רוטשילד אדמונד, ברון, פעיל ציבור, בעל הון

על אודותיו 70

ורכישת חלק מאדמת 'עיר דוד'. 63

מימן חפירות ארכאולוגיות בעיר דוד'. 63

ופעילות פקיד הברון במושבות. 428, 427, 426, 425

הקצבה שנתן לבן-יהודה. 425

השיר העוקצני של אימבר עליו. 426

רומא כבירת הקיסרות ברומן של בולגאקוב

אפיונים של החברה ברומא ב'בשורה מהשטן'

על עושרו של מעמד הסנאטורים, (העליון). 269

על מעמד הפרשים (השני בחשיבותו). 270, 269

על הצבא הרומי ב'בשורה מהשטן'. 271, 270

על שינויים שנעשו באימפריה הרומית - ראו: אוגוסטוס

על האווירה החברתית בימי טיבריוס - ראו: טיבריוס

- על תחיית המתים 112
 - על ימות המשיח 112
- ש**
- שאוֹל המלֶךְ**
- ומשיחתו 33
- 'שבחי ירושלים' - מסורות הקשורות לירושלים**
- דברים הקשורים לירושלים, אשר חסרים בקוראן, הושלמו במסורות 'שבחי ירושלים' 356
 - קבצים ראשונים של מסורות הקשורות לירושלים 319, 344, 352
 - הבנייה בהר הבית עודדה יצירת מסורות כאלה 329
 - התפתחות מסורת 'המסע הלילי של מוחמד' 352, 353
 - תרומתן של מסורות אלה לגיבוש קדושת ירושלים למוסלמים 319
 - יצירת מסורות 'שבחי ירושלים' והשפעתן על קדושת העיר למוסלמים 329
 - מסורות שהדגישו את הקשר בין מכה לירושלים 365
 - מסורת שהכעבה תעבור ביום הדין להר הבית ויחד יעברו לגן עדן 365
 - מסורות 'שבחי ירושלים' דרבנו רבים לעלות למסגדים על הר הבית ולהתיישב בעיר. 365
- שווקים בירושלים בסוף ימי בית שני**
- בירתו של הורדוס כמרכז של סחר פנימי ובינלאומי - שווקים כמרכזי בילוי ומפגש של יהודים מכל קצות העולם 139
 - חלפני מטבעות (שהיו קיימים בכל הארצות באותם ימים) 207
 - מורחה ממתחם ארמון הורדוס נבנה שוק מרכזי 140
 - שווקים ספציפיים, כמו שוק הנפחים ושוק העצים ואחרים 139
 - שווקים למרגלות הר הבית. 140, 141, 142
 - שחזורים של חנויות בפינת הר הבית 142
 - חנויות שנתגלו לאורך הרחוב שעבר סמוך לכותל המערבי ???
 - הכנסותיו של הורדוס באו במידה רבה גם ממסחר 131
 - מיסים רבים הוטלו על כל סוגי המסחר ???
 - פיקוח על עסקי המסחר בימי הורדוס. 141, 142
 - עריכת חוזי מסחר ורישומם היו כרוכים בתשלום מס לשלטונות. 141
- שומאכר גוטליב, מהנדס**
- ידידות מיוחדת בינו לבין לורנס אוליפנט 394
 - חשיבה מדינית ואסטרטגית, שלמד מאוליפנט, סייעה לו להפוך לאיש ציבור חשוב 394
 - על חפירות שערך יחד עם אוליפנט 394
- היה אדריכל ומהנדס אשר תכנן ובנה בניינים רבים בחיפה ובצפון הארץ 394
 - על שותפותו בחברה שייסד אוליפנט 396
 - תוכניות שהכין לתוואי מסילת הרכבת עבור אוליפנט 396
 - השתתפותו במדידות ותוכניות של חלק ממסילת הברזל החיג'אזית 397
 - עבודות שלו מטעם הממשל התורכי בתכנון מסילת רכבת מחיפה לסוריה 397
- שופט, על תפקידו והאובייקטיביות שלו**
- מאמציו של שופט בבית המשפט העליון להתאים מקרה היסטורי מסוים לתפיסה הרעיונית שלו 248, 249
 - דעתו של פרופ' פלוסר על שיטות המחקר של שופט בבית המשפט העליון חיים כהן 250
 - מלחמתם של שופטים למען איסור פרסום חוות דעת על תפקודם המקצועי במסגרת תפקידם. 251
- שוקרון אל, ארכאולוג**
- חפירותיו ב'עיר דוד'. 59, 68
 - ראו גם: צמד ארכאולוגים - רוני רייך ואלי שוקרון
- שושלת 'בית עבאס'**
- העברת בירת האימפריה מدمשק לבגדאד 344
 - פעילות שליטים מאותה שושלת גרמה להשכחת מעשי השליטים מן השושלת הקודמת 317
 - אחד משליטי השושלת זיף כתובת ב'כיפת הסלע' 343, 344
- שושלת 'בית אומאיה'**
- מייסד השושלת - ראו: מועאווייה, הח'ליף החמישי
 - ראו גם: עבד אלמלכ, ח'ליף מ'בית אומאיה'
 - ראו גם: אלראוליד, ח'ליף מ'בית אומאיה'
 - סולימן, בנו של עבד אל-מלכ 315
 - תרומתם להתפתחות האמנות המוסלמית 341, 342
 - תרומתם למעמדה של ירושלים בעולם המוסלמי. 314, 315
 - סלילת דרכים בארץ ישראל והתקנת אבני מיל עליהן 315
 - סביר ששער הרחמים נבנה בתקופת שלטונה 323
 - הפיצו לראשונה מטבעות עם כיתוב בערבית 342
 - יחס שלילי למכה ואל-מדינה בתקופת שלטונם 314
 - זמנם כתקופה המפוארת ביותר בתולדות האסלאם 314, 315
 - ראו גם: קריית הממשל המוסלמית בירושלים
 - שינויים שחלו עם העברת השלטון לשושלת 'בית עבאס' 344
 - נפילת השושלת האומאית גרמה להזנחת ירושלים 344
- [ה]שטן, לפי דמיונו של בולגאקוב**
- על השטן ב'ברית החדשה'. 258, 292
 - על המקום ברחבת הר הבית, בו התרחשה שיחתו עם ישוע, הנזכרת ב'ברית החדשה'. 258
 - על השטן ב'בשורה מהשטן', לפי דמיונו של בולגאקוב ולפי המסורת בספרות הרוסית-אוקראינית 258

- כעד שראה ושמע בעצמו את הדברים בעת התרחשותם 274
- תפקידו ברומן שונה מתפקידו ב'ברית החדשה' 258, 300
- סמכותו של השטן לתקן פרטים מן 'הברית החדשה' בבשורה משלו – נראית טבעית 300
- השטן כדמות נפוצה ביצירות שקדמו לרומן של בולגאקוב 300
- ידוע שבצעירותו האזין בולגאקוב לאופרה על השטן ('פאוסט') 41 פעמים 300
- שטראוס דוד, חוקר נצרות, סופר**
- על אודותיו 252, 303
- ספרו כמקור חשוב עבור בולגאקוב 265
- שילר אלי, חוקר תולדות ארץ ישראל, עורך כתביעת**
- על אודותיו 252
- על 'קבר דוד' 35
- על כנסיית 'ציון הקדושה' ומבנים שנבנו על מקומה . . . 33
- מחקרו על מסלולי דרך הייסורים של ישוע 231
- שיק קונרד, אדריכל וארכאולוג ירושלמי**
- על אודותיו 69, 303
- דעתו על מיקום 'כיפת השלשלת' 47
- על הדגמים של מבנים ושכונות בירושלים שבנה 171
- מעורבותו בקביעת מיקום קבר הגן 285
- שלומית (שלום), אחותו של המלך הורדוס**
- על אופייה והיעדר מעצורים מוסריים בהתנהגותה . . . 166
- על רמת השפעתה על הורדוס 166
- תפקידה בחצר המלך ובסכסוכים המשפחתיים 166
- שנאתה לאשתו החשמונאית של הורדוס ולבניה 166
- הירושה העצומה שהשאיר לה הורדוס 130
- [ה]שליחים (האפוסטולים) הנוצרים**
- הפכו את דמותו של ישוע למיווג של אנושי ואלוהי 244
- השליח היחיד המופיע ב'בשורה מהשטן' –
- ראו: לוי-מתאי, תלמידו של ישוע
- השליח פאולוס – ראו: פאולוס, שליח נוצרי
- שליט אברהם חיים, פרופ', התן פרס ישראל**
- תרגם לעברית את 'קדמוניות היהודים' של בן-מתתיהו 125
- בין הראשונים ששינה את דעתו על הורדוס 125
- בספרו 'המלך הורדוס' מוצג המלך לראשונה בעברית כדמות חיובית 125
- השפעתו על הערכת תפקידו ההיסטורי של הורדוס . . . 125
- שלמה המלך**
- כללי העברת השלטון בישראל בזמנו טרם נקבעו 66
- הבטחת דוד לבת-שבע, שבנה ימלוך, הייתה חשאית . . 67
- לאדוניהו, הקשיש מבין בני דוד ולרבים אחרים, לא היה ספק שימלוך והוא החל לחגוג 67
- כאשר החלו חגיגות אדוניהו פנתה בת-שבע למלך ורק אז ציווה דוד להכתיר את שלמה 67
- שלמה החל למלוך עוד בזמן חייו של דוד המלך 44
- כבונה בית המקדש הראשון 44
- שמואל הנביא**
- משח למלך את שאול והתייאש ממנו 31
- משח את דוד בסתר כשהיה רועה צאן 31
- משיחת דוד על ידו היוותה דגם למלכים נוצרים 32
- שנהב כחומר גלם ליצירות אמנות בימי בית ראשון**
- בארמונו של אחאב – ראו: אחאב, מלך ישראל
- ראו גם: מוזיאון ארצות המקרא בירושלים
- שערי הר הבית בימי הורדוס**
- הכניסה למתחם הר הבית הייתה חופשית לכל אדם, ליהודים ולנוכרים 145
- תנועה רציפה של העולים להר והיורדים ממנו 145
- שערי חולדה – שני שערים שהיו בכותל הדרומי
- פירוש מעניין לשם 'שער חולדה' 147
- אלו הם שני שערים נפרדים: המזרחי ('השער המשולש') – לכניסה והמערבי ('השער הכפול') – ליציאה 206, 146
- שער חולדה המזרחי שימש ככניסה הראשית 146
- גרם מדרגות מונומנטלי שגילו ארכאולוגים בחזית השער הכפול 207, 206, 146
- כל אחד משערי חולדה כלל מעבר תת-קרקעי שקישר את החומה עם פנים הר הבית 207, 147, 146
- יציאה מהחלק התת-קרקעי של שער חולדה המזרחי בקרבת עמודי הסטיו המלכותי 207, 146, 145
- סברה שגרם מדרגות בחזית הכניסה למסגד 'אל-אקצא' משחזר את המצב שהיה בימי הורדוס . . . 147
- רוב היהודים נכנסו להר הבית ויצאו ממנו דרך שערים אלה 207, 206
- אין ספק שדרך שערים אלה עבר לרוב גם ישוע 207
- בתקופת האסלאם הקדום החלק התת-קרקעי של שער חולדה המערבי הפך ל'אל-אקצא הקדומה' 331
- עיטורים מגולפים על כיפות בחלק התת-קרקעי של השער מימי הורדוס 147
- חלק מכיפת המעבר המקורית של שערי חולדה – כיום במוזיאון באוניברסיטת חיפה 146
- במקום שער חולדה המערבי עומד כעת שער מאוחר עם קישוט על משקופו 146
- שער הרחמים לפי המסורת היהודית**
- מיקומו בכותל המזרחי 112, 113, 324
- צילומים, רישומים ושרטוטים שלו 323, 322
- חילוקי דעות בין החוקרים לגבי זמן בנייתו 324
- תולדותיו 324, 323
- על מיקום השער בימי בית שני 324
- השער מבחינה אדריכלית 323

את קיומו נחש בולגאקוב ב'בשורה מהשטן' שלו 291, 290
 - ארכאולוגים גילו את עקבותיו רק לאחר מלחמת
 ששת הימים. 291
 - מיקומו בקרבת הפינה הדרום-מערבית של החומה
 - על קיומו של השער העתיק מעידים רק פרטים
 בודדים. 290, 130
 - אפשרות ששער זה היה קיים גם בימי הורדוס והוא
 השתמש בו. 130

[ה]שער הסתום בחומה המערבית של העיר העתיקה

- צילומים של חלק מהחומה עם עקבות השער 290
 - את קיומו נחש בולגאקוב ב'בשורה' שלו 291, 290
 - ארכאולוגים גילו את עקבותיו רק לאחר מלחמת
 ששת הימים. 291
 - מיקומו בקרבת הפינה הדרום-מערבית של החומה 290
 - על השער העתיק מעידים רק פרטים בודדים 290, 130
 - אפשרות ששער זה היה קיים גם בימי הורדוס 130

ת

התורה שבעל-פה של מוחמד ('החדית'ים)

- זיכרונות של מאמינים מדברי ומעשי הנביא 318
 - פריחת מסורות כשהן נמסרות מדור לדור בעל-פה 321
 - קבצים של דברי הנביא - ראו: **ספרות החדית'ים**

תחיית המתים במסורת המוסלמית

- אזכור מאורע זה בקוראן 356, 355
 - הקוראן מעיד שתושבי מכה לעגו למוחמד כאשר דיבר
 על תחיית המתים. 355
 - התקבצות הברואים ביום הדין במקום הנקרא 'סאהרה'
 - ראו גם: **אחרית הימים באסלאם**

תחרות אליהו עם כוהני הבעל על הר הכרמל

- התפשטות פולחן הבעל במלכות אחאב 95
 - הסכם אליהו עם אחאב לגבי ארגון האירוע 95, 83
 - תנאי תחרות נוחים ושפע זמן שניתן לכוהני הבעל 95
 - מספר כוהני הדת הכנענים שהשתתפו בתחרות 94, 93
 - ניסיונות כושלים של כוהני הבעל להוכיח שהאל שלהם
 קיים ונענה לבקשתם. 95
 - המאמצים שעשה אליהו להעצים את אמינות המבחן 96, 95
 - כוחה של תפילה לאלוהי ישראל 97, 96
 - אש משמיים וניצחון אליהו 97
 - בריחתו לאחר התחרות אל הר חורב 98
 - המקום בו עמד בזמנו המזבח של אליהו הנביא -
 ראו: **מנזר 'המוחרקה'**

תיאטרון 'גשר' ביפו

- המחזמר 'השטן במוסקבה' בכימוי יבגני אריה 258

[ה]תיאטרון העירוני של באר שבע

- הצגת 'השטן במוסקבה' בירושלים 258

- במסורת היהודית 322, 113, 112
 - השיבותו ליהודים בימי הביזנטים והצלבנים 112
 - תפקידו באחרית הימים 324
 - לפי המסורת הנוצרית ראו: **שער הזהב**
 - כ'שער הנביא' בגרסה הקדומה של המסורת על כניסת
 מוחמד להר הבית 322
 - מחקר ארכאולוגי קובע שנבנה כיד זיכרון לביקור מוחמד
 במקום 323
 - האגדה על הקשר בין בית העלמין ליד השער וכניסתו
 של המשיח לעיר. 113
 - **שערים ככותל המערבי**
 - ראו: **ברקלי ג'יימס תומס**
 - שער הכניסה לבזיליקה המלכותית מעל
 קשת 'רובינסון' - ראו: **קשת 'רובינסון'**

שערים בחומה הצפונית של העיר העתיקה בירושלים

- **שער הפרחים**
 - על שמו. 358
 - מיקומו וסיפורו 358
 - בית הקברות בסביבתו כ'אל-סאהרה' במסורת
 המוסלמית 358
 - **השער החדש**
 - על מפת העיר. 19
 - **שער האריות** 206
 - **שער ציון** בחומה הדרומית של העיר העתיקה בירושלים
 - על שם 'ציון' ו'הר ציון'. 27
 - על מיקום 'הר ציון' ו'שער ציון'. 29
 - בימי בית שני היה סביבו פרבר מגורים עשיר. 29
 - ראו: **[ה]שער הסתום בחומה המערבית**

שער הזהב

- במסורת היהודית - ראו: **שער הרחמים**
 - שמו במסורת הנוצרית 322, 113, 112
 - סברה ששם זה קיים רק מימי הצלבנים 322
 - כניסה חגיגית חד-פעמית של ישוע דרכו 322, 205
 - הקיסר הראקליוס והחזרת 'הצלב האמיתי' מהשבי
 הפרסי לירושלים. 324, 206
 - פתיחת השערים פעמיים בשנה (בימי הצלבנים) 113
 - ספקות החוקרים, האם ישו והראקליוס נכנסו דרכו. 206

שערים בחומה המערבית של העיר העתיקה בירושלים

- **שער יפו**
 - על מפת העיר. 19
 - בציורים 21
 - שמותיו בעבר והקשר שלהם לדוד המלך 21
 - מגדלים לידו - ראו: **מגדל דוד**
 - **השער הנעלם והנשכח**
 - צילומים של חלק החומה עם עקבות השער. 290

תפילת 'אבינו שבשמיים' שישוע לימד את תלמידיו

- נוסח התפילה בשפות שונות במגוון 201, 200
- על מרכיביה 200
- על המקום, בו לימד ישוע את תלמידיו אותה תפילה 200

תפילה באסלאם

- תצלום המוני מוסלמים מתפללים על הר הבית 325
- תפילה כאחת המצוות העיקריות באסלאם 325
- על הקשר בין תפקידו של ה'מואזין' לדוד המלך 326
- השוואת ערכן של תפילות בערי קודש מוסלמיות 354

- ראו גם: **כיווני התפילה של המוסלמים**

- ראו גם: **מחראב, פריט אדריכלי**

'התפר' כעדות להרחבת הר הבית בירושלים

- כינוי למקום מסוים בכותל המזרחי בו יש שילוב של אבנים משני סוגי סיתות 151
- תצלום 'התפר' ומיקומו המדויק 152
- 'מינה מ'התפר' אבנים מהפינה הדרום-מזרחית של הר הבית בימי החשמונאים 152
- שמאלה מן 'התפר' האבנים מסותתות בסגנון הרודיאני המעידות על הרחבת שטח הר הבית 152

תלמידיו של ישוע לאחר צליבתו

- השפעת צליבתו של ישוע על קבוצת תלמידיו 241
- האמונה בתחייתו סייעה להם להתגבר על המשבר שלאחר צליבתו 241
- גם לאחר צליבתו הקבוצה נשארה מלוכדת 241
- עסקו כשליחים בהפצת תורתו של ישוע 258
- ידעו להתחשב במאפייני הקהילה בפניה הטיפו 258
- כל אחד מהשליחים דיבר לפי הבנתו ומידת כשרונו וכך נוצרו הבדלים בין המסורות 259, 258

- ראו גם: **ישוע ההיסטורי ותלמידיו**

תמר, בתו של דוד המלך

- נאנסה על ידי אחיה אמנון 48
- על האנס וגורלו - ראו: **אמנון, בכור בניו של דוד המלך**
- ראו גם: **אבשלום, בנו המורד של דוד המלך**

[ה]תנ"ך

- יחס המחקר המדעי לסיפוריו 17
- התנ"ך בעיני התאולוגיה הנוצרית - ראו: **[ה]נצרות**

תעלת 'סואץ'

- כעורק תעבורה בינלאומי 399
- רכישת מניות תעלת 'סואץ' על ידי הבריטים 399
- הבריטים היו מעוניינים להבטיח את כמעבר בדרך להודו 399

תעמולה אנטי-דתית ב'בשורה' של בולגאקוב

- אזכור תעמולה אנטי-דתית ב'בשורה' 274
- השפעת תעמולה אנטי-דתית על החלטתו של בולגאקוב להעמיד את יצירתו כנגדה 275, 274
- הצגת ישוע כדמות אנושית ללא סימני מיסטיקה כביטוי להשפעת התעמולה על בולגאקוב 276